

OSHO

SAVRŠENI PUT

10 govora održanih u meditacijskom kampu Rajasthan, Indija

UVOD

Skupina ljudi okupila se na zaklonjenom odmaralištu u brdima Rajasthana u Indiji. Samo neki, ako i oni, mogu pojmiti da sudjeluju u događaju koji će postati prvo sjeme revolucionarnog pokusa u cvjetanju ljudske svjesnosti - one koja će s vremenom promijeniti živote stotina tisuća ljudi po cijelom svijetu. Čovjek oko kojega su ovi ljudi okupljeni poznat je kao Osho.

"Želim da vi svjedočite o radosti koju iskušavam kao rezultat mojeg buđenja" kaže Osho u ovoj knjizi." I tako sam odlučio pozvati vas ... Oprostite ako moj zov uznemiruje vaš san i raspršuje magle vaših snova."

Poziv, kako je izražen na ovim stranicama, je nježan kao da je upućen nekome na rubu budnosti. Oni kojima je poznat njegov kasniji rad, to može izgledati kao jaki kontrast - i tehnike meditacije koje predlaže i način na koji govori izgledaju kao šapat uspoređeni sa alarmnim zvonima koja je kasnije upotrijebio da prekine drijemež čak i onih u komi.

No još je značajnija prisutnost iste bezvremenske vizije koju nas Osho poziva da dijelimo s njim. A za mene, ljepota ove knjige - njezina jasnoća i jednostavnost, njezina poezija i tišina, još je više pojačana jer sam iskusila ona alarmna zvona.

"Meditacija je stanje bez misli" kaže On."Kada nema razmišljanja, tada upoznajemo onoga kojega skrivaju naše misli. Kada nema oblaka plavo nebo otvara se pogledu."

Ova knjiga je stranica po stranica plavog neba.

*Ma Deva Sarito
Rajneeshpuram*

DOBRODOŠLICA

Vidim čovjeka obavijenog gustom tamom. On je postao kao kuća čija je lampa ugašena u tamno. Zaboravio je kamo želi poći i što želi biti. Ali sjećanje onoga što je zaboravio može se u njemu ponovo probuditi. Iako je tama nema razloga za očajavanje. Što je dublja tama, bliža je zora. Na otvorenom moru vidim duhovnu obnovu cijelog svijeta. Novi će čovjek biti rođen i mi smo u agoniji njegovog rađanja. Ali ta regeneracija treba suradnju svih nas. Dogoditi će se kroz nas i samo kroz nas. Ne možemo si dopustiti da budemo samo promatrači. Moramo se pripremiti za ovo ponovno rođenje u nama samima.

Dolazak tog novog dana, tog svitanja, dogoditi će se samo ako sebe ispunimo svjetlom. O nama ovisi da tu mogućnost pretvorimo u stvarnost. Mi smo svi opeke zdanja sutrašnjice i zrake svjetlosti koje će roditi sunce budućnosti. Mi smo stvoritelji a ne samo gledatelji. Međutim, potreba nije samo za stvaranjem budućnosti, ona je za stvaranje same sadašnjosti, za stvaranje nas samih. Stvarajući sebe čovjek stvara čovječanstvo. Pojedinaac je dio društva pa se i evolucija i revolucija dešavaju kroz njega. Vi ste taj dio.

Zato želim pozvati vas. Želim probuditi vas iz drijemeža. Zar ne vidite da su vaši životi postali čisto besmisleni i beskorisni, do kraja dosadni? Život je izgubio svaki smisao, svaki cilj. No to je prirodno. Bez svjetla u čovjekovom srcu ne može biti ikakvog smisla u njegovom životu. Ne može biti ikakve radosti u njegovom životu kada nema svjetla u njegovom unutrašnjem biću. Činjenica da se danas osjećamo suvišni i preopterećeni nije zato što je sam život beskoristan. Život je beskonačno ispunjenje. Ali mi smo zaboravili stazu koja vodi do tog mjesta, do tog ispunjenja. Mi samo egzistiramo i ništa nemamo sa životom. To nije življenje, to je samo čekanje na smrt. I kako može čekanje na smrt biti išta osim dosadno. Kako može biti radost?

Došao sam da vam kažem ovo: postoji način da se probudite iz ovog lošeg sna za koji mislite da je život. Staza je uvijek postojala. Staza koja vodi iz tame u svjetlo je vječna. Ona je sigurno tamo, no mi smo okrenuli svoja lica od nje. Želim da prema njoj okrenete lica. Ova staza je **dharma**, religija. Ona je način raspirivanja svjetla u čovjeku; ona usmjerava čovjekovu barku koju nosi struja. Mahavira je rekao za one koje nosi brza struja svijeta, sa svojom starošću i svojom smrću, da je religija jedini sigurni otok, sidro, cilj i pribježište.

Jeste li žedni svjetla koje ispunjava život radošću? Želite li dostići istinu koja daje čovjeku besmrtnost? Ako je tako, ja vas pozivam. Prihvatite moj poziv - na radost, na svjetlo, na besmrtnost. To je samo stvar otvaranja očiju. I tada će nastati novi svijet svjetla. Ne morate učiniti ništa drugo već samo otvoriti oči. Samo se morate probuditi i gledati.

Ništa u čovjeku nije stvarno ugašeno niti je on izgubio usmjerenje, ali ako su mu oči zatvorene tama se širi svuda unaokolo i gubi se svako usmjerenje. No zatvarajući oči čovjek gubi sve; otvarajući ih postaje kraljem.

Zovem da vas probudim iz vašeg sna padanja u veličajnost vladara. Želim promijeniti vaš poraz u pobjedu, vašu tamu u svjetlo, vašu smrt u besmrtnost. Jeste li spremni poći na put sa mnom?

Prije nego počnemo s radom, molim prihvatite moju ljubav. To je jedino čime vam mogu izraziti dobrodošlicu u osami i povučenosti ovih brežuljaka. Nemam ništa drugo da vam dam. Želim sa vama podijeliti beskrajnu ljubav koju je prisustvo Boga stvorilo u meni. Želim ju razdijeliti. I čudo toga je da što više dijelim to ona više raste! Stvarno bogatstvo povećava se njegovim dijeljenjem, a bogatstvo koje se smanjuje dijeljenjem ni nije pravo bogatstvo. Onda hoćete li prihvatiti moju ljubav? Vidim prihvaćanje u vašim očima i vidim da se one zauzvrat prelijevaju ljubavlju.

Ljubav može začeti ljubav i mržnja može začeti mržnju. Štoga god dajemo isto nam se vraća. To je vječno pravilo. Pa sve što poželimo je ono što bi trebali dati svijetu. Ne možete dobiti cvijeće u zamjenu za trnje.

Vidim cvijeće ljubavi i mira kako cvate u vašim očima, i duboko sam nagrađen.

Ovdje sada ima tako mnogo različitih ljudi. Ljubav ujedinjuje i pretvara mnoge u

jedno. Fizička tijela su odvojena i nastaviti će biti tako, no postoji nešto iza tih tijela što zbližava ljude i ujedinjuje ih u ljubavi. Tek kada je postignuto to jedinstvo može se nešto reći i može se nešto razumjeti. Komuniciranje je jedino moguće u ljubavi i samo u ljubavi.

Sakupili smo se na ovom osamljenom mjestu tako da vam mogu nešto reći i da me vi možete slušati. To izricanje i to slušanje mogući su samo na razini ljubavi. Vrata srca otvaraju se samo ljubavi. I zapamtite da samo kada slušate sa srcem a ne glavom, da tek onda možete nešto čuti. Možete pitati: "Da li i srce isto čuje?" no ja vam kažem da kada nešto čujemo to samo srce čuje. Do sada glava nikada ništa nije čula. Glava je gluha kao top. A to je točno i za govor. Samo kada riječi dolaze iz srca imaju značenje. Samo riječi koje dolaze iz srca imaju miris svježeg cvijeća; u protivnom nisu samo odstajale i izbljedjele već su kao i umjetno cvijeće napravljene od papira.

Ja ću vam otvoriti svoje srce i ako mi vaša srca dozvole da uđem imati ćemo susret i komunikaciju. I u tom trenutku zajedništva ono što je riječima nemoguće izreći biti će preneseno. Mnoge neizrecive stvari mogu se tako čuti i ono što se ne može pretočiti u riječi, ono što je između redova može se tako prenijeti. Riječi su vrlo važni simboli no ako ih se poslušaju u potpunom miru duha i u tišini one postaju moćne. To ja zovem slušanjem sa srcem.

Ali i kada slušamo nekoga puni smo misli o sebi samima. I to je lažno slušanje. Tada niste istiniti slušatelji. Vi ste pod iluzijom da čujete a u stvari ne čujete. Za istinsko slušanje potrebno je da duh bude u stanju savršene, tihe pozornosti. Trebate samo slušati i ne činiti ništa drugo. Samo tada možete čuti i razumjeti. I to razumijevanje postaje svjetlo i dovodi do transformacije u vama. Bez takvog stanja duha ne slušate nikoga, nego samo slušate sebe. Uzburkanost koja bjesni u vama apsorbira vas. I tada ste toliko zaokupljeni da vas nikakva komunikacija ne doseže. Izgleda kao da gledate ali ne vidite; izgledate kao da slušate ali ne čujete.

Krist je također rekao: "Oni koji imaju oči za gledanje, neka vide. Oni koji imaju uši za slušanje, neka čuju." Zar oni kojima je on govorio nisu imali oči i uši? Naravno da su imali oči i uši, no samo postojanje očiju i ušiju nije dovoljno za gledanje i slušanje. Nešto drugo je potrebno i bez toga postojanje ili ne-postojanje očiju i ušiju je nebitno. To nešto drugo je unutrašnja tišina i budna svjesnost. Samo kada postoje ove osobine otvaraju se vrata uma i nešto se može reći i čuti.

Očekujem tu vrstu slušanja od vas za vrijeme ovog Kampa **Sadhana**. Kada jednom savladate to umijeće ono postaje vaš životni drug. Samo ono može vas osloboditi nevrijednih zaokupljenosti. Može vas probuditi za veliki, misteriozni svijet vani i početi ćete iskušavati vječno svjetlo svjesnosti. To je ono što se nalazi iza vrtloga uma.

Ispravno gledanje i ispravno slušanje nisu potrebni samo za ovaj Kamp **Sadhana** već su temelj ispravnog življenja. Upravo kao što se sve jasno ogleda u jezeru koje je potpuno mirno, bez mreškanja, tako će se ono što je istina, ono što je Bog ogledati u vama kada postanete mirni i tihi kao jezero.

Ja vidim takvu tišinu i mir kako dolaze k vama i vidim vaše oči kako me pozivaju da kažem ono što želim reći. One me potiču da podijelim istine koje sam vidio i koje su dotaknule moju dušu. Vaša srca su željna i nestrpljiva da čuju o njima. Vidjevši da ste tako voljni i spremni da me čujete, moje srce je primorano da vam se otvori. U ovom mirnom okruženju, kada su i vaši umovi isto tako mirni, svakako ću vam moći reći ono što vam želim reći. Često se događa da se moram suzdržati da ne govorim kada pred sobom vidim gluha srca. Zar svjetlo ne ostaje vani kada nađe vrata vaše kuće zatvorena? Na isti način i ja često stojim pred mnogom kućom. Ali dobar je znak da su vaša vrata otvorena. To je dobar početak.

Slijedeće jutro početi ćemo petodnevni program ovog Kampa **Sadhana** i kao uvod želio bih reći nekoliko stvari. Za nečiju sadhanu, za ostvarenje istine, um mora biti pripremljen na način kao što pripremate zemlju za uzgoj cvijeća. I stoga, želio bih da zapamtite nekoliko maksima.

Prva максима je: živite u sadašnjosti. Za vrijeme Kampa nemojte da vas ponese navika da razmišljate o prošlosti ili budućnosti. Ako si dozvolite da vas to ponese, živući

trenutak, stvarno važna stvar će propasti i beskorisno će proći. Niti prošlost niti budućnost ne postoje. Prošlost je samo uspomena; budućnost je mašta. Samo je sadašnjost stvarna i živa. I ako se istina treba spoznati to može biti samo kroz sadašnjost.

Za vrijeme Kampa, molim držite se podalje od prošlosti ali i od budućnosti. Prihvatite da one ne postoje. Postoji samo trenutak u kojem se nalazite. Samo trenutak u kojem jeste postoji i ništa više. Morate živjeti u njemu i to potpuno. Noćas čvrsto spavajte kao da je vaša cijela prošlost odrezana i puštena. Umrte glede prošlosti. A ujutro ustanite kao novi čovjek, jer je novo jutro. Pustite onom koji je otišao u krevet da se ne probudi. Dajte onom koji je uvijek nov i uvijek svjež da ustane.

Stalno se prisjećajte da živite u sadašnjosti - i budite na oprezu dvadeset četiri sata svaki dan i pazite da mehaničko mišljenje o prošlosti i budućnosti ponovo ne započne. Pažnja je dovoljna. Ako pazite ono neće ponovo početi. Pažnja i svjesnost lome naviku.

Druga maksima je: živite prirodno. Čovjekovo cijelo ponašanje je umjetno i rezultat uvjetovanja. Mi se uvijek zamatamo u lažne ogrtače i zbog tog omota postepeno zaboravimo svoje stvarno biće. Svucite tu lažnu kožu i odbacite ju. Nismo se ovdje okupili da postavimo na pozornicu dramu već da upoznamo i sagledamo sebe onakvima kakvi jesmo. Kao što glumci u predstavi skidaju svoje kostime i šminku i ostave ih po strani nakon izvedbe, u ovih pet dana i vi morate skinuti vaše lažne maske i odložiti ih. Dajte da ono što je temeljno i prirodno u vama izađe na vidjelo - i živite u tome. Nečija **Sadhana**, nečija staza, razvija se samo kroz jednostavno i prirodno življenje. U danima ovog Kampa **Sadhana** budite svjesni da niste ni na kakvom položaju, da nemate zvanje, da nemate mjesto. Oslobodite se od svih tih maska. Vi ste samo vi, potpuno obična ljudska bića bez imena, položaja, klase, obitelji bezimena osoba, vrlo obični pojedinac. Morate naučiti tako živjeti jer je to ono što jeste u stvarnosti.

Treća maksima je : živite sami. Nečija **Sadhana** rođena je u potpunoj samosti, kada je netko potpuno sam. Ali općenito čovjek nikada nije sam. Uvijek je okružen drugima. I ako oko njega nema mnoštva izvana, on je u središtu mnoštva iznutra. Mnoštvo treba raspršiti.

Iznutra nemojte dozvoliti stvarima da se natiskuju na vas. A isto je istinito za vanjsko - živite prema sebi kao da ste potpuno sami u ovom Kampu. Ne morate održavati odnose sa bilo kim drugim. Usred tih bezbrojnih odnosa vi ste zaboravili sebe. Svi ti odnosi - neprijatelj ili prijatelj, otac ili sin, žena ili muž - tako su vas zaokupili da unutar sebe ne možete pronaći niti znati svoje vlastito biće.

Jeste li ikada pokušali zamisliti što ste izvan tih vaših odnosa? Jeste li ikada odbacili odoru tih odnosa i vidjeli sebe potpuno odvojeno od njih? Odmaknite se od svih tih odnosa i znajte da niste sin svojega oca i majke, niti muž svoje žene, niti otac svoje djece, niti prijatelj svojih prijatelja, niti neprijatelj svojih neprijatelja - i ono što ostane je vaše stvarno biće. Ono što ostaje u vama ste vi. Ovih dana morate živjeti sami u tom biću.

Slijedeći ove maksime, moći ćete doseći stanje uma koje je apsolutna potreba za nošenje vaše sadhane i za postizanje mira i ostvarenje istine. Kao i ove tri maksime želim vam objasniti i dvije vrste meditacija koje ćemo početi sutra.

Prva meditacija je za ujutro. Za vrijeme te meditacije morate držati kralježnicu uspravno, zatvorite oči i držite vrat ravno. Usnice vam trebaju biti zatvorene i jezik treba dodirivati nepce. Dišite polako ali duboko. Koncentrirajte svoju pažnju na pupak. Budite svjesni treperenja koji osjećate u pupku uzrokovanog disanjem. To je sve što morate učiniti. To smiruje um i misli. Iz te praznine konačno idete unutra.

Druga meditacija je za noć. Rasprostrite tijelo na pod i pustite udove da se potpuno olabave. Zatvorite oči i dvije minute sugerirajte si da se tijelo opušta. Postepeno će tijelo postati opušteno. Tada si dvije minute sugerirajte da vaše disanje postaje mirno. Disanje će postati tiho. Konačno, iduće dvije minute sugerirajte si da vaše misli zastaju. Ova svjesna auto-sugestija vodi do potpune relaksacije i praznine. Kada je um postao savršeno miran, budite potpuno svjesni vašeg unutrašnjeg bića i budite svjedok mirnoće. To svjedočenje će vas odvesti do vas samih.

Morate vježbati ove dvije meditacije. No zapravo su one umjetna pomagala i ne

trebate ih se držati. Uz njihovu pomoć rastapa se nemir uma. I kao što više ne trebamo ljestve nakon što smo se popeli, jednog dana moramo odbaciti i to pomagalo. Meditacija postiže savršenstvo onog trenutka kada postaje nepotrebna. Upravo to stanje je **samadhi**.

Sada je noć poodmakla i nebo je puno zvijezda. Drveće i doline pošli su na počinak. Hajdemo i mi na spavanje. Kako je sve mirno i tiho! Hajde da se stopimo u taj spokoj. U dubokom snu, u snu bez snova idemo tamo gdje Bog prebiva. To je spontani, nesvjesni **samadhi** koji nam je priroda podarila. Uz pomoć ovog Kampa **Sadhana** i mi možemo doseći isti cilj. No tada ćemo biti svjesni i budni. To je razlika i to stvarno velika razlika. U prethodnoj spavamo; u kasnijoj mi smo širom budni.

Hajdemo se povući na spavanje s nadom da ćemo postići **samadhi**. Kada su naše nade popraćene odlučnošću i pravim nastojanjem sigurno će se ispuniti.

Neka nas Bog povede ovom stazom. To je moja jedina molitva.

PRVO JUTRO

Zadovoljstvo mi je vidjeti vas. Došli ste na ovo osamljeno mjesto da zajedno ostvarite Boga, da nađete istinu, da upoznate sami sebe. No mogu li vam postaviti pitanje? Je li ono što tražite odvojeno od vas? Možete tražiti nekoga tko je udaljen ali kako možete tražiti ono što ste vi sami? Vlastita osoba ne može se tražiti u smislu kako se može tražiti sve ostalo jer u ovom slučaju nema razlike između onoga koji traži i onoga koga se traži. Možete istražiti svijet ali ne možete tražiti sebe. Onaj koji krene u potragu za sobom ide još dalje od sebe. Važno je da to potpuno razumijete. Samo tada potraga može biti moguća. Ako želite materijalne stvari svijeta morate ih tražiti izvan sebe, ali ako želite naći sebe morate biti staloženi, neuznemireni, i napustiti sva traženja. Ono što stvarno jeste može se vidjeti samo u savršenom miru i praznini.

Zapamtite da je potraga isto tako uzbuđenje, napetost, da je to isto tako i želja i strast. Ali duša se ne može ostvariti kroz strast. To je poteškoća. Strast ukazuje da netko želi postati ili postići nešto, dok mu je duša već unutar njega. Duša je ono što ja, sam, jesam. Strast i duša leže na suprotnim stranama. One su nasuprotne dimenzije.

Stoga do kraja razumijte da se duša može realizirati ali ne može biti objekt želje. Ne može postojati želja kao takva za dušom. Sva želja je svjetovna; ne-želja je duhovna. Želja i strast stvaraju svijet. Da li je strast ili želja za novcem ili za vjerom, za autoritetom ili za ostvarenjem Boga, za svjetovnim zadovoljstvima ili za oslobođenjem od **mokshe**, nije važno. Sva strast je neznanje i ropstvo.

Ja ne tražim od vas da poželite dušu. Ja samo želim da shvatite prirodu želje. Razumijevanje strasti oslobađa od strasti jer otkriva njezin bolan karakter. Znanje o bolu je sloboda od bola. Nitko, tko poznaje bol, ne može željeti bol. A kada nema želje, kada um nije niti uznemiren strašću niti išta traži, tada, upravo u tom trenutku, u tom mirnom i spokojnom trenutku iskušavate svoje stvarno i izvorno biće. Duša se obznanjuje kada strast nestaje.

Stoga prijatelji moji, tražim od vas ne da čeznete za dušom već da razumijete samu želju i da je se oslobodite. Tada ćete upoznati i ostvariti **atman**, dušu.

Što je vjera? Vjera, **dharm**, nema nikakve veze sa mislima ili mišljenjem. Ona ima veze sa ne-mišljenjem. Mišljenje je filozofija. Ono vam daje rezultate ili zaključke ali vam ne donosi zadovoljstvo. **Dharma** je zadovoljstvo. Logički proces je vrata mislima dok je **samadhi** prolaz do zadovoljstva.

Samadhi je rezultat **shunya** i **chaitanya**, praznine i svjesnosti. Um mora biti prazan ali budan, i u tom stanju spokoja vrata istine se otvaraju. Istina se realizira samo iz praznine i nečiji cijeli život zbog toga se mijenja.

Mi dosežemo stanje **samadhija** kroz meditaciju, ali ono što se općenito smatra meditacijom nije prava meditacija. To je također mišljenje. Moguće je da se misli odnose na dušu ili na Boga ali su to još uvijek misli. Nije važno na što se misli odnose. U stvarnosti sve se misli odnose na druge, na izvanjsko. One se odnose na ono što nije vaša prava priroda, na materijalno. One ne mogu misliti o pravoj prirodi jer da bi misao postojala potrebno je dvoje. Stoga vas misao ne može povesti dalje od dvojnosti. Ako će netko ostvariti ovo jedinstvo, živjeti u pravoj prirodi i poznati ju, tada će to postići kroz meditaciju, a ne kroz mišljenje.

Misao i meditacija dijametralno su suprotne. Prva se kreće van, a druga unutra. Misao je način da upoznamo druge; meditacija način da upoznamo sebe. No misao se općenito smatra meditacijom. To je vrlo ozbiljna i proširena greška i želim vas upozoriti da ne počinete tu temeljnu grešku. Meditacija znači postojanje bez djelovanja. Meditacija nije djelovanje nego stanje postojanja. To je biti postojan u svojoj vlastitoj prirodi.

Djelovanjem dolazimo u kontakt sa vanjskim svijetom; ne-djelovanjem dolazimo u kontakt sa sobom. Kada ništa ne radimo postajemo svjesni onoga što jesmo, ali stalno smo uključeni u raznolike aktivnosti i ne znamo sebe. Mi se čak niti ne sjetimo da postojimo. Duboko smo zaokupljeni. Barem se tijelo odmara ali um se uopće ne odmara. Budni, mi mislimo; u snu sanjamo. Zaokupljeni stalnim brigama i djelatnostima

jednostavno zaboravljamo sebe. Pod pritiskom naših poslova mi izgubimo sebe. Kako je to čudno! Ali to je činjenica. Postali smo izgubljeni, ne u mnoštvu ljudi nego u našim vlastitim mislima, u našim vlastitim snovima, u našim vlastitim brigama i djelatnostima. Postali smo izgubljeni u sebi. Meditacija je način da se oslobodimo iz ovog samo-stvorenog mnoštva, iz ove mentalne jake želje za lutanjem.

Po svojoj prirodi meditacija ne može uključiti akciju. Ona je ne-akcija. To je pojam za ne-zauzeti um. To je ono što ja poučavam. Može izgledati prilično čudno da ja poučavam ne-akciju i da kažem da smo se ovdje sakupili da bi vježbali ne-akciju ali jezik čovjeka je vrlo siromašan i ograničen. Zamišljen da izrazi samo akciju, on nije sposoban izraziti dušu. Kako može ono što je oblikovano za govor izraziti tišinu?

Riječ "meditacija" sugerira da je to neka vrsta akcije a to ni u kom slučaju nije akcija. Bilo bi krivo da vam kažem da sam "vježbao" meditaciju; bilo bi ispravno da kažem da sam bio "u" meditaciji. To je kao ljubav. Ja sam u ljubavi, ali ljubav se ne može napraviti. Stoga ja kažem da je meditacija stanje uma. Od primarne je važnosti da to bude jasno od početka.

Mi se ovdje nismo okupili da bilo što napravimo već smo došli da iskusimo ono stanje u kojem jednostavno jesmo, gdje nema nikakve radnje, gdje nema dima da nagovijesti djelovanje i ostaje samo gorući plamen bića, gdje ostaje samo prava priroda, gdje čak niti misao "Ja jesam" više ne postoji, gdje ostaje samo "postojati". To je **shunya**, praznina. To je točka na kojoj ne vidimo svijet već istinu. U ovoj se rupi, u ovoj praznini ruši zid koji vas sprečava da upoznate sebe, tu se dižu zavjese misli i mudrost sviće. Na toj točki vi ne mislite, vi znate. Tada dolazi vizija, tada dolazi ostvarenje.

Ali riječi "vizija" i "ostvarenje" nisu do kraja odgovarajuće jer ovdje nema razlike između onoga koji zna i znanog, nema razlike između subjekta i objekta. Ovdje nema niti znanog niti onoga koji zna, samo znanje. U ovom kontekstu niti jedna riječ nije prava. "Neriječ" je jedina odgovarajuća riječ. Ako me bilo tko upita o tom stanju ja ostajem tih - ili možete reći prenosim moj odgovor tišinom.

Meditacija je ne-akcija. Akcija je nešto što možemo ili ne možemo napraviti prema svojim željama. Ali postoji razlika između nečije prirode i nečijih radnji. Nečija priroda nije akcija, ona je niti raditi niti ne raditi. Na primjer, razumijevanje i vid dijelovi su naše prirode, dijelovi našeg bića. Čak i kada ne radimo ništa oni su i dalje prisutni. Priroda je stalno prisutna u nama i samo ono što je stalno i trajno možemo zvati prirodnim. Priroda nije nešto što smo mi napravili, ona je naš temelj. To smo mi sami. Mi ju ne stvaramo, to je urođena kohezija. Mi ju zovemo **dharma**. **Dharma** znači naša priroda; ona znači čista egzistencija.

Ta naša stalna i trajna priroda potisnuta je raspršenim pravcima našeg djelovanja. Kao što je more prekriveno valovima a sunce oblacima, mi smo pokriveni našim vlastitim akcijama. Sloj akcija na površini skriva ono što je duboko unutra. Beznačajni valovi skrivaju od pogleda neizmjerne dubine oceana. Kako je to čudno da je moćno skriveno tako beznačajnim, da zrnice prašine u oku čini planine nevidljivima! Ali more ne prestaje postojati zbog valova. Ono je duša valova i prisutno je isto tako u njima. Oni koji znaju prepoznaju ga i u valovima, ali oni koji ne znaju moraju pričekati dok se valovi ne smire. Oni mogu pogledati ocean nakon što se valovi rasprše.

Moramo zaroniti u taj ocean, u samu prirodu. Moramo zaboraviti na valove i skočiti u more. Moramo znati svoje vlastite dubine kada postoji more bez valova, gdje postoji postojanje bez postojanja.

Taj svijet znanja bez valova i gibanja je uvijek prisutan u nama ali ga mi nismo svjesni. Okrenuli smo svoja lica od njega - mi gledamo van, mi gledamo stvari, mi gledamo svijet. Ali zadržite u umu jedno - mi gledamo, i ono što se vidi od svijeta je. Ali onaj koji vidi nije od ovoga svijeta, već od nas samih.

Ako je pogled povezan sa objektom koji se vidi to je misao; ako je pogled slobodan od objekta koji se vidi i okrene se prema onome koji gleda to je meditacija. Da li slijedite moje razlikovanje između misli i meditacije? Viđenje je prisutno i u misli i u meditaciji ali u prvome je objektivno a u drugome subjektivno. Ali bez obzira da li smo u mislima ili u

meditaciji, da li smo u akciji ili u ne-akciji, viđenje je konstantni faktor. Budni, mi vidimo svijet; spavajući, vidimo snove; u samadhiju, mi vidimo sebe - ali u svakome od ovih stanja postoji viđenje. Viđenje je stalno i trajno. To je naša priroda. Ono nije nikada odsutno bez obzira na stanje.

Viđenje je prisutno i u nesvjestici. Kada se povratimo iz nesvjestice mi kažemo: "Ne znam ništa. Ne znam gdje sam bio." Molim nemojte misliti da je to neznanje. To je isto znanje. Da je viđenje bilo potpuno odsutno, znanje o "Ja ništa ne znam" ne bi bilo moguće, i u tom slučaju vrijeme koje je prošlo u nesvijesti za vas ne bi postojalo. Ne bi bilo dio vašeg iskustva; ne bi ostavilo traga na vašem pamćenju. Ali vi znate da ste bili u stanju u kojem niste bili svjesni ničega. To je također znanje. I viđenje je također tamo bilo prisutno. Pamćenje nije zabilježilo nikakvu unutarnju ili vanjsku pojavu u tom periodu, ali viđenje je sigurno primijetilo, ono je sigurno iskusilo taj razmak, taj interval. I to iskustvo intervala, razmaka u bilježenju događaja kasnije je poznato pamćenju. Slično tome, za vrijeme spavanja čak i kada nema snova, viđenje je uvijek prisutno. Kada se ujutro probudimo možemo reći da smo tako tvrdo spavali da nismo čak niti sanjali. I takvo stanje je primijećeno.

Iz svega ovoga morate shvatiti da se stanja mijenjaju, da se sadržaj svjesnosti mijenja, ali da se viđenje ne mijenja. Sve u domeni našeg iskustva se mijenja; sve je u protoku. Viđenje i samo viđenje je sveprisutno. Samo promatrač je svjedok svih tih promjena, svog tog toka. Znati tog stalnog i vječnog promatrača je znati sebe. Sve ostalo je strano, drugo. Sve ostalo je **samsara**, svijet.

Tog promatrača ili svjedoka ne može se pribaviti ili ostvariti bilo kojom akcijom, bilo kojim obožavanjem ili poklonstvom, bilo kojom mantrom ili tehnikom, jer on je svjedok i tih stvari isto tako. On je različit i odvojen od svih tih stvari. Štoga se može vidjeti ili štoga se može učiniti je različito i nešto drugo od svjedoka. Njega se ne može ostvariti akcijom već ne-akcijom; ne sa trudom već sa mirovanjem. On će se ostvariti samo onda kada nema aktivnosti, kada nema objekta za gledanje, kada samo promatrač ili svjedok ostane, kada samo viđenje ostane. Kada vidimo ali ništa nije viđeno, kada znamo ali ništa nije poznato, tada u toj svjesnosti-bez-sadržaja poznat je znalac svega toga. Kada nema objekta za vidjeti onda pada zavjesa ispred promatrača, i kada nema objekta za upoznati znanje postaje svjesno sebe. Kada nema valova mi možemo vidjeti ocean; kada nema oblaka mi možemo vidjeti plavo nebo.

Taj ocean i to nebo nalaze se u svakome i ako želite znati to nebo, možete. Postoji staza koja vodi tamo i prisutna je u svakome, dostupna svakome. I svaki pojedinac zna kako hodati tom stazom. Ali mi znamo kako po njoj hodati u jednom pravcu. Jeste li ikada razmišljali da cesta ne može voditi samo u jednom pravcu? Neizbježno svaka cesta vodi u dva pravca, u dva suprotna pravca. U protivnome nije cesta; ne može postojati. Cesta koja vas je dovela u ove osamljene brežuljke je ista cesta koja će vas odvesti natrag. Postoji samo jedna cesta za dolaženje kao i za odlaženje. Ista cesta poslužiti će dvjema namjenama. Cesta će biti ista ali pravac neće biti isti.

Cesta koja vodi do **samsare**, do svijeta, je ista cesta koja vodi do vas samih. Samo je pravac različit. Ono što je tako dugo bilo ispred vas sada će biti iza vas i morati ćete upraviti pogled na ono što vam je bilo iza leđa. Cesta je ista. Mi se jednostavno moramo okrenuti, napraviti zaokret. Moramo okrenuti leđa onome prema čemu smo gledali i okrenuti se onome što nam je bilo za leđima.

Molim upitajte se kamo je sada okrenuto vaše lice. Što vidite? U kojem pravcu tok vašeg viđenja, vaše svjesnosti teče? Iskusite to. Promatrajte to. Otkriti ćete da teče prema van. Sve vaše misli su o vanjskom svijetu. Kada su vam oči otvorene vi vidite vanjsko; kada su zatvorene vi isto tako vidite vanjsko - jer se oblici i predodžbe vanjskog svijeta, stvari koji su utisnute na um, dižu i okružuju čak i onda kada su nam oči zatvorene. Vani oko nas postoji svijet objekata a unutar nas postoji drugi svijet misli, jeka vanjskih stvari. Iako je unutra taj drugi svijet on je isto tako i vanjski, jer je "ja", ego isto tako vanjski. Svjedok također vidi "ja", ego, pa je stoga i to vanjsko. Okruženi smo objektima i mislima, ali pri dubljem razmatranju biti okružen objektima nije smetnja na stazi samo-ostvarenja,

dok biti okružen mislima je prepreka. Mogu li objekti okružiti dušu? Objekti mogu samo okružiti objekte. Duša je okružena mislima. Tekuće viđenje, svjesnost, teče prema mislima. Misli i samo misli su svugdje pred nama i naš vid prekriven je njima kao zavjesom.

Moramo okrenuti svoja lica od misli prema stanju bez misli. Ali ta promjena pravca je revolucionarna! Kako je možemo napraviti? Prvo moramo znati kako se misli rađaju i samo tada možemo ih spriječiti da ne iskrсну. Uglavnom takozvani tragači počnu potiskivati misli prije nego razumiju kako se one rađaju. Neki od njih mogu izluditi pokušavajući ali niti jedan od njih nikada neće biti slobodan od misli. Potiskivanje misli ne pomaže jer se nove misli stvaraju svakog trenutka. One su kao oni divovi iz mitologije koji, kada im odsiječete jednu glavu deset drugih izraste.

Ja ne tražim od vas da uništite misli jer one same umiru svakog trenutka. Misli su vrlo kratkog vijeka; niti jedna misao ne traje dugo. Određena misao ne traje dugo ali misaoni proces traje. Misli umiru jedna za drugom ali protok misli ustraje. Još jedna misao nije ni umrla a već druga zauzima njeno mjesto. Taj se proces dešava vrlo brzo i u tome je problem. Nije smrt misli već njezino brzo rođenje stvarni je problem. Stoga ja ne tražim od vas da ubijete misli. Želim da razumijete proces njihovog rađanja i kako da se oslobodite tog procesa. Onaj koji shvati proces rađanja misli može ga se lako osloboditi. Ali onaj koji ne razumije proces nastavlja stvarati svježije misli i istodobno im se pokušava oduprijeti. Umjesto da misli dođu do kraja, posljedica je da se osoba koja se bori protiv njih sama slomi.

I opet ponavljam; misli nisu problem već je rađanje misli problem. Kako se one rađaju je problem. Ako možemo zaustaviti njihov dolazak u postojanje, ako možemo upotrijebiti kontrolu rađanja misli, onda će misli koje su se već rodile raspršiti u trenu. Misli umiru svake sekunde ali njihovo potpuno uništenje se ne događa jer neprestano izviru nove misli.

Kažem da ne trebamo uništiti misli već moramo spriječiti njihovo nastajanje. Zaustaviti njihovo rađanje isto je tako dobro kao i njihovo uništenje. Mi svi znamo da je um nestalan. Ali što to znači? To znači da ni jedna misao ne izdrži dugo. Ona se rodi i prolazi. Ako bi samo mogli spriječiti njezino rađanje bili bi pošteđeni nasilja uključenog u ubijanje i ona bi umrla sama od sebe.

Kako se misao rađa? Začeće i rađanje misli je rezultat naše reakcije na vanjski svijet. Vani postoji svijet događaja i objekata i samo je naša reakcija na taj svijet odgovorna za rađanje misli. Ja gledam cvijet. Gledanje nije mišljenje i ako samo nastavim gledati niti jedna misao se neće stvoriti. Ali ako čim ga ugledam kažem : "To je vrlo lijepi cvijet", misao će se roditi. Ako s druge strane ja nastavim gledati cvijet iskusiti ću i uživati u njegovoj ljepoti, ali niti jedna misao neće se roditi. No čim imamo iskustvo počnemo ga izražavati riječima. S tim izražavanjem iskustva kroz simbole riječi, misli se ostvaruju.

Ta reakcija, ta navika izražavanja iskustva riječima, mislima guši iskustvo, ostvarenje, viziju. Iskustvo je potisnuto, vizija je potisnuta i samo riječi ostaju lebdjeti umom. Upravo te riječi su naše misli. Te su misli kratkoga vijeka pa prije nego jedna misao utihne mi drugo iskustvo pretočimo u misli. Taj se proces nastavlja cijeli naš život. I mi smo tako ispunjeni riječima i tako zasuti njima da se u njima izgubimo. Odustati od navike zamatanja našeg pogleda i našeg iskustva u riječi znači kontrolirati rađanje misli. Molim razumijte to.

Gledam vas i ako vas samo nastavim gledati bez da to izrazim riječima, što će se dogoditi? Takvi kakvi ste sada ne možete ni zamisliti do čega će doći. Doći će do velike revolucije, kakva do sada nije viđena. Riječi se preprečuju i sprečavaju takvu revoluciju da se dogodi. Rađanje misli ometa tu revoluciju. Ako vas nastavim gledati i ne izrazim to riječima, ako jednostavno nastavim gledati tokom tog procesa ću otkriti da se na mene spušta čudesna i božanska milost i da se osobina praznine i slobode širi sve uokolo. I u toj praznini, u tom neprisustvu riječi, smjer svjesnosti uzima novi zaokret i tada ne vidim samo vas već se i onaj koji bdije nad svima nama polako pojavljuje. Javlja se novo buđenje na horizontu naše svjesnosti, kao da se budimo iz sna, i naši su umovi ispunjeni čistim svjetlom i beskonačnim mirom.

U završnoj analizi želim reći da u ovom Kampu **Sadhana** moramo napraviti jedan eksperiment - a to je da ne dopustimo našoj viziji da bude ugušena riječima. Ja to zovem eksperimentom pravo - razboritosti. Morate zapamtiti, morate ostati svjesni tako da se riječi ne oblikuju. Moguće je zaustaviti nizanje riječi jer one su ipak samo naša navika. Novorođeno dijete gleda svijet bez posredovanja riječi. To je čist, direktan pogled. Kasnije ono postepeno stvara naviku korištenja riječi jer riječi pomažu i korisne su mu u njegovom vanjskom životu i u vanjskom svijetu. Ali ono što je korisno u vanjskom svijetu postaje smetnja upoznavanju unutrašnjeg života. Zbog toga čak i stari moraju ponovo probuditi u sebi dječju sposobnost čistog pogleda da bi mogli spoznati sebe. Oni su znali svijet uz pomoć riječi a sada moraju upoznati sebe uz pomoć jaza, praznine.

Što trebamo napraviti u ovom eksperimentu? Mi ćemo mirno sjediti, držeći tijelo opuštено a kralježnicu uspravno. Zaustaviti ćemo sve pokrete tijela. Polako i duboko disati ćemo bez ikakvog uzbuđenja. Tiho ćemo promatrati svoje vlastito disanje i slušati ćemo bilo koje zvukove koji dopru do naših ušiju izvana. Nećemo reagirati ni na koji način; nećemo im posvetiti niti jednu misao ma kako kratka bila. Prepustiti ćemo se u stanje uma gdje, bez miješanja riječi, biti ćemo samo svjedoci. Stajati ćemo po strani i promatrati štogod se bude dešavalo. Nemojte se ni pokušati koncentrirati. Jednostavno budite tiho i promatrajte sve što se događa. Slušajte. Samo zatvorite oči i slušajte. Mirno slušajte u tišini. Slušajte žvrgoljenje vrabaca, njihanje drveća na vjetru, plač djeteta, zvuk kola na bunaru. Samo slušajte. I nemojte raditi ništa drugo.

Prvo, unutar sebe, iskusiti ćete ritam disanja i udaranje srca - a nakon toga nova vrsta spokoja i mira spustiti će se, na vas. Otkriti ćete da iako je vani zvučno unutra je tišina. Otkriti ćete da ste ušli u novu dimenziju mira. Tada ćete otkriti da nema misli, da samo čista svjesnost ostaje. I u tom mediju praznine vaša pažnja okreće se prema mjestu koje je vaše pravo prebivalište. Od vanjskog okrećete se svome domu.

Vaša vizija vodila vas je prema van; ovo će vas, stvarno, povesti unutra. Jednostavno nastavite promatrati. Promatrajte svoje misli, svoj dah i gibanje u pupku. Bez reakcija. Rezultat će biti nešto što nije stvoreno umom, što niste vi stvorili. To je u stvari vaše biće, vaša egzistencija. To je kohezija koja nas sve podupire. Ona nam se otkriva i tada naše stvarno ja, najveće iznenađenje od svih, pojavljuje se.

Prisjećam se jedne priče. **Sadhu**, tragač, jednom je stajao na brežuljku. Bilo je rano ujutro i sunce je počinjalo sjati. Neki prijatelji su šetali. Vidjeli su **sadhua** kako sam stoji. Pitali su jedan drugoga : " Što taj **sadhu** može ovdje raditi?" Jedan od njih je rekao: " Možda se njegova krava često izgubi u džungli i on stoji na brežuljku tražeći ju." Drugi se prijatelji nisu složili. Treći je rekao: " Iz načina kako stoji, ne izgleda da nešto traži. Prije izgleda kao da nekoga čeka, možda prijatelja koji ga je tamo pratio i negdje je zaostao za njim." Ali drugi se prijatelji nisu niti s time složili. Četvrti je rekao: " On niti ne traži nekoga niti ne čeka nekoga. On je zaokupljen promatranjem Boga."

Nisu se mogli složiti pa su pristupili **sadhuu** da razjasne situaciju. Prvi je pitao: " Tražiš li svoju izgubljenu kravu?" **Sadhu** je odgovorio: "Ne". Drugi je pitao: " Onda čekaš nekoga?" Na to je odgovorio : "Ne". Treći je pitao: " Promatraš li Boga?" Ponovo je **sadhu** odgovorio negativno. Sva trojica bili su začuđeni. Zajedno su upitali: "Onda što ovdje radiš?" **Sadhu** je odgovorio : "Ne radim ništa. Samo stojim. Samo postojim."

Mi moramo tako jednostavno postojati. Moramo činiti ništa. Moramo odbaciti sve i samo biti. Tada se događa nešto što se ne može izreći riječima. Iskustvo koje će se zbiti ne može se izreći riječima. To je sažetak iskustava. To je ostvarenje istine, nečijeg pravog ja, Boga.

PRVA VEČER

Prvo pitanje:

Da li postoji sukob između religije i nauke?

Ne. Znanje nauke je nepotpuno. To je kao da je po cijelom svijetu svjetlo dok je u vašoj vlastitoj kući mrak. Sa takvim nesavršenim znanjem, bez znanja o samome sebi, život se jednostavno pretvara u patnju. Da život bude okrunjen mirom, zadovoljstvom i ispunjenjem, nije dovoljno znati samo materijalne stvari. Na taj se način nalazi napredak ali ne i ispunjenje. Na taj se način mogu imati posjedi ali ne može se imati svjetlo. A bez svjetla, bez znanja, posjedi postaju obaveze, omča koju smo sami napravili da se s njom objesimo.

Onaj koji zna samo svijet je nesavršen, a nesavršenstvo vodi u bijedu. Poznajući svijet dobiva se moć. A nauka je potraga za znanjem i moći. Zar nije nauka već stavila tajni ključ neograničene moći u ruke čovječanstva? Ali ništa vrijedno nije proizišlo iz tog postizanja takve moći. Bez sumnje čovjek ima moć ali nema mir. Mir se može imati poznavanjem Boga, ne materijalnih stvari. Ta potraga za Bogom je religija.

Moć bez mira je samo-uništavajuća. Znanje o materijalnim stvarima bez znanja o sebi znači moć u rukama neukih. Ništa dobro ne može izaći iz toga. Sukob koji je prevagnuo između nauke i religije do sada je imao porazne rezultate. Oni koji su istraživali samo domenu znanosti postali su moćni ali su nemirni i nesretni. A oni koji su samo istraživali religiju su bez sumnje postigli mir, ali su slabi i siromašni. Stoga je **Sadhana**, potraga koja je trajala do sada nesavršena, djelomična. Do sada nije bilo pune i potpune **sadhane** za istinom.

Ja želim vidjeti moć i mir u njihovom savršenstvu. Ja želim sintezu, sklad religije i znanosti. To će roditi savršenog pojedinca, savršenu kulturu, ljudima bogatih unutrašnjih vrijednosti i vanjskih postignuća. Pojedinaac nije niti tijelo niti duša već kombinacija toga dvoje. Stoga bilo što temeljeno samo na jednom od to dvoje je nepotpuno.

Drugo pitanje:

Kakvo je vaše mišljenje o odricanju od svjetovnog života? Da li sannyas, postati tragač, je moguće samo ako se odrekne svijeta?

Nema sukoba između svijeta i **sannyasa**. Ono čega se treba odreći nije svijet nego neznanje. Odreći se svijeta nije **sannyas**. Buđenje znanja, spoznaje o sebi je **sannyas**. To buđenje vodi u nepriznavanje ne svijeta nego vezanosti na njega. Svijet ostaje tamo gdje je i kakav je ali mi se mijenjamo. To mijenjanje je temeljno. U tom probuđenom stanju ne moramo se odreći ničega. Ono što je beskorisno i suvišno samo otpada kao zrelo voće sa stabla. Kao što tama nestaje pred svjetlom, u zoru saznavanja nečistoće prolaze i ono što poslije ostaje je **sannyas**.

Sannyas nema nikakve veze sa svijetom. On ima veze sa pravim ja. To je pročišćenje pravoga ja. To je kao pročišćavanje legiranog zlata.

Pogled na život sa stajališta nepoznavanja sebe je **samsara**, svjetovnost; pogled na život sa stajališta znanja o sebi je **sannyas**. Stoga kadgod mi netko kaže da je "uzeo" **sannyas** to mi izgleda krivo. To "uzimanje" **sannyasa** stvara utisak da je to čin suprotan svijetu. Da li je **sannyas** nešto što se može uzeti? Može li netko reći da je "uzeo" znanje? I hoće li neko znanje tako uzeto biti vrijedno? Uzeti **sannyas** nije stvarno **sannyas**. Ne možete staviti masku istine. Istina se mora probuditi.

Sannyas se rađa. On dolazi kroz znanje. I u tom znanju mi se nastavljamo mijenjati. Kada je naše znanje transformirano i naš izgled se mijenja kao i naše ponašanje. Svijet ostaje tamo gdje je i **sannyas** se postepeno rađa u nama. **Sannyas** je saznanje da "Ja nisam tijelo"; to je saznanje "Ja sam duša". Kada to saznanje svane, neznanje i vezanost otpadaju. Svijet je bio vani i dalje će nastaviti biti tamo. Ali unutra će biti odsustvo

vezanosti na svijet. Drugim riječima, neće biti svijeta, neće biti **samsare** unutra.

Pokušati držati se čvrsto vanjskog svijeta je neznanje i, pokušati ga se odreći je isto neznanje jer u oba ta stanja i dalje ste u odnosu na svijet. Vezanost na svijet i gađenje na njega su oboje neznanje. Oboje su odnosi sa svijetom. Nepostojanje tog odnosa je sloboda, sloboda od vezanosti i od odbojnosti. To nije samo odbojnost ili gađenje. To odsustvo vezanosti i odbojnosti ja zovem **sannyas**.

Sloboda i od vezanosti i odbojnosti dobiva se kroz saznanje. Vezanost je vrsta neznanja i reakcija kada vam dojadi vezanost je odbojnost. I ta je reakcija neznanje. U prvom slučaju osoba trči u svijet; u drugom slučaju trči od njega. U oba slučaja trči. Ali malo njih zna da se radost onoga kojeg čuvamo kao svetinju u nama ne postiže trčanjem za svijetom ili trčanjem pred svijetom već čvrstim smještajem u našem pravom ja. Mi ne smijemo trčati niti za svijetom niti pred njim. Moramo se kretati unutra, k samima sebi.

Zapamtite, moramo se kretati u naše pravo ja. To dolaženje u sebe je nemoguće sa vezanošću ili odbojnošću. Jedino je moguće ako postanemo svjedoci urođenog sukoba između vezanosti i odbojnosti. U nama postoji onaj koji je svjedok i naših vezanosti i naših odbojnosti. Moramo upoznati njega, njega koji je samo svjedok. Poznajući ga mi automatski dobivamo slobodu od vezanosti i odbojnosti. Znati ga prirodni je rezultat samo-saznanja.

Treće pitanje:

Mislite li da je odricanje od doma i obitelji beskorisno?

Sjećam se Mahavirine maksime. On je rekao : “Vezanost je posjedovanje.” On nije rekao da je posjedovanje vezanost. Zašto? Zbog našeg neznanja, zbog naše gluposti, vezani smo na svjetovne stvari. Unutra smo prazni i mi se zato želimo ispuniti vanjskim objektima da bi se zavarali da mislimo da smo važna bića. Ako netko odustane od vezanosti pod tim uvjetima i neznanje ostaje, može li se stvarno riješiti vezanosti? Riješiti će se stvari ali ne vezanosti. Ona će i dalje biti prisutna.

Ako netko ostavi svoj dom za ashram, vezanost za ashram zauzeti će mjesto njegove vezanosti za dom. Ako netko ostavi obitelj da se pridruži sekti postati će vezan na sektu kao što je bio vezan na obitelj. Vezanost je iznutra i izraziti će se pod bilo kojim novim uvjetima. Stoga su oni koji znaju preporučili odricanje od želje i neznanja, ne od materijalnih stvari. Jednom kada znanje svane stvari koje nam nisu korisne ne trebaju se niti napustiti, one same otpadaju.

Četvrto pitanje:

Trebamo li koncentrirati naše umove da bi postigli stanje bez misli?

Ja ne tražim od vas da se koncentrirate. Koncentracija je vrsta prisile, vrsta napetosti. Ako se netko koncentrira na neku ideju, to neće dovesti niti do stanja bez misli niti do buđenja svjesnosti već do nesvjesnog stanja mentalne tuposti. To je kao auto-hipnoza. Prisilna koncentracija vodi k nesvjesnosti. I pogrešno je zamijeniti tu nesvjesnost za **samadhi**. **Samadhi** nije niti stanje nesvjesnosti niti tuposti, **samadhi** je kombinacija stanja bez misli i savršene svjesnosti.

Peto pitanje:

Kako možemo promatrati procese udisanja i izdisanja u meditaciji?

Držite kralježnicu uspravno. Nemojte joj dozvoliti da se savine. Tijelo je u tom stavu u prirodnoj ravnoteži dok kralježnicu držite uspravno. U toj poziciji gravitacijska sila zemlje ima jednoliki utjecaj na tijelo i lako se osloboditi njezine privlačnosti. Kada je snaga gravitacije na minimumu tijelo se ne opire nečijem bivanju praznim, nečijem bivanju slobodnim od misli. Držite kralježnicu uspravno, bez napetosti ili ukočenosti tijela. Dopustite tijelu da se opusti kao da visi na kralježnici kao komad platna na klinu.

Potpuno opustite tijelo i tada polako i duboko dišite. Udisanje i izdisanje micati će pupčano središte gore dolje. Nastavite promatrati to gibanje. Nije se potrebno na to koncentrirati, samo promatrajte. Budite svjedok toga. Stalno imajte na umu da ja ne zastupam koncentraciju. Ja savjetujem jednostavnu budnost i svjesnost.

Dišite kao što to rade djeca - njihove grudi se ne miču, miču im se trbusi. To je prirodni proces udisanja i izdisanja. Kao rezultat tog prirodnog disanja, mir se spušta na vas, i postaje sve dublji i dublji.

Zbog uznemirenog i napetog stanja naših umova mi smo postepeno izgubili našu sposobnost da dišemo duboko i puno. Do našeg adolescentnog doba, nedovoljno i umjetno disanje nam je postalo navikom. Vi ste bez sumnje primijetili da što je više vaš um uznemiren, to vam je manje disanje prirodno i ritmično. Dišite na prirodan način, ritmično i bez napora. Harmonija prirodnog disanja pomaže da se rasprši duhovna uznemirenost.

Šesto pitanje:

Zašto nam savjetuješ da promatramo proces disanja?

To radim zato što je disanje, udisanje i izdisanje, most između tijela i duše. Duša prebiva u tijelu kroz disanje i zbog disanja. Postajući svjesni svog daha, direktnim saznanjem o disanju, osoba postepeno iskušava da nije tijelo.

Ja sam tijelo ali ja nisam samo tijelo. To je moje prebivalište ali nije moj temelj. Dok direktno ostvarenje disanja ide dublje, mi iskušavamo prisustvo, blizinu onoga koji nije tijelo. Na trenutak vidimo da svoje ja nije tijelo. Tada će te ugledati tri sloja, tri omotača svoga bića - tijelo, dah i dušu. Tijelo je školjka; dah je most, spajajuća veza; duša, svoje ja je temelj.

Uloga daha na stazi do samo-ostvarenja je najvažnija jer je disanje središnja točka. Na jednoj strani imamo tijelo; na drugoj dušu. Mi već postojimo na materijalnom stupnju ali ono za čime žudimo je da budemo unutar carstva duše. Ali prije nego što je to moguće napraviti bitno je pomaknuti se na zaravan **prane**, daha, Samo tada je moguće ući u kraljevstvo duha.

Promatrajući na stupnju daha, možemo gledati na obje strane. Odavde, staze koje vode do tijela i duše postaju jasne. Iako je cesta jedna i ista, dva se pravca jasno ističu. A rezultat je da korak bliže unutrašnjem, bliže carstvu duše, postaje sve više mogućim. Nadam se da sada razumijete zašto tako naglašavam disanje.

Sedmo pitanje:

Zašto kažeš da je *dhyana*, meditacija, ne-akcija? Nije li i to čin?

Pogledajte, molim. Moja šaka je stisnuta. Da bi stisnuo šaku moram napraviti pozitivnu radnju. Zatvaranje je radnja. Ali kada ju želim otvoriti, što moram napraviti? Ne moram napraviti ništa da bi ju otvorio. Ako jednostavno odbacim trud zatvaranja šake, ona će se automatski otvoriti i ruka će se vratiti u svoje prirodno i normalno stanje. Stoga neću nazvati otvaranje šake akcijom. To je ne-akcija, ili ako želite zovite to negativna akcija. Ali to nije važno; to je ista stvar. Neću se svađati sa riječima. Molim razumijte što vam govorim. Molim razumijte pravo značenje toga.

Zovući meditaciju "ne - akcijom", želim vam ukazati da ne trebate smatrati meditaciju dužnošću ili aktivnošću. Meditacija je slobodna od takvih zanimanja. To je prirodno stanje i vi ju ne možete promijeniti u bilo koju vrstu mentalne napetosti. Ako meditacija postane mentalna napetost neće vas odvesti niti u vaše prirodno stanje niti u mentalni mir. Napetost je vrsta uznemirenosti i ako netko želi postići mir onda treba prvo postati smiren. Ako nema niti mira niti smirenosti na prvom stupnju onda ga neće biti niti na zadnjem. Konačni stupanj je samo kulminacija prvoga.

Vidim ljude kako idu u hramove i vidim ih kako obožavaju svoje bogove. Također ih vidim kako sjede u meditaciji. Ali za sve njih to je aktivnost, vrsta napete uznemirenosti, i čista je zabluda da oni očekuju da sve te aktivnosti donesu cvijeće i plodove spokoja. Ako

želite mir, ako želite biti spokojni bitno je da sada krenete u miru.

Još vam ovo želim reći: ne tražite istinu. Postoji ego koji traži i ego je prepreka. Samo izgubite sebe. Izgubite svoj identitet. Jednostavno prestanite biti svoje ja. Tek kada ego, "ja", prestane postojati vidi se onaj koji je stvarno vi. Tek kada osjećaj ega, osjećaj od "ja", nestane, vidi se stvarnost. Samo gubljenjem samoga sebe možemo dohvatiti svoje ja. Kao što novi život iskljuje iz zrna tek kada se zrno razlomi i prestane postojati, tako i klica besmrtnosti iznikne tek kada se sjeme, "Ja", omotač duše raspukne i prestane postojati. Molim zapamtite ovu pouku: da dohvatite svoje ja morate prestati postojati. Besmrtnost se može imati po cijenu smrti. Kap kiše postaje ocean kada se izgubi u oceanu.

Vi ste duša ali ako ju tražite u sebi nećete naći ništa nego želju. Naši cijeli životi su želja - želja da postanemo nešto, da postignemo nešto. Svatko želi postati netko, postići nešto. Trka se nastavlja svaki trenutak naših života. Nitko ne želi ostati tamo gdje je. Svatko želi biti tamo gdje nije. Želja je nejasno nezadovoljstvo s onim što, jesmo i sa onim što imamo i slijepa žudnja za onim što nismo i za onim što nemamo. Nema kraja toj ludoj trci jer čim nešto dobijemo to postaje beskorisno i tada želja počinje zaokruživati ono što još nemamo. Želja je uvijek za nedostignutim.

Želja je kao horizont. Što joj se više približavamo to se više udaljava od nas. To se događa jer horizont jednostavno ne postoji. To je samo pojava, privid. On nije stvaran. Da je stvaran bio bi sve bliži kako mu se približavate; ako je nestvaran onda nestaje kako mu se približavate. Ako nije niti stvaran niti nestvaran, ako je pojava, san, privid, izmišljotina mašte, onda će ostati udaljen kao i prije, bez obzira kako mu se jako nastojite približiti.

Neistina je suprotno od istine. Svijet iluzije, **maya**, nije suprotno od istine nego njezin veo, njezin pokrivač. Želja nije suprotno od duše, od **atman**, nego njezin veo, njezin pokrivač. To je magla, dim koji skriva naše biće, koji skriva naše postojanje. Mi progonimo ono što nismo i kao posljedicu ne vidimo ono što jesmo. Želja je zavjesa koja je pala preko duše i zbog toga je nama nemoguće da upoznamo naše duše. Zato što stalno želimo postati nešto drugo ne možemo ostvariti naša vlastita bića.

Ako ta trka, ta želja da postanemo nešto drugo prestane makar i na trenutak onaj koji postoji, koji je, postaje vidljiv - upravo kao što sunce postane vidljivo čak i kada je nebo bez oblaka samo na tren. Odsustvo ove trke ja zovem **dhyana**, meditacija. I koji osjećaj čuda se javlja u trenutku kada spoznamo ono što stvarno postoji! Tada je sve što smo ikada željeli postignuto. Vizija duše je potpuno zadovoljenje želje jer tamo, ništa ne nedostaje.

Misao je znak neznanja. U znanju nema misli; tamo je direktna vizija. Staza misli nikada vas neće odvesti do znanja. Svjesnost, slobodna od misli, je vrata do znanja. Znanje nije dostignuće, ono je otkriće. Mi ga ne moramo postići, mi ga moramo otkriti. Ono je sveprisutno u nama. Mi ga moramo iskopati kao što kopamo bunar. Izvori svježe vode leže duboko zakopani ispod zemlje, ispod stijena i kamenja. Čim su oni odstranjeni izvor će prsnuti u vis.

Ja vidim hrpe kamenja i stijene misli kako leže na izvorištu znanja. Čim su one odstranjene imati ćemo neprekinuti tok svjesnosti. Iskopajte bunar u sebi. Odstranite slojeve misli lopatom meditacije. I sa pravoumnosću i stalnom budnošću napravite misli beživotnima. Izbrišite ih iz egzistencije. Ono što ćete tada znati biti će znanje. Gdje nema misli, gdje svjesnost nije skrivena dimom ideja, vi ćete naći znanje.

Ja ne tražim od vas da odete u osamu. Ja tražim da osamu stvorite u sebi. Obična promjena mjesta neće pomoći; potrebna je promjena pristupa. To nije okolina već vaš mentalni pristup koji je središnja i najvažnija točka. Čovjek može otići u osamu ali ako u njemu nema osame on će i u osami biti okružen gomilom, jer će mnoštvo u njemu biti i tamo.

Prijatelji moji, mnoštvo nije vani, ono je u vama. Vi ste okruženi mnoštvom u sebi, pa kako će bijeg od vanjskog mnoštva pomoći? Mnoštvo koje je sada s vama, s vama će otići i u vašu osamu. Bježanje od gomile je beskorisno. Mnoštvo želja koje je u vama mora biti odstranjeno. Stoga nemojte tragati za samoćom negdje drugdje. Budite sami unutar sebe. Nemojte se povući u osamu već stvorite stanje bez želja unutar sebe. Onog momenta

kada to ostvarite, mir, blaženstvo i ekstaza će vas prožeti. I u tom trenutku trenutaka vi ćete shvatiti da mnoštvo nikada niti nije postojalo, niti je ikakav vanjski svijet postojao. Sve je bilo u vama! Stvoritelj i tvorevine ne mogu se odvojiti jedni od drugih. Oni su, zaista, jedno i isto. U takvom jednom trenutku mora da je mistik Upanishada uskliknuo :”**Aham Brahmasmi** - Ja sam on, stvoritelj, ja sam Bog.”

Prah stoljeća leži hrpimice na našim umovima. Stari običaji, stare tradicije i predrasude su nas obuhvatile, kao što je ruševna ili napuštena kuća puna paučine i nastanjena pticama tame. Na isti način mi smo ispunjeni mislima posuđenim od drugih. I te posuđene misli o istini i Bogu velike su prepreke. One nas sprečavaju da spoznamo istinu. I tako potraga za svojim ja, potraga koja može probuditi našu uspavanu svjesnost nikada ne počinje u nama.

Prije nego možemo spoznati svoje istinito ja potrebno je svoje ja osloboditi od znanja posuđenog od drugih. To nije znanje, to je samo informacija. Otrсите sve te informacije uzete od drugih i od starih tradicija, kao što bi otršli prašinu sa svog šešira. Tada ćete imati jasni pogled, i zavjesa između istine i vašeg ja više neće postojati. Mnoštvo misli stoji između njih kao zid.

Velika je razlika između znanja o istini i poznavanja same istine. Znanje o istini je robovanje mrtvom, posuđenom znanju; poznavanje same istine je slobodno prostranstvo neba samo-ostvarenja. Netko vam oduzima vašu sposobnost da letite; a netko drugi daje vam krila koja vas mogu odvesti Bogu.

Zbog toga vam govorim o ništavilu, o praznini. Praznina odstranjuje teret misli. Kao što čovjek mora ostaviti svoj teret u ravnici prije penjanja na planinu, tako morate biti slobodni od tereta misli prije nego što krenete na putovanje k istini. Što lakši planinar postaje, to će se više moći popeti. Na isti način, onaj koji se želi popeti na planinu istine izmjeriti će visine direktno proporcionalno prema neopterećenosti, prema praznini. Oni koji žele do vrha, do vrhunskog bića, moraju doseći vrhunsku prazninu gdje biće postaje nebiće. Vrhunac savršenstva događa se u beskrajnim dubinama praznine i glazba egzistencije dolazi iz tišine ne-egzistencije - i tada znamo da je sama **nirvana** ostvarenje **Brahme**, stvoritelja, Boga.

Istina je nepoznata, te kako može biti upoznata kroz misao? Misao je također poznata. Napor je sve u svemu uzaludan. Nema staze koja vodi od poznatoga k nepoznatome. Poznato nas ne može povesti k nepoznatomu. To se ne može ni pomisliti. To je nemoguće. Poznato se samo može kretati u krugu poznatoga. Bez obzira kako snažno mislim unutar carstva poznatoga nema mogućnosti da se ono nadiđe ili da se izađe iz njegovog područja. Ja ću se bez sumnje kretati ali to će biti u krugu, kao vol koji okreće kolo bunara. Ići ću iznova po istim putovima bez da ikamo stignem. Do sada nitko nije uspio dosegnuti istinu mišljenjem. Oni koji su došli do cilja, uspjeli su to nekim drugim putem. Ne smatram Mahaviru, Lao Tzua, Buddhu ili Isusa misliocima. Niti jedno od njihovih dostignuća nije rezultat mišljenja. Onda kako su došli do svog cilja? Nije to bilo hodanjem po stazi misli već skakanjem daleko od nje. Ne možete dosegnuti nepoznato hodajući po utrtoj stazi poznatog. Morate napustiti tu stazu i skočiti u nepoznato.

Molim razumijte značenje riječi “skočiti”. Upoznajte taj “skok” dobro. Morate ga napraviti. Vi ste na stupnju misli. Vi stojite u misli, vi živite u misli i vi morate skočiti odatle u carstvo bez misli. Morate skočiti u svijet gdje ne postoji ništa osim tišine. Morate skočiti od zvuka u tišinu. Hoće li vas samo mišljenje o skoku odvesti tamo? Ne, vi ćete se ponovo upregnuti u kolo misli i to vas neće odvesti ni kamo.

Ne mislite - probudite se! Promatrajte proces misli. Gledajte kako se on okreće u krugovima. Samo promatrajte. I dok promatrate pronaći ćete, u nekom povoljnom trenutku, da ste skočili bez napora i da ste u neizmjernim dubinama praznine. U trenutku kada napustite obalu poznatoga otkriti ćete da vaš brod jedri glatko na oceanu nepoznatoga.

A koja je to radost tako jedriti, ploviti po oceanu nepoznatoga! Kako to mogu opisati? Vaša uznemirenost vam ne dozvoljava da vidite. Oči ispunjene suzama ne mogu vidjeti. I bilo da su ispunjene suzama sreće ili suzama žalosti nije važno. Oči koje su ispunjene bilo čime ne mogu vidjeti istinu. Da bi vidjele istinu potrebne su oči koje su potpuno prazne.

Svako oko koje je kao ogledalo, u kojem nema ničega, može vidjeti onoga koji je sve.

Ispričati ću vam o događaju u jednom selu. Netko me upitao kako da pronađe Boga. Odgovorio sam pitanjem, pitajući ga da li je već pronašao sebe kada je krenuo u potragu za Bogom. Mi želimo upoznati Boga a ne poznamo sami sebe! Mi čak ne znamo što nam je najbliže! Niti jedno biće, niti jedna egzistencija nije nam bliža nego mi sami stoga se neznanje mora razotkriti i pobijediti na tom mjestu. Onaj koji je neupućen u svoje pravo ja ne može steći znanje na niti jednom drugom stupnju.

Plamen znanja prvo počne gorjeti u čovjekovom unutrašnjem biću. To je istok znanja i sunce znanja tamo izlazi. Ako je tamo mrak možete biti sigurni da ni drugdje nema svjetla. Upoznajte sebe, ne Boga. Ova zraka svjetlosti na koncu će prerasti u sunce. Znajući sebe dolazimo do spoznaje da postoji **sat-chit-anand**, da postoji biće, svjesnost, sreća, ali da nema "Ja", nema ega. To veliko ostvarenje je realizacija Boga.

Čovjek je duša zaogrnutu egom. A to je neznanje. Duša koja se oslobodila ega je Bog. I to je znanje. Kamo idete u potragu za svojom dušom? U bilo kojem od deset pravaca ne možete ju naći. No postoji i jedanaesti pravac. Zna li? Ja ću vam pokazati taj pravac.

Vi sami ste taj jedanaesti pravac i možete ga pronaći ako prestanete gledati u ostalih deset. Jedanaesti pravac nije kao ostalih deset. U stvari to nije nikakav pravac. To je ne-pravac, negacija usmjerenja. On vas vodi tamo odakle nikada niste otišli. To je vaše pravo biće, vaše vlastito prirodno stanje.

Svih deset pravaca ide prema van. Oni su stvorili svijet. Deset pravaca su svijet. Oni su udaljenost. Ali onaj koji zna sve te pravce i kreće se njima, sigurno je odvojen od njih, sigurno je različit od njih - ili ih ne bi mogao ni znati niti se kretati među njima. On se kreće i istovremeno se ne kreće. Ako nije čvrsto ustoličen u svom vlastitom biću on nije sposoban kretati se, jer je u središtu njegovog kretanja nepomičnost, jer je u središtu njegovog kotača koji se okreće učvršćenje. Jeste li ikada promatrali kotače kočije? Kotači se mogu okretati samo zato što je središte učvršćeno. Uvijek postoji čvrsta stvar koja drži i podržava kretanje.

Život je nestabilan i prolazan ali duša je stalna i postojana. Duša je jedanaesti pravac. Ne treba nikuda ići da bi ju pronašli. Odbacite svaku potragu i pogledajte tko prebiva u vama. Probudite se za onoga koji je. To je moguće ako prekinete potragu. To nije moguće trčeći ali je moguće ako stanete.

Stanite i pogledajte. Te dvije riječi su glavna teškoća religije, vodiči na nečijoj **sadhani** i cijeli ključ **yoge**. Stanite i pogledajte, i jedanaesti pravac se otvara pred vama. Kroz njega ulazite u unutrašnji prostor. Unutrašnji prostor je duša. Vidim da svi trčite za nečim ali sve to trčanje ne završava ničim nego padom. Zar ne vidite ljude kako padaju svaki dan? Nije li to rezultat sveg tog trčanja? Ne završava li sve trčanje smrću? Ali oni koji znaju tu istinu na početku, spašeni su propasti na kraju.

Želim da stanete i pogledate. Hoćete li to učiniti? Usred vašeg sumanutog trčanja čujete li moj zov? Stanite i pogledajte tko trči. Stanite i pogledajte tko traži. Stanite i pogledajte "Ja", sebe. Čim se groznica trčanja stiša svih deset pravaca nestaje i samo taj jedan pravac, taj ne-pravac, ostaje. On vas vodi do korijena, do izvora, do fontane vrhunskog znanja.

Jednom je **Sadhu** pitao ljude kakvi su bili prije nego su rođeni. Ako sretnete tog **sadhua** što ćete mu reći? Zna li kakvi ste bili prije nego ste rođeni? Zna li kakvi ćete biti poslije smrti? Ako naučite stati i gledati, tada možete saznati. Možete znati onoga koji je bio prije nego je rođen, onoga koji će biti i poslije smrti i onoga koji je unutra sada u ovom trenutku. To je samo stvar malog okretanja i gledanja. Stanite i pogledajte.

Pozivam vas da sa mnom putujete u taj prelijepi svijet.

Stanite i pogledajte.

DRUGO JUTRO

Prijatelji moji, ne smijemo se boriti sa samima sobom, moramo znati sami sebe. Sve nedosljednosti i kontradikcije samima sebi koje su se u nama razvile zbog našeg neznanja o nama, ispariti će na svjetlu samo-saznanja - kao što rosa koja pada na travu nestaje sa prvim jutarnjim suncem.

Ja potpuno razumijem vašu znatiželju i žudnju za znanjem. Žudite da znate i razumijete istinu. Želite rasklopiti misteriju života da bi ju mogli dohvatiti u cijeloj njezinoj punini. Ali ono što sada zovemo životom uopće nije život. Možemo to isto tako nazvati dugim, rastegnutim procesom umiranja. Istinito je da ne možete dosegnuti život bez da ga upoznate. Rođenje je jedna stvar a život potpuno druga. Postoji ogromna razlika između ostajanja na životu i konzumiranja života. Razlika je ogromna kao ona između smrti i besmrtnosti. Smrt je neizbježni kraj života, dok je usavršavanje nečijeg života okrunjeno životom koji je božanski.

Za one koji žele voditi božanski život, koji žele znati Boga i istinu, izgleda mi da postoje dva pristupa. Jedan je pristup moralnosti; drugi je pristup religije. Moralnost i religija obično se ne gledaju kao dva različita puta. Njih se promatra kao dva slijedeća koraka na istim ljestvama. Općenito se vjeruje da bi čovjek postao religiozan on prvo mora postati moralan. No to nije moj pogled.

Reći ću vam što ja znam. Ne smatram da je moralan čovjek bitno i religiozan čovjek iako je religiozan čovjek bezuvjetno moralan. Ne postaje se religiozan samo time što se postaje moralan, niti je moralnost početna točka, temelj religioznosti. Baš suprotno, moralnost je rezultat postajanja religioznim. Cvijeće moralnosti cvate na biljci religije. Moralnost je izraz vjerskog života. Ja gledam na religiju i moralnost kao na dvije različite staze - ne samo različite već suprotne jedna drugoj.

Moralnost, disciplina, znači pročišćenje vladanja, pročišćenje ponašanja. To je pokušaj da se na periferiji promjeni čovjekova osobnost. Ta periferija osobnosti je rezultat naših odnosa sa drugima. To je nečije ponašanje, nečiji odnos sa drugima. Kako se ponašam ili djelujem na druge je moje ponašanje. Ponašanje je odnos.

Ja nisam sam; ja sam okružen ljudima sa svih strana. I pošto sam u društvu, dolazim u kontakte sa i imam odnose sa ovim ili onim svakog trena mog života. Ti među odnosi izgleda da čine ono što su naši životi. I dobrota ili zloća našeg ponašanja ovisi o tome da li su moji odnosi dobri ili loši.

Uče nas dobrom ponašanju. Kažu nam da je to potrebno zbog društva, da je to društvena potreba. Ali društvo nema ništa sa vama, sa vašom jednostavnom, prirodnom osobnošću. S tog gledišta, društvo ništa ne gubi kada prestanete postojati. Tek kada ste u odnosu prema nekome ili nečemu postajete važni društvu. Ne vi važni društvu nego vaš rad sa drugima. Niste značajni vi nego vaše ponašanje. Stoga nije začuđujuće da je dobro ponašanje cilj koji društvo želi postići. Društvu je čovjek njegovo ponašanje i ništa više.

Ali to obrazovanje nije dobro ponašanje, ta moralnost koju društvo uči stvara privid. Prirodno je da oni koji žele ostvariti Boga i doseći religiju vjeruju da je potrebno postati pun vrlina da se dođe do istine i pravednosti. Prirodno je da oni vjeruju da je ostvarenje Boga jedino moguće kroz dobro ponašanje i da treba imati vrline prije dolaska istine. Prirodno je da oni vjeruju da će se realizacija religije i istine postići kroz moralni život, da je moralnost osnova a religija vrh, da je moralnost sjeme a religija plod, da je moralnost uzrok a religija posljedica. Ovaj tok misli izgleda vrlo jasan i ispravan ali ja vam želim reći da taj očito jednostavan i jasan način mišljenja zavarava i daje iskrivljenu sliku pravih činjenica. Istina toga je nešto potpuno drugačije.

Učenje moralnosti ne može učiniti čovjeka moralnim, a kamoli religioznim. Ono samo može učiniti čovjeka društvenim a biti društven je krivo tumačenje za biti moralan. Samo dobro ponašanje ne čini čovjeka moralnim. To preobraženje zahtjeva unutrašnje pročišćenje. Bez preoblikovanja vašeg unutrašnjeg bića ne možete promijeniti niti vaše ponašanje. Probat i promijeniti rub bez mijenjanja središta je san. Napor je beskoristan, štetan. On je samoubilački. On je ništa nego nasilno djelovanje na sebe.

Bez sumnje ovo potiskivanje zadovoljava potrebe društva ali pojedinac puca pod njim i rasipa se. To u njemu stvara podvojenost. Njegova osobnost gubi svoju prirodnu jednostavnost i on pati od sukoba u sebi. To je stalna borba, vječna unutrašnja bitka koja nikada ne završava pobjedom. To zadovoljava potrebe društva po cijenu pojedinca. Ja to zovem društvenim nasiljem.

Štoga čovjek izražava kroz svoje ponašanje je nevažno. Stvarno važne stvari su unutrašnji razlozi koji vode do takvog ponašanja. Ponašanje je pokazatelj unutrašnjeg duha, to nije korijen. Ponašanje je vanjski izraz unutrašnjeg duha. Samo neuki ljudi pokušavaju promijeniti vanjski izraz bez mijenjanja uzroka tog izraza.

Takva vrsta **sadhane** je beskorisna; nikada ne donosi ploda. To je kao ponašanje čovjeka koji nastoji uništiti stablo sijajući mu grane. Takva akcija, umjesto da uništi stablo potaknuti će njegov rast. Život stabla nije u njegovim granama, on je u njegovim korijenima, u nevidljivim korijenima duboko pod zemljom. To su skrivene nade i želje korijenja koje su uzele oblik stabla i grana. Kako će pomoći ako grane posiječemo? Ako stvarno želite dovesti do revolucije u životu morate ići do korijenja. Korijeni čovjekovog ponašanja su u njegovom unutrašnjem biću. Ponašanje slijedi unutrašnje biće. Unutrašnje biće ne slijedi nečije ponašanje. Stoga svaki napor da se ponašanje promijeni poprima formu potiskivanja. A može li potiskivanje dovesti do transformacije?

I što je uopće potiskivanje? Potiskivanje je ne dozvoljavanje spontanom osjećajima da izrastu u unutrašnjem biću i ne dozvoljavanje njihovog izražavanja; to je nasilno izvlačenje i izražavanje onoga čega nema.

Ali kamo će otići ono što potiskujemo? Hoćemo li biti slobodni od toga? Kako možemo postići slobodu potiskivanjem? Potisnuti osjećaji i dalje će biti u nama, ali će morati naći dublje, tamnije i još nesvjesnije kutke u kojima će živjeti. Ući će u još dublje regije. Sakriti će se tamo gdje ne dopire niti naša svijest o potiskivanju. Ali korijeni koji su prodrli duboko i dalje će rasti, grane će cvasti i donositi ploda, i tada će doći do takvog sukoba između naših svjesnih i nesvjesnih umova da će krajnji rezultat biti ludilo.

Ludilo je prirodni rezultat civilizacije zasnovane na ovoj vrsti lažne, šuplje moralnosti.

Stoga se ludilo povećava sa prednostima civilizacije i doći će vrijeme kada će cijela naša civilizacija završiti u ludilu. Posljednja dva velika rata bila su jedna vrsta ludila i mi krećemo prema trećem, možda konačnom sukobu.

Eksplozije koje se događaju u čovjekovom osobnom životu i one koje se događaju u društvu - nasilje, silovanje, nemoralnost, okrutnost - samo su rezultati potiskivanja. Čovjek ne može voditi moralan i prirodan život zbog potiskivanja i jednog dana jednostavno popusti pritisku. Bez sumnje je da se oni koji postanu licemjeri spašavaju od unutrašnjeg sukoba. Oni se prave da su ono što nisu. Oni su slobodni od bilo kakvog unutrašnjeg sukoba jer glume neku svoju ulogu.

Licemjerje se isto rađa iz moralnosti zasnovanoj na potiskivanju. Ono je način da se sačuva od unutrašnjeg sukoba. Kao što sam već rekao, u našim takozvanim moralnim životima mi ne dozvoljavamo spontanom osjećajima da izrastu i budu izraženi već izražavamo osjećaje koji stvarno ne postoje. Prvi od ova dva procesa vodi do potiskivanja; drugi vodi u licemjerje. Na kraju, prvi proces vas pretvara u luđaka, drugi u licemjera. Niti jedan od ovih rezultata nije dobar; niti vas je vrijedan. Na nesreću, naša civilizacija nam nudi samo te dvije alternative. Ako se želimo spasiti od toga da postanemo životinje, tada u našoj civilizaciji imamo samo dvije mogućnosti.

Postati životinjom znači potpuno se predati nesvjesnim instinktima. To je također nemoguće jer ono što je postalo svjesno u čovjeku ne može ponovo postati nesvjesno. Mi tražimo upravo tu nesvjesnost kada se opijamo. Traganje za opojnim sredstvima je pokazatelj naše želje da postanemo životinje. Samo kada je potpuno pijan i nesvjestan čovjek je u skladu sa prirodom, sa životinjom. Ali to je jednako kao smrt. To je ozbiljno i zaslužuje vrlo pažljivo razmatranje.

Kako čovjek postaje životinja kada je pijan i zašto traži opojna sredstva da bi postao životinja? To ukazuje na činjenicu da svijest u čovjeku nije dio životinjskog svijeta ili

prirode već je to dio Božanstva. To je mogućnost duše. To je sjeme, koje ne treba uništiti već njegovati. O njegovom punom rastu ovisi sloboda, oslobođenje i sreća.

I što da činimo? Civilizacija nam daje tri mogućnosti: onu od životinje, onu od luđaka i onu od licemjera. Ima li možda i četvrta mogućnost?

Da, postoji i četvrta mogućnost. Ja ju zovem religija. To je staza inteligencije i intuicije, ne bestijalnosti, ludila i licemjerja. To nije staza ugađanja, potiskivanja i igranja uloga, to je put stvarnog života i znanja.

To donosi plodove dobrog ponašanja i eliminira životinju u čovjeku; to ne potiskuje nesvjesne strasti već oslobađa čovjeka iz njihovog stiska; to ne vodi u privid dobrog ponašanja već u stvarno življenje. To nije samo navlačenje maske ili izvanjsko ponašanje, to je preobraženje unutrašnjeg bića. To nije društveno već osobno zadovoljstvo. Ono ne mijenja naše odnose već transformira nas. Odnosi se mijenjaju kao posljedica. To dovodi do revolucije u nečijem biću, tamo gdje netko prebiva u sebi. Tada se sve uokolo automatski mijenja.

Moralnost je društvena; religija je potpuno osobna. Moralnost je ponašanje; religija je unutrašnje biće. Moralnost je periferija; religija je središte. Moralnost je ličnost; religija je duša. Religija nije na repu moralnosti već bez iznimke moralnost slijedi religiju. Moralnost ne može uspjeti niti u tome da čovjeka učini normalnim, pa kako ga onda može učiniti religioznim? Moralnost počinje sa potiskivanjem, sa nametanjem stvari na nekoga, dok religija počinje sa znanjem.

U životu nalazimo zlo, neiskvarenost i neistinu. Mi moramo pronaći njihove korijene. Gdje i kako se rađa zlo? Gdje je centar iz kojega ovi otrovi dolaze i čine nečije ponašanje otrovnim? Čak i kada mislimo o vrlini, o dobrome, zašto zlo odagna sve te misli i zaogrne nekoga, okruži nečiji život, prožme nečije ponašanje? Zašto strast uvijek skrene nečije misli?

Moramo promatrati i istražiti to za sebe. Zaključci posuđeni od drugih ne pomažu jer kroz proces promatranja, kroz samo - promatranje, i samo kroz to promatranje stvaraju se snaga i energija koja sama rastvara i uništava njihov izvor u kojem se rađa i podržava zlo. To stalno promatranje je **Sadhana** jer to nije samo metoda poznavanja zla već i njegovog eliminiranja. Promatrajući unutrašnje "Ja" postajući svjesni i budni prema njemu, puštamo svjetlo u mračne kutke unutra. A to svjetlo ne samo da obasjava korijene nečijeg ponašanja, ono ih počinje transformirati.

Uvijek imajte na umu tu maksimu: promatranje ne samo da donosi znanje, ono i mijenja. Zapravo, promatranje donosi znanje i znanje uzrokuje transformaciju. Samo znanje je transformacija, transformacija nečijeg cijelog postojanja. To je kao otkopavanje zemlje da se pronađe korijenje stabla i izloži ga se svjetlu. Ne samo da će mi to omogućiti da dobro upoznam korijenje, već će ih to što ću ih izvući iz zemlje i odvojiti od zemlje uništiti. I dok ja pazim na korijenje stabla, njegove će se grane posušiti.

Promatranje može dovesti do uništenja korijenja strasti. Oni ne podnose svjetlost. Zlo ne podnosi znanje. Kada je Sokrat rekao : "Znanje je vrlina" on je najvjerojatnije mislio istu stvar. I ja kažem tu istu stvar: znanje je vrlina; neznanje je zlo. Svjetlo je moralnost; tama nemoralnost.

Promatranje, stalno promatranje nas samih, promatranje svjesnih namjera uma, budi svjesnost i omogućava joj da proдре u nesvjesni um. Nesvjesno ulazi u svjesno kroz vrata tuposti, neznanja, opojnosti i nebrige, i tako mu može dominirati. Vidjeli smo da se animalističke sklonosti razvijaju iz pripadnosti. Bijes i požuda hvataju nas samo kada smo nesvjesni i kada tražimo opojna sredstva da zadovoljimo životinjske instinkte.

Svjesnost ulazi u nesvjesni um preko nadilaženja tuposti, kroz opreznost, promatranje i budnosti, i tada uspostavlja svoju vladavinu. Do onog stupnja do kojeg promatranje i budnost rastu u nama i do stupnja do kojeg se pravo umnost i promatranje naših namjera, djela, strasti i želja razvija u nama, do tog stupnja nas ispunjava svjesnost. A ti porivi i provale strasti, ti slijepi, nesvjesni impulsi nestaju jer mogu postojati samo u stanju spavanja, neosjetljivosti i zablude. Oni ne mogu postojati u stanju svjesnosti.

Imajte na umu da nitko nikada nije uradio nešto krivo pri zdravoj pameti, svjestan. Svi

griješni rađaju se iz vezanosti. To je sama vezanost. Po mome umu, samo vezanost je grješna. Promatranje ukida vezanost. Stoga je važno da vidite što je promatranje i kako se do njega dolazi.

Što je samo-promatranje? Ja mirno sjedim, kao što sam jučer objasnio kada smo govorili o pokusu o pravo-umnosti, i promatram što se događa u meni. Tamo u meni postoji cijeli svijet misli i strasti. Ja promatram taj svijet. Nastavljam ga gledati kao što čovjek na obali promatra valove u moru. Krishnamurti je to nazvao “ bez-izborna svjesnost”. To je potpuno nepristrano promatranje. Nepristranost znači da ne radim niti izbor niti odluku. Ne označavam niti jednu strast ili želju dobrom ili lošom. Ne donosim presudu o dobru i zlu, o vrlini i poroku. Ja jednostavno promatram. Ja jednostavno postajem svjedok, koji stoji uzvišen i odmaknut, kao da nemam nikakvih drugih interesa osim znati i promatrati. Onaj tren kada se namjera uvuče, tren kada izbor ili presuda dođe, promatranje prestaje. Ja tada ne promatram; tada sam počeo misliti.

Molim pokušajte razumjeti razliku između mišljenja i promatranja. U ovom procesu ne trebamo misliti. Mišljenje je djelovanje svjesnog unutar svjesnog, dok je promatranje prodiranje svjesnog u nesvjesno. Čim mišljenje dođe, počinjemo raditi razliku između dobrog i zlog, i potiskivanje počinje na profinjen način. Nesvjesno tada zatvara svoja vrata i znanje njegovih misterija nam je sakriveno. Nesvjesno otkriva svoje tajne ne mislima već promatranju, jer se u odsutnosti potiskivanja impulsi i tendencije nesvjesnog prirodno izdižu, spontano, u svojoj punoj ogoljelosti i stvarnosti i tada više nije potrebno skrivati te impulse, tendencije i strasti. Nesvjesno stoji pred nama golo, potpuno otkriveno. I koji užas uzrokuje! Kako je čovjek prestrašen kada pred sobom ugleda goli oblik koji prebiva duboko u njegovom vlastitom biću! On želi zatvoriti oči pred njim. On želi napustiti promatranje dubina i vratiti se svjetovnoj razini,

To je trenutak kada je čovjekova hrabrost i mirnoća na iskušenju. Ovo je, rekao bi, trenutak pomirenja. Oni koji prođu hrabro i mirno kroz taj trenutak postaju vladari znanja i čudesne se tajne otvaraju pred njima. Oni imaju direktan pogled na korijenje strasti i ulaze u samo srce nesvjesnosti. A sam taj ulazak donosi im jednu nadnaravnu slobodu.

Od meditacije do promatranja, od promatranja do znanja, od znanja do slobode – to je put. To je put religije, **yoge**. Želim da razumijete taj put i da idete njime. Tada ćete znati alkemiju transformacije ponašanja kroz unutrašnji preobražaj. Tada ćete shvatiti da je religija, a ne moralnost, temeljna stvar i da moralnost proizlazi iz religije. treba vježbati ne moralnost već religiju i to je **sadhana**. Moralnost slijedi u brazdi koju ostavlja religija kao što tragovi kotača slijede kola. Ako vam je to jasno, vidjeti ćete veliku istinu, a velika će se iluzija raspršiti.

Ja gledam transformaciju čovječanstva sa stajališta unutrašnje revolucije, od prodiranja svjesnog u nesvjesno. Na osnovu toga znanja može nastati novi čovjek i temelji nove kulture i novog čovječanstva mogu se položiti. Takav čovjek, onaj koji je probuđen samo-saznanjem, je prirodno moralan. On ne mora razvijati moralnost. Niti je ona rezultat njegovog djelovanja ili nastojanja. Ona zrači iz njega kao što svjetlo zrači iz svjetiljke. Njegovo dobro ponašanje nije temeljeno na suprotstavljanju njegovom nesvjesnom umu već dolazi iz punine njegovog unutrašnjeg bića. On sve čini svojim cjelokupnim bićem. U njemu nema dvoličnosti ili mnogostrukosti, već samo jedinstvo. Takav je čovjek integriran; takav je čovjek slobodan od dvostrukosti.

A božanska glazba koju čujemo kada odemo dalje od svih sukoba i razmirica nije od ovoga svijeta ili prostora. To je bezvremenska simfonija, ushićena nota, koja odjekuje u nama u trenutku mira, nevinosti i slobode od svakoga nesklada. Sami ritam te glazbe dovodi nas u sklad sa beskonačnim.

Za mene, to je realizacija Boga.

DRUGA VEČER

Prvo pitanje:

Da li misliš da je loše biti moralan?

Ne. Ja ne smatram da je loše biti moralan ali smatram da je iluzija moralnosti loša. Ona je prepreka stvarnoj moralnosti.

Lažna moralnost je vanjski premaz, pokrivač. Ona ne služi ničemu osim zadovoljavanju licemjerja i po mojem viđenju nema većeg nemoralnog stanja uma od stanja licemjerja i egoizma. Lažna moralnost stvara predstavu od poniznosti i slobode od egoizma, ali ispod nje ego se hrani i cvate. Zar ne vidite istinu onoga što vam govorim o takozvanom **sadhusu** i svetim ljudima u ovoj zemlji? Ova takozvana moralnost, usvojena, stvorena i prihvaćena kroz napor nije po meni ništa drugo nego glumljenje. Često su stvari u čovjekovom unutrašnjem umu upravo suprotne. Ono što se javlja na površini nedostaje unutra. Gore je cvijeće a trnje je ispod. I ta stalna borba između ponašanja i unutrašnjeg bića, taj nepremostivi jaz između svjesnosti i nesvjesnosti dijeli i razdvaja čovjekovu osobnost. U takvom čovjeku nema sklada. A tamo gdje nema niti sklada niti muzike nema ni radosti. Po mojem mišljenju, stvarni moralni život je izraz radosti.

Moralnost je artikulacija radosti, spontani izraz. Kada radost teče iz nečijeg unutrašnjeg bića izvana se pokazuje u dobrom ponašanju, u moralnosti. Miomiris blaženstva koji se širi od takvog čovjeka je istinska dobrota života.

Stoga ja tražim od vas da stvarate sklad a ne sukobe. Molim pokušajte spoznati tu istinu. Nemojte samo slušati što vam kažem već tako pokušajte živjeti. Tada ćete vidjeti kako smo svojim vlastitim rukama bacili naše živote u anarhiju sukoba, u unutrašnju dvojnost - živote koje smo mogli transformirati u jedan trajni i prelijepi ples na božansku glazbu.

Moralnost dolazi sama kao što se cvijeće pojavljuje na drveću. To nije nadarenost. Sjeme meditacije je posijano i tada se žanje urod moralnosti. Moralnost nije nešto što se može postići trudom. To je nešto što se ispunjava, postiže, kroz meditaciju. Iz meditacije, mir, sklad i ljepota teku. I onaj koji je miran u sebi nije sposoban druge učiniti nemirnima. Onaj koji ima u sebi glazbu čuti će jeku svoje vlastite muzike kako odjekuje od svakoga tko se nalazi oko njega, i onaj koji u sebi posjeduje ljepotu otkriti će da njegovo ponašanje uzrokuje da sva ružnoća nestaje. Nije li to sve, po sebi, moralnost?

Drugo pitanje:

Kažete da je moralnost društvena korist? Zar je potpuno beskorisna pojedincu?

Moralnost ili moralno ponašanje je jednostavno korisno što se tiče društva ali za pojedinca nije korist već radost. Stoga, potrebe društva se zadovoljavaju čak i pseudo - moralnošću ali to nije dovoljno dobro za pojedinca. Da se dobro ponašate prema drugima je dovoljno dobro za društvo ali nije dovoljno dobro za vas. Morate biti sposobni vidjeti i ovo - da li ste dobri u sebi ili ne. Društvo brine o vašoj ličnosti, ne o vašem unutrašnjem biću. Ali za vas ličnost nije ništa više nego nošnja. Vi počinjete tamo gdje pokrov prestaje. Ispod i bez ove maske ličnosti je vaše istinsko biće. I tu se rađa stvarna moralnost.

Društvo stvoreno od lažne moralnosti zove se civilizacija, dok društvo sastavljeno od ljudi koji su dosegli stvarnost života zovemo kultura. To je razlika između civilizacije i kulture. Civilizacija je korisnost; kultura je unutrašnji sklad i radost.

Danas imamo civilizaciju ali ne kulturu. Ipak možemo stvoriti kulturu ako se svi zajedno potrudimo. Civilizacija proizlazi iz pročišćavanja naših odnosa sa drugima; kultura proizlazi iz pročišćavanja nas samih, iz postajanja kreposnim. Civilizacija je tijelo; kultura je duša. Samo oni koji su čvrsto ukorijenjeni u svojim dušama mogu stvarati kulturu.

Treće pitanje:

Da li je religija društvena? Da li je potpuno osobna?

Da, religija je apsolutno osobna stvar. Društvo nema dušu, nema središte svjesnosti kao takvo. Društvo je jednostavno produkt naših međusobnih odnosa. Pojedinaac ima dušu i stoga je religija za pojedinca. Religija nije jedan od naših odnosa, to je moje biće. Otkriće nečije stvarne prirode, nečijeg stvarnog bića i slijedeći izraz je religija.

Religija, **dharma**, je samo-spoznaja. Pošto religija nije društvena, nečija **sadhana**, nečije prakticiranje religije, ne odnosi se na grupu, ali nečije religiozno iskustvo baca svjetlo na grupu, na društvo. Iako je prakticiranje religije osobno ono također ima utjecaj na društvo. Kada je čovjek ispunjen unutrašnjim svjetlom njegovo ponašanje je također prožeto njime. Unutrašnje biće je individualno, osobno, ali ponašanje je društveno.

Sadhana ne može biti skupna, jer treba upoznati vlastito ja ne u društvu sa ostalima, već nasamo, potpuno sami. Plotinus je to dobro izrekao: "To je bijeg samoga k samome." To je potpuno istinito. Bijeg je stvarno samotnan, bez pratnje. Ali radost koja dolazi iz bijega zaražava ostale i oni su isto potaknuti. Što se dosiže u samoći, u samosti od vlastitoga ja, širi svoj miomiris u četiri vjetra.

Četvrto pitanje:

Što je Bog?

Bog nije osoba, on je iskustvo. Vizija, iskustvo svemira koje imamo nakon raspršivanja ega, to ja zovem Bogom. Nema posebnog tipa iskustva Boga, već je to iskustvo savršene i jedinstvene ljubavi Bog. To nema središte; ono je sva egzistencija. Sva je egzistencija njegovo središte. Netočno je govoriti o iskustvu Boga ali možete reći da je iskustvo savršene ljubavi Bog.

Ljubav je odnos između dviju osoba. Kada taj isti odnos postoji između pojedinca i egzistencije ja to zovem Bog. Vrhunski stupanj, cvjetanje ljubavi, je Bog. I to me podsjeća ne Kristove riječi: "Bog je ljubav".

Kada "ja" nestane, ono što ostaje je ljubav. Kada se sruše zidovi koji okružuju ego, ono što ostaje je ljubav. A sama ljubav je Bog. Stoga je nemoguće upoznati Boga ali je moguće postati Bogom.

Peto pitanje:

Rekli ste da ovaj život koji živimo i nije život, već dugotrajan proces umiranja. Što ste time mislili?

Točno je da ono što zovemo životom nije život. Da je to stvarno život kako bi mogao završiti u smrti? Život i smrt su dvije kontradiktorne stvari pa kako smrt može biti ispunjenje života? Smrt je kraj rođenja, ne života.

I zato što smrt dolazi na kraju nemojte pomisliti da ona počinje na kraju. Ona je prisutna u samom rođenju. Ona počinje na dan rođenja. Poslije rođenja svaki tren umiremo. Kada taj proces umiranja završi mi ga zovemo smrt. Što je pri rođenju bilo sjeme na kraju se javlja u sazrelom obliku. Stoga ništa poslije smrti nije sigurno, ali smrt je sigurna. Ona je sigurna jer dolazi sa samim rođenjem. Rođenje je drugo ime za smrt; ono je sjeme smrti. Neka to bude pažljivo shvaćeno. Vi počinjete umirati na dan rođenja. Zato kažem da život kako ga znamo nije život nego dugi proces polaganog, postepenog umiranja.

Pošto smo upoznati sa tim postepenim umiranjem a ne sa životom, mi smo uvijek zaposleni pokušavajući se spasiti od njega. Svi naši planovi i aktivnosti usmjerene su na neku vrstu sigurnosti i samoobrane. I što radimo? Nismo li stalno zaposleni da se obranimo od smrti? Ljudi zbog istog razloga postanu religiozni, zbog obrane. Zbog toga se okreću religiji kada osjete da je smrt blizu. Većinom je religija starih ljudi tog tipa. To ne zovem pravom religioznošću. To je samo aspekt straha od smrti. To je zadnja mjera sigurnosti. Stvarna religioznost ne dolazi iz straha već iz iskustva života.

Moramo biti svjesni da štogod znali sada je ništa već smrt - i ta spoznaja smrti vodi u besmrtnost. Tijelo umire; ono umire svaki trenutak. Promatrajući tijelo, budeći se do svjesnosti u ovoj smrtnoj posudi mi počinjemo iskušavati ono što nije tijelo. Da spoznamo ono što nije tijelo, da spoznamo dušu je spoznati život u njegovoj stvarnosti, jer se duša nikada ne rada i stoga nikada ne umire. Istina je postojala prije vašeg rođenja i nastaviti će postojati nakon vaše smrti. To je život. Život nije između rođenja i smrti obrnuto, rođenje i smrt su događaji koji se zbivaju tokom života.

Za vrijeme meditacije, dok je um spokojan i prazan, može se vidjeti nešto što je različito i odvojeno od tijela. To se ne može vidjeti kada je um nemiran kao što ne možemo gledati u dubine jezera dok se površina mreška. I zbog stalnog toka misli - valova koji mreškaju na umu, ono što je skriveno ostaje skriveno - a mi smatramo površinu cijelom istinom. Tijelo, koje je samo naše prebivalište, izgleda kao sve i sva. Ono stvara privid da je tijelo nečije biće, nečiji život. Vi smatrate da je vaša ukupnost ograničena na tijelo i ništa više. To poistovjećivanje sa tijelom, taj privid istovjetnosti sa tijelom ne dozvoljava nam da upoznamo svoje pravo ja, i mi smatramo da je polagani proces umiranja život. To je ista greška koju bi učinili ako bi smatrali građenje i rušenje svoje kuće kao vlastito rođenje i smrt.

Ovaj mrak nestaje sa dolaskom duhovnog mira. Privid stvoren duhovnim nemirom nestaje pred smirenošću. Ono što je bilo skriveno valovima otkriva se u stanju bez valova. I tada po prvi puta znamo stanara svoga tijela. Čim ga upoznamo, smrt prestaje biti bilo što više od odbacivanja stare odjeće, i rođenje postaje oblačenje nove. I tada se javlja biće koje ne treba odjeću. Jedini čovjek kojega zovem živim je onaj koji poznaje tu vrstu života. Oni koji gledaju na svoje tijelo kao na njihovo biće su još uvijek mrtvi. Njihov pravi život tek treba početi. Oni su u snu, spavaju, onesviješteni.

Bez buđenja iz tog sna, bez buđenja iz zabune da je tijelo njegovo biće čovjek nikada neće moći spoznati svoje pravo ja, svoj bitak, svoj život. Svijet je pun mrtvih, pun živućih mrtvih i većina ljudi umre a da nikada nisu živjeli. Oni su iznureni pokušajima da se obrane od smrti i nikada ne upoznaju onoga unutra, besmrtnoga, dalje od smrti.

Šesto pitanje:

Iz tvojih riječi vidim da sam mrtav. Što da uradim da postanem živ?

Prijatelju moj, ako to misliš samo zbog mojih riječi onda to nema vrijednosti. Zaboravi što sam rekao i što su drugi rekli i onda ponovo pogledaj. To moraš sam uvidjeti. Ta će vizija sama postati staza koja vodi u život. Tada nećeš morati pitati:” Što da učinim da postanem živ?”

Onaj koji shvati da je mrtav, da su njegova egzistencija i ličnost mrtvi, i da su stalno bili mrtvi, istovremeno će početi vidjeti ono što nije mrtvo. Ali da bi to vidjeli morate odbaciti svoj duhovni nemir. Viđenje, **darshan**, je moguće jedino kada je um spokojan, prazan, slobodan od strasti. Sada postoje samo misli. Nema viđenja, nema **darshana**. Misliti da je ono što sam vam rekao točno je isto misao. Ta vam misao neće pomoći.

Mišljenje ne može otkriti istinu jer su sve misli posuđene. Sve misli pripadaju drugima. One sve više skrivaju istinu.

Jeste li ikada primijetili da su sve vaše misli posuđene od drugih, da sve vaše misli pripadaju drugima? Prikupili ste krivotvoreni kapital. Ne oslanjajte se na njega jer i nije kapital. Kule sagrađene na toj vrsti bogatstva su kao one koje gradite u snovima. One nisu stvarne niti kao kuće od karata.

Ja vas ne želim prisiliti da mislite. Ja vas ne želim ispuniti posuđenim stvarima. Ja ne želim da mislite već da se probudite. Želim da odustanete od mišljenja i vidite. I onda pogledajte što se događa. Napredujte od mišljenja prema viđenju. Samo to će vas odvesti do istine i do stvarnog bogatstva koje je samo vaše. Kako taj proces viđenja-bezmišljenja odmiče zavjesu sa tajne ne možemo saznati dok to sami ne napravimo.

Zapamtite, nema vrijednog iskustva na svijetu koje vam drugi mogu dati. Ono što se može dati nikada nije vrijedno. Niti se iskustvo može dati. Materijalne se stvari mogu dati,

uzeti, razmijeniti, ali nema načina trampe živih iskustava. U samoj prirodi iskustva je da vam niti Mahavira, niti Buddha, niti Krishna, niti Krist ne mogu dati nešto. I oni koji ustraju na mišljenju i prihvaćaju svoje misli kao istinu su oni koji su zaknuti za istinu.

Istina je ono što ostvarujemo sami a ne nešto što posuđujemo od drugih i to oslobađa čovjeka.

Pamćenje **Gite**, **Kur'ana** ili **Biblije** neće poslužiti nikakvoj svrsi. Ono vam neće donijeti znanje. Obrnuto, ono će ugušiti vašu vlastitu sposobnost za samo-spoznaju i nikada nećete biti sposobni stajati licem u lice sa istinom. Riječi koje ste memorirali iz **shastra**, iz svetih pisama, uvijek će se ispriječiti između vas i istine. One će stvoriti maglu i prašinu i onemogućiti će vam da vidite ono što stvarno jest. Moramo odstraniti sve što stoji između nas i istine.

Da spoznamo istinu ne treba nam pomoć misli. Svucite sve i tada ćete se otvoriti. Tada će postojati otvor kroz koji će istina ući u vas i promijeniti vas. Odbacite mišljenje i vidite. Otvorite vrata i vidite. To je sve što imam reći.

Sedmo pitanje:

Mislite li da je proučavanje shastra nepotrebno?

Kojoj će svrsi poslužiti proučavanje **shastra**, svetih pisama? Tako možete postići znanje. To će samo uvježbati pamćenje. Možete naučiti nekoliko stvari, ali učenje i znanje su dvije potpuno različite stvari. Vi učite o Bogu, o istini, o duši. Biti ćete sposobni dati pripremljene odgovore na pitanja o njima. Ali nema razlike između toga i onoga što papiga u vašoj kući ponavlja svako jutro - što su ju naučili govoriti. Istinu se ne nalazi u pismima. Ona je u vama, u vlastitom ja.

Shastre su samo riječi i one imaju značenje samo ako ste ostvarili istinu u sebi. U suprotnom ne da su beskorisne, one su štetne. Istinu se ne može spoznati učenjem **shastra** ali ako znate istinu **shastre** se sigurno mogu znati.

Ali što vidim pred sobom? Ljudi proučavaju **shastre** umjesto istine i zadovoljni su znanjem koje su sakupili iz tih proučavanja. Kakva šuplja i lažna zadovoljstva! Ne sugerira li to da mi stvarno ne želimo znati istinu, da samo želimo da ljudi vjeruju da znamo istinu? Svatko tko želi stvarno spoznati istinu neće se zadovoljiti običnim riječima. Jeste li ikada čuli da je čovjekovu žeđ utažila riječ "voda"? I ako je utažena jednostavnom riječju, ne govori li to da žeđ nije niti postojala?

Da nas **shastre** mogu naučiti jednu stvar, da se istina ne može ostvariti kroz njih, to bi bilo dovoljno. To je njihova jedina upotreba. Da nam riječ samo može reći da je riječ beskorisna poslužila bi svojoj svrsi. Bilo bi dovoljno kad nam **shastre** ne bi donosile zadovoljstvo već u nama stvarale nezadovoljstvo, i umjesto da nam daju znanje učinile nas svjesnim našeg neznanja.

Ja također govorim riječima, a tako su i **shastre** nastale. Ako se čvrsto držite riječi cijeli moj trud će biti beskoristan. Bez obzira koliko ih naučite napamet, one ničemu ne služe. I to će zarobiti vaš um i lutati ćete u svom samo-napravljenom riječju-stvorenom zatvoru svog života. Mi smo svi zaključani u zatvorima koje smo sami stvorili. Ako želite spoznati istinu, provalite iz tog zatvora riječi, srušite zidove i spalite prijestolje informacija do pepela. Iz tog pepela znanje će se roditi i u slobodnoj svjesnosti vidjeti ćete istinu. Istina će doći prije ili kasnije ali vi znanju u sebi morate pripremiti mjesta. Ako izbacite riječi, istina će zauzeti mjesto koje je ispražnjeno.

Osmo pitanje:

Zar čovjek nikada ne može pobijediti sebe potiskivanjem i borbom sa samim sobom?

Što vam znače riječi "potiskivanje" i "borba sa samim sobom"? Zar one ne znače da će pojedinac razdijeliti sebe? On će se boriti sa sobom. To znači da će napadati i braniti se istovremeno. On će biti i prijatelj i neprijatelj. Njegovu će energiju koristiti obje strane. To

nikada neće dovesti do pobjede. To će ga samo oslabiti i raspršiti njegovu snagu. Zamislite što će se dogoditi ako se moje dvije ruke počnu tući. Isto će se dogoditi ako se borim sa sobom. Takva je borba čista ludost.

Prijatelju moj, ne trebaš se boriti sa sobom, trebaš se upoznati. Kontradikcije i sukobi sa sobom koji su rođeni u nama iz neznanja, nestati će u svjetlu samo-spoznaje, kao što kapi rose na travi ispare dok sunce izlazi ujutro. Pobjeda nad sobom dolazi kroz znanje a ne iz sukoba, jer se nema koga pobijediti. Nema drugoga, samo neznanje. A ako postoji neznanje? Ono nestaje u onom trenutku kada znanje dolazi. Neznanje je samo negativni pristup, odsustvo znanja. Onaj koji se bori sa neznanjem bori se sa sjenom. On ide putem neuspjeha od samog početka.

Ovaj koncept samo-rata za samo-pobjedom dolazi iz odraza sukoba neprijatelja u vanjskom svijetu. Mi želimo počinuti nasilje u našem unutrašnjem svijetu kao što to činimo našim neprijateljima u vanjskom svijetu. Koja je to ludost! Čak i u vanjskom svijetu nasilje nikada nikoga nije pobijedilo. Pobjeđivanje i poražavanje su dvije vrlo različite stvari.

Ali u unutrašnjem svijetu mi ne možemo čak niti upotrijebiti nasilje da porazimo našeg takozvanog neprijatelj a jer ne postoji takva osoba koju se može poraziti. Samo-spoznaja nije rezultat sukoba, to je rezultat znanja. Zato ja kažem: ne borite se, znajte. Zaboravite rat i odaberite znanje.

I neka vam ovo bude maksima: otkrijte i znajte sebe. Neka u vama ne bude ništa što vam je nepoznato. Ne ostavljajte niti jedan kutak mračan i neistražen. Ako postanete prisni sa svim svojim unutrašnjim sobama, to će znanje postati samo-pobjeda.

Svi smo svjesni da u tamnim kućama, u kutovima i podrumima ne dostupnim sunčevom svjetlu i svježem zraku, zmiye, škorpioni i šišmiši stanuju, i ako vlasnici ovih kuća provode svoj život izvan njih, nikada ne ulazeći, zar je iznenađujuće ili neprirodno da su njihove kuće spale tako nisko? To se dogodilo nama. Mi smo isto vlasnici takvih kuća i mi smo zaboravili gdje su vrata za ulazak. Zbog našeg stalnog odsustva i nedostatka svjetla, one su postale skloništa naših neprijatelja.

Deveto pitanje:

Govorite da je potiskivanje nećijih strasti štetno. Da li onda smatrate da je prepuštanje strastima pravi put?

Ja ne propovijedam niti potiskivanje niti prepuštanje. Ja propovijedam znanje o potiskivanju i prepuštanju. Potiskivanje i prepuštanje su oboje neznanje, oboje je štetno. Potiskivanje je samo reakcija na prepuštanje. To je izokrenuti oblik drugoga. To je samo prepuštanje okrenuto naglavačke. Ono nije previše različito od potiskivanja. To je ista stvar koja stoji naglavce.

Netko mi je ispričao o **sadhuu** koji je okretao svoje lice od novca. Da li je okretanje nećijeg lica jako različito od toga da nam sline cure od pogleda na novac? Isto će se dogoditi ako pokušate pobjeći od pohlepe. Pohlepa neće prestati postojati, ona će imati drugi oblik. A veliki je problem da će u tom drugom obliku biti jača nego ikada - i sigurnija jer će vam biti nevidljiva. Stoga će ostati netaknuta. Pored toga pojaviti će se i zabluda o nepostojanju pohlepe. To je kao pozivanje dvojice neprijatelja da uđu dok jednoga pokušavate istjerati.

Želim da vi svi ovdje znate požudu i da znate bijes. Ne trebate se s njima boriti niti ih slijepo slijediti. Budite oprezni. Promatrajte ih i dobro upoznajte sve njihove oblike, snage i vještine.

Jeste li ikada primijetili kako bijes nestaje kada ga promatrate? Ali odmah mu se počnete prepuštati ili ga potiskivati. Štogaod bilo ne promatrate ga. On ostaje neviđen i nepoznat. Tu radite grešku, a prepuštanje i potiskivanje oboje doprinose toj grešci.

Osim ove dvije postoji i treća mogućnost, i želio bi vam ju predložiti. To je da vidite i promatrate svoje namjere - ne da s njima nešto napravite, jednostavno da ih promatrate. Jednom kada oko počinje vidjeti jasno i postojano otkriti ćete da same otpadaju i nestaju. Ne mogu podnijeti da vas gledaju u oči. Njihovo je postojanje jedino moguće u stanju

iluzije, a u nečijoj budnoj svjesnosti one postaju beživotne i umiru. Naša obmana, naše nepromatranje je njihovo postojanje. One su kao insekti koji žive samo u tami. Čim dođe svjetlo oni umiru.

Također vam želim reći da ono kako me drugi vide nema značenja. Važno je kako ja vidim sebe. Ali mi smo navikli gledati sebe kroz oči drugih ljudi i zaboravljamo da postoji direktan i neposredan način da se vidimo. To je pravi način da vidimo. On je direktan. Međutim, mi stvaramo lažne slike sebe i nosimo maske da zavaramo druge, i tada temeljimo svoje mišljenje o sebi na onome kako nas drugi vide!

Taj proces samo-zavaravanja ostaje s nama cijeli život. On postaje jedna od prvih zapreka na stazi samo-ostvarenja. Moramo se probiti kroz tu prepreku. Na početku je potrebno probiti se kroz sve samo-obmane, da saznamo kakve su, da upoznamo sebe u punoj golotinji, jer tek kada je to učinjeno mogu se napraviti neki stvarni koraci u pravcu samoostvarenja.

Čovjek ne može ući u kraljevstvo istine dok ima lažne zamisli o sebi i dok traje zabluda da je ličnost koja igra uloge stvarno biće. Prije nego upoznamo Boga, svemogućeg, istinu ili naše pravo biće, moramo smanjiti do pepela zamišljenu ličnost s kojom smo se prekrili. Ova maska varke ne dozvoljava nam da živimo stvarne živote; ona nam ne dozvoljava da se uzdignemo iznad umjetnih života koje glumimo. Oni koji žele hodati stazom života moraju se probuditi iz lažnih snova u kojima žive.

Da li se nekada osjećate kao da glumite, izvodite u drami? Da li nekada osjećate da ste jedno izvana a čisto drugo iznutra? U svjesnim trenucima, kada ste svoji, da li vas vijest o toj varci brine? Ako vam se takva pitanja javljaju i zabrinjavaju vas, sam taj čin može vas izbaviti iz drame, može vas skinuti sa pozornice i staviti na čvrstu zemlju, na **terra firma**, gdje nećete glumiti ulogu već ćete biti svoji.

Moramo se zapitati: "Jesam li doista onaj koji sam mislio da jesam?" To pitanje mora odzvanjati u dubinama vašeg bića. Mora se izdignuti iz vaših dubina takvom oštrinom i takvom svjesnošću da neće ostati mjesta da i pomislite da je to zabluda.

Ovo pitanje, ovo istraživanje, ovo samo-ispitivanje donosi takvo svježe buđenje svjesnosti u nama da osjećamo kao da smo protreseni iz sna. Tada počinjemo vidjeti kule u zraku koje smo sagradili u snu, da su brodovi u kojima plovimo napravljeni od papira. Vaš cijeli život počinje izgledati nestvarno, kao da nije vaš nego nečiji drugi. U stvari i nije vaš, već je dio neke drame u kojoj ste glumili - drama u koju su vas bacili obrazovanje, odgoj, kultura, tradicija i društvo. Ali ta drama nema svoje korijene u vama.

Mi jedva da smo ljudi. Mi smo plašila, bez korijenja, bez osnova, kao likovi u bajci, u snu, bez stvarnog postojanja. Vidim vas izgubljene i kako se krećete u tom snu. Sve vaše djelovanje je u snu. Sve vaše aktivnosti su kroz san. No vi se uvijek možete probuditi iz tog sna. To je razlika između sna i smrti. Iz prvoga se možete probuditi ali iz drugoga ne. Bez obzira kako duboko spavali, uvijek postoji mogućnost buđenja. San u sebi ima skrivenu tu mogućnost.

Ako dođete sučelice sebi mnoge će se iluzije razbiti, kao što je razuvjeren čovjek koji se je smatrao zgodnim nakon što se prvi put pogleda u ogledalo. Kao što postoji ogledalo za gledanje tijela, postoji i ogledalo za gledanje sebe. Ja govorim o tom ogledalu. Samopromatranje je to ogledalo.

Da li stvarno želite vidjeti istinu o sebi? Želite li upoznati osobu koja je stvarno vi? A znajući da postoji mogućnost da se vidite u svojoj golotinji, niste li uplašeni? Takav je strah prirodan. Zbog tog straha stalno čarimo nove snove o sebi i pokušavamo zaboraviti tko smo u stvari. Ali ti snovi ne mogu biti vaši pratitelji; uz njihovu pomoć nećete nikamo doći. Oni samo trate vrijeme i vi gubite neprocjenjivu mogućnost koja vas može odvesti kući.

Sigurno se čudite zašto insistiram toliko na tome da vidite tu golotinjicu, ružnoću i prazninu u sebi. Ne bi li bilo bolje ostaviti nevidenim ono što nije prikladno za vidjeti? Da li je lijepo, da li je dobra ideja ukrasiti ono što nije lijepo nakitom i pokriti ono što nije vrijedno zavjesama? Općenito to je ono što radimo. To je rasprostranjeni običaj. No ta je navika štetna jer rane koje skrivamo ne zarastaju. Baš suprotno one se sve više zagađuju i

postaju opasne. I tada ružnoća koju smo prekrili nije odstranjena već ulazi u unutrašnje tokove našeg bića. Mi i dalje po površini bacamo kapljice parfema dok ispod prevladavaju loši mirisi. I dođe vrijeme kad niti parfem ne pomaže i unutrašnji vonj ili bolest počinje se osjećati, kada nakit više ne pomaže i skrivena se ružnoća ističe.

Ja ne prskam parfem; ja sam za iskorjenjivanje loših mirisa. Ja ne pokrивam ružnoću nakitom i cvijećem; ja sam za ukidanje ružnoće i za buđenje glazbe i ljepote unutra. U njihovoj je odsutnosti sve drugo bespredmetno. Svi naši naponi su beskorisni. To je kao da pokušavate dobiti ulje tiskajući pijesak.

I zato vas ja tražim da otkrijete što je skriveno u vama. Otkrijte sebe i upoznajte sebe. Ne bježite od sebe. A bježanje od sebe nije moguće. Kamo ćete otići? Što ćete postići bijegom? Bez obzira kamo otišli ti će biti s vama. Možete transformirati sebe ali ne možete pobjeći od sebe.

Prva karika u tom lancu transformacije je samopromatranje. A čudo nad čudima je da kada upoznate ružnoću osloboditi ćete se od nje! Upoznati strah od sebe znači osloboditi se tog straha; upoznati mržnju znači osloboditi se mržnje. One postoje jer ne gledamo u njih. One nas progone jer pokušavamo pobjeći od njih. Onaj trenutak kada stanemo i one će stati - kao što vaša sjena trči s nama kada mi trčimo i staje kada mi stanemo.

I ako možemo pogledati te stvari cijela će se situacija odmah promijeniti. Ono što smo mislili da su duhovi bile su samo sjene! Jer smo bježali ti su nas duhovi progonili - a to nas je natjeralo da trčimo još više! Onaj tren kada prestanemo trčati oni postaju beživotni; čim ih pogledamo oni prestaju postojati. Oni su samo sjene. A sigurno je da sjene ne mogu ništa učiniti! Postojala je sjena ružnoće, i da ju pokrijemo obukli smo ju i ukasili cvijećem. I tako smo stvorili iluziju. Sada, kad vidimo da je to bila samo sjena i ništa više i da ju nije više potrebno oblačiti, slobodni smo od sjene i shvaćamo da je to uvijek bila samo sjena. I samo to ostvarenje daje nam viziju ljepote, najljepšeg.

Ja sam imao tu viziju. Prestao sam bježati od sjena i to mi je dalo snagu da pogledam dalje od njih. A ono što sam vidio, ta istina, transformirala je sve. Samo njezino prisustvo je revolucija. Stoga vam kažem ne bojite se. Vidite ono što stvarno jest i ne tražite sklonište u snovima i mašti. Čovjek koji se usuđuje napustiti ta skloništa zaštićen je istinom.

Ovo jutro netko me pitao što se misli sa direktnim znanjem o sebi. Direktno znanje o sebi znači ne prihvaćanje tuđih mišljenja o sebi. Sami vidite što postoji unutra, što je skriveno u vašim mislima, u vašim strastima, u vašim djelima, u vašim nadama i željama. Direktno pogledajte u te stvari, kao što gledate na novo mjesto kada ste došli na odredište. Pogledajte sebe kao što gledate nepoznatu osobu, stranca. To će vam činiti dobro. Više nego išta to će razbiti na komadiće isklesani lik koji ste stvorili u svom umu. Razbijanje tog idola je potrebno, jer tek pošto je taj idol stvoren u mašti uništen možete otići iz zemlje snova u zemlju stvarnosti.

Prije nego možemo postati puni istine i dobra, moramo raspršiti iluzije o istini i dobroti koje smo stvorili da sakrijemo neistinu i zlo u nama. Te su iluzije i tako bile varke. Nitko za sebe ne stvara umišljene slike i ličnosti bez razloga. To se radi iz potrebe. To se radi da se sebe poštedi poniženja u vlastitim očima. Kada čovjek nakratko ugleda životinju koja prebiva u njemu, samo prisustvo životinje muči ga i on se osjeća poniženim u sebi.

Postoje dva načina da se spasite od tog poniženja; ili životinja mora nestati ili morate zaboraviti na nju. Da bi ona nestala morate proći kroz **sadhanu**, disciplinu. Ali vrlo je lako zaboraviti životinju. To je vrlo jednostavno. Mašta samo može to izvesti. Mi stvorimo lažnu sliku o sebi i uz pomoć te slike životinja je potisnuta. Ona postaje aktivna iza te slike. Ta slika ima samo vanjsku pojavu jer iza nje leži životinja. Zar ne vidite da u stvarnom životu ta slika gubi, biva pobijeđena svaki dan? To je prirodno. Životinja unutra je stvarna i pobjeđuje sve naše napore. Svaki dan je nestvarno pobijeđeno od životinje.

Ipak usprkos tome, vi održavate svoje slike živima i dobro se brinete za njih. I sve ste vrijeme zaposleni nalazeći način da dokažete sebi i drugima da su one stvarne - kroz svoja djela milosrđa, svoja žrtvovanja, djela suosjećanja, kroz sva svoja takozvana moralna djela. Nije li to sve samo traženje bilježenja? Nisu li to sve pokušaji dokazivanja

da su slike stvarne? No to je sve bez svrhe. Slika koju ste o sebi stvorili je još uvijek mrtva. Ostati će beživotna; nema mogućnosti da život uđe u nju.

Tražim da se oslobodite od te mrtve težine. Pustite tog lažnog, tog mrtvog pratitelja da ode, i upoznajte i razumijte onoga koji je stvaran. Postavljanje te lažne slike će blokirati put, ali promatranje životinje u vama i oslobađanje od te varke pokazati će vam put.

Prošle noći prošao sam pokraj polja gdje sam vidio strašila u liku čovjeka. Štapovi su zabodeni i obučeni u košulje. Na vrhu, kao glave, bili su im glineni ćupovi. U mraku su ih ptice i životinje smatrale čuvarima i to ih je uplašilo. Pogledao sam strašila a također sam pogledao i ljude koji su bili sa mnom. Tada sam rekao:” Pogledajmo unutar sebe da vidimo da li smo i mi strašila.” Na to su se moji pratitelji počeli smijati. Ali ja sam vidio da je njihov smjeh lažan.

Sve oko nas postalo je lažno - cijeli naši životi, naši poslovi, naš smjeh, naše suze. Sve je postalo lažno. Mi smo iscrpljeni težinom te lažnosti. A iako je ta lažnost tako teška mi ju ne odbacujemo jer smo još više uplašeni od onoga što leži ispod. Strah nas je ući tamo, jer nigdje se ne može naći onaj za koga smo mislili da smo mi. Obrnuto, naći ćemo u punome cvatu onoga čiju smo prisutnost u drugima osuđivali. Naš nas strah priječi da otkrijemo svoje pravo ja.

Za nečiju **sadhanu**, za samo - ostvarenje, odsustvo straha je prva zapovijed dana. Čovjek koji se ne usuđuje nije niti sposoban krenuti u sebe. Mnogo je veće usuđivanje potrebno da se pođe u sebe nego što je potrebno usuđivanje da se ide usamljenom, stjenovitom stazom u tamnoj noći, jer čim čovjek uđe u sebe svi slatki snovi o sebi koje je tako dugo njegovao ruše se i on se nalazi licem u lice sa najružnijim i najnečistijim grijesima - grijesima od kojih je mislio da je slobodan.

Ali kada se onaj koji se usuđuje otkriti sebe kreće tamnim ulicama i dolinama unutar sebe, po mjestima davno napuštenim, on otkriva da je krenuo u novi život.

S tim izazovnim skokom u mrak on kreće na putovanje koje konačno vodi do dosizanja svjetla - cilja koji je tražio kroz mnogo života, cilja koji mu je uvijek izmicao jer se on nije usudio hodati po mraku.

Tama je obuhvatila i sakrila svjetlo kao što hrpa pepela skriva iskru vatre. Čim prodremo u tamu vidi se svjetlo. Stoga vam kažem: ako želite svjetlo ne bojite se tame. Čovjek koji se boji tame nikada neće naći svjetlo. Staza do svjetla vodi kroz tamu. U stravi, taj izazovni ulazak u tamu sam se transformira u svjetlo iznutra. Zahvaljujući tom izazovu, onaj koji je spavao, budi se.

Primjećujem da ne želite postići samo-spoznavu jer vas je strah samih sebe takvih kakvi jeste. Volite čuti riječi kao “**sat-chit-anand** - postojanje-svjesnost-blaženstvo”, riječi kao “vječno” i “čisto”. Ali to je zato što vam one omogućuju da zaboravite ono što stvarno jeste - potpuna antiteza od **sat-chit-anand**.

No vi želite hraniti svoj ego. I zbog toga se grešnici okupljaju oko **sadhua**, jer su im drage riječi koje tamo čuju o čistoći duše i o sjedinjavanju sa **Brahmom**. Ožalošćeni su kada čuju propovijedi, potiskuju svoj osjećaj manje vrijednosti i tada su ponovno sposobni stajati uspravno pred samima sobom. Počinju osjećati da je grijehiti vrlo lako i potpuno bezazleno, neškodljivo, pošto je duša čista i time nepromijenjena! Vjerujući da je vaša duša čista i netaknuta ne dokrajčujete grijeh. To je samo vrlo duboko samozavaravanje. To je posljednji trik ljudskog uma. Samim time što vjerujete da ne postoji tama ne dobivate svjetlo.

Ideologija koja vas uči da vjerujete da grijeh ne postoji i da duša nije povezana sa grijehom je vrlo opasna. To je način zaboravljanja nečijeg grješnog stanja. To ne vodi k istrebljivanju grijeha već k zaboravljanju grijeha. A zaboravljanje grijeha je gore nego postojanje grijeha. Možete li vidjeti svoje grijehe? Dobro je biti svjestan grijeha. Ali biti nesposoban da ih vidite, biti neupućen u njih je štetno, jer kada su grijesi viđeni oni nas tjeraju, bockaju nas da se transformiramo. Svjesnost o grijehu dovodi do promjene i puna svjesnost o grijehu dovodi do trenutne transformacije.

Stoga molim ne upuštajte se u razgovore o čistoći duše, prosvijetljenju i tako dalje. Duša nema ništa sa vjerom. To je nešto što se mora direktno ostvariti kada odbacimo

grijehom-jahanu osobnost i kada tragač, prodirući kroz slojeve tame, ulazi u svoj tajni, najskriveniji, centar svjetla. To je direktno ostvarenje. To je nešto nezamislivo.

Bilo koja nestvarna zamisao toga vjerojatno će biti vrlo štetna. Ja može postati prepreka i biti na putu postizanja svjetla, jer ako vjerujete da tama ne postoji, ne dolazi u pitanje vaša sposobnost da odstranite nešto što ne vjerujete da postoji. I ako duša ne čini niti dobro niti zlo, kakva je onda svrha izdizanje iznad toga? Te besmislene tvrdnje i pitanja naših takozvanih filozofa bacila su mnoge ljude u svjetove zablude. Taj otrov se proširio na daleko i široko i zbog njega, mi mislimo o sebi kao o Bogu. A istovremeno bilo bi teško, na ovoj zemlji, naći veće grešnike od nas!

Također nemojte zaboraviti, da sve to samo-veličanje i razgovori o čistoći duše upućeni su prema ignoriranju postojanja grijeha. Vrlo je teško onima koji upadnu u zamku takvih razgovora kasnije se iz nje izvući. Lako se osloboditi grijeha ali je vrlo teško pobjeći iz pandža ove opasne vrste filozofije.

Činjenica da je duša čista nije niti teorija niti princip, to je direktna realizacija. I svaka je diskusija o tome beskorisna. To je kao stvaranje iluzije u umu bolesnog čovjeka da njegova bolest ne postoji. Ako bolesni čovjek prihvati to kao evanđelje, rezultat neće biti oporavak već sigurna smrt.

Oni koji znaju ne raspravljaju o realizaciji, oni govore o **sadhani**, o stazi koja vodi do realizacije. Ne treba razmatrati realizaciju već **sadhanu**. Beskorisno je razmišljati o tome. I ako neko uzme realizaciju kao gotovu činjenicu, njegova će **sadhana** za njega postati nemoguća.

A s druge strane pogledajte kako je lagano smatrati realizaciju bez-**sadhane** za gotovu činjenicu! Na taj način počinjete osjećati radost slobode od grijeha bez da ste se stvarno oslobodili od njega, i u dubokoj čari iluzije prosjaci se počinju osjećati kao vladari. Kakva to radost mora biti prosjacima kad im se kaže da su vladari! Nije čudo da su oni koji im to govore poštovani i da ih obožavaju padajući im ničice pred noge. Ne može postojati lakše i jeftinije oslobođenje od siromaštva i grijeha! Ta lažna filozofija daje vam vrlo laku slobodu ali **sadhana** traži velike napore s vaše strane.

Nadam se da se niste uhvatili u zamku bilo koje filozofije ili filozofa. Nadam se da niste pribjegli bilo kojem takvom prečacu. Najlakši i najjeftiniji put je samo vjerovati da je duša čista i prosvijetljena, da je duša sam **Brahma** i da ništa ne trebate učiniti - i naravno, sve što u tom trenutku radite je najbolja stvar jer od ničega ne treba odustati.

Nemojte zaboraviti da se čak i istinu može zloupotrijebiti, i čak i najplemenitija istina može biti upotrijebljena da se sakrije ono najpodlije. To se događalo u prošlosti i događa se svaki dan. Kukavičluk se može sakriti sa ne-nasiljem, grijeh se može sakriti ispod filozofije o čistoći i prosvijetljenu duše, a ne-akcija ispod odore **sannyasa**.

Želim vas upozoriti na te opasnosti. Ako niste oprezni prema njima ne možete napredovati u pravcu svojega ja. Ne tražite sklonište u bilo kojem filozofskom predlošku da bi pokušali otrgnuti se grijehu i tami kojom su vas obavili. Upoznajte ih. Postanite prisni s njima. Oni postoje. Nemojte zaboraviti da postoje. Čak i ako su kao snovi, oni su i dalje tu. I nemojte misliti da snovi ne postoje. Čak i san ima postojanje.

I on nas može nadjačati, uznemiriti nas. Izreka "Bio je to samo san" ne vodi nikamo. Nema drugog rješenja nego se probuditi. Ali ako mu se sviđa, čovjek može sanjati i nakon što se probudio. Lažna filozofija, filozofija-bez**sadhane** čini upravo to. Ona vas ne budi, ona samo uzrokuje san o buđenju. To je san bez sna. Niste li imali snove u kojima ste vidjeli sebe kao budnog?

Samo vjerovanje i govorenje da ne postoji grijeh i tama, ne služi nikakvom cilju. To je samo izraz vaše želje, a ne istine. Naša je želja da ne bude grijeha, ni tame, ali samo želja nije dovoljna. Ona je važna. I postepeno ovi filozofi počinju sanjati snove o ispunjenju kao što prosjak koji želi biti kralj na kraju počinje sanjati da je postao kralj. Oni to stalno žele i na kraju zamišljaju da su to postigli, a u stvarnosti nisu postigli ništa. I tako je lako zaboraviti poraz. I u snu ispuštaju uzdah zadovoljstva jer su postigli u snu ono što nisu mogli ostvariti na javi.

Nadam se da ovdje ne tražite takvo zadovoljstvo. Ako je tako, došli ste k krivoj osobi.

Ne mogu vam dati nikakve snove. Ne mogu vam dati temelje za samo-zavaravanje. Ja sam lomitelj snova i želim vas probuditi iz drijemeža.

Buđenje je bolno, bez sumnje, ali to je jedina kazna. Ta kazna, taj bol, počinje vašom svijesti o vašem stvarnom grješnom stanju, o stvarno žalosnom stanju vašeg ja. Vi niste u stanju spremiti više zabluda. Vi ne znate što je stvarnost, onakva kakva je. To će uzrokovati nesreću i to će uzrokovati bol jer će biti razoreni slatki snovi u kojima ste vidjeli sebe kao vladare. Vladar će nestati i prosjak će stajati u svjetlu; ljepota će nestati i ružnoća se pojaviti; dobro će ispariti a zlo se materijalizirati; životinja u vama će ustati pred vama u svoj svojoj golotinji.

To je sve potrebno, vrlo potrebno. Važno je proći kroz svu tu agoniju. To je neizbježno, jer su to muke rađanja. I samo nakon toga, nakon što smo vidjeli životinju licem u lice, poznati ćemo jasno onoga koji nije životinja.

Čovjek koji licem u lice vidi životinju postaje drugačiji od životinje. To prepoznavanje životinje unutra kida identifikaciju s njom. Promatranje razdvaja promatrača od promatranoga. I tada je sjeme buđenja posijano, koje kada izraste, cvate u samo-ostvarenju.

Bježanje od grijeha, od tame i od životinje nije **sadhana** već bijeg od nje. To je bijeg od stvarnosti. To je kao noj koji gura glavu u pijesak i osjeća se sigurnim misleći da ako on ne vidi neprijatelja niti neprijatelj ne postoji. Kako bi bilo lijepo da je to istinito! Ali nije. Ako ne vidimo neprijatelja ne znači da on ne postoji. Obrnuto, on tako postaje još opasniji. Sa zatvorenim očima biti ćete lakša žrtva. U prisutnosti neprijatelja moramo oči otvoriti još šire, pošto je znanje o neprijatelju u našem interesu.

Neznanje nam može samo štetiti. Zbog tog razloga tražim da do kraja otkrijete svoju tamnu stranu i promatrate ju. Skinite svu svoju odjeću i pogledajte se. Odložite sve svoje principe i teorije i pogledajte se. Dignite glavu iz pijeska i gledajte.

Samo otvaranje vaših očiju, samo to gledanje je transformacija, početak novoga života. Sa otvaranjem očiju promjena počinje i štogod kasnije radili vodi vas k istini. Prodirući kroz slojeve tame, idete u svjetlo; brišući mreže grijeha, dosižete Boga; zadajući kobni udarac neznanju, stižete do duše.

To je pravi put za nečiju **sadhanu**, za nečije putovanje do samo-ostvarenja. I prije toga nikakve snove ne treba sanjati - nikakve snove o duši i Bogu, nikakve snove o **sat-chit-anand** i **Brahmi**. To je kao život u raj u budale dok je pravi raj izgubljen. I vi možete dostići stanje savršenstva, **sat-chit-anand**, putem akcije, karme, raspršenjem neznanja i tame.

Prošlu noć netko me upitao što je **satsang**. Odgovorio sam da **satsang** znači društvo nečijeg ja, istine, i da se istina ne može naći vani. Niti guru, niti učitelji, niti **shastre** vam to ne mogu dati. To je u vama i ako to želite postići, tražite svoje vlastito društvo. Budite sa sobom. Ali mi smo uvijek u društvu nekoga i nečega, i nikada na samo.

Eckhart je jednom sjedio sam u šumarku na pustom polju. Prijatelj koji je prolazio vidio ga je kako tamo sjedi. Došao je do njega i pitao: "Vidio sam da sam sjediš i mislio sam da ću ti se pridružiti i zato sam došao." Znae što je Eckhart odgovorio? On je rekao: "Bio sam sa sobom, ali ti si došao i sada sam potpuno sam."

Jeste li ikada tako u svom društvu? To je **satsang**. To je molitva. To je meditacija. Kada sam potpuno sam u sebi i kada nema misli, nikakve misli o nekome, ja sam u svom društvu. Kada je vanjski svijet odsutan, unutra je društvo svojega ja. U tom ne-društvu i samoći, u vašem čistom biću ostvaruje se istina jer u svom najskrovitijem biću, vi sami ste istina.

To je stoga pitanje vjerovanja, a ne izgledanja kao vjernik. Kadgod me netko upita o vjerovanju prvo pitanje koje mu postavljam je "Želite li izgledati kao vjernik ili postati vjernik?" Ta dva puta su potpuno različita. Biti vjernik je **Sadhana**, proces samo-ostvarenja; izgledati kao vjernik je samo ukras. Odore **sadhua** i svetaca, njihovi stereotipni, konvencionalni plaševi, njihove knjige, znakovi na njihovim čelima i tijelima - svi oni su za izgledanje kao vjernik. Ako i vi želite izgledati kao vjernici to je vrlo lako.

Ali zapamtite, izgledanje je za druge, postojanje je za sebe. Ja nisam onakav kakvim

me drugi znaju izvana. Ja sam onakav kakvim se poznam iznutra. Ako vam izgledam u skladu sa sobom, samo-staložen, da li to vama nešto znači? U stvari, vrijednost je u vezi samo s mojim bićem.

Religiozne kvalitete mogu se također nositi, kao religiozna odjeća. Ljudi ih nose kao ukrase. A to je još više opasno. Čovjekovo ponašanje može biti od dvije vrste, kao pravo cvijeće i kao cvijeće od papira. Prvo dolazi iz samoga života i srčike biljke; drugo u sebi nema života. Ono ne cvate u cvijeću i njihove se latice moraju lijepiti zajedno.

Kada imamo groznicu i tijelo je u temperaturi, ne pokušavamo se riješiti groznice snižavanjem temperature. Mi pokušavamo smanjiti groznicu i to vraća temperaturu na normalnu. Temperatura je samo simptom groznice, a ne zaraza po sebi. To je samo indikacija, to nije neprijatelj. Kako bi nazvali doktora koji bi se borio sa temperaturom?

Taj isti nedostatak zdravog razuma nalazimo u religioznom životu. Vanjski pokazatelji greškom se smatraju neprijateljima i, uzimajući simptome bolesti, mi se počinjemo boriti. To ne pomaže uklanjanju bolesti. Obrnuto, pacijent, oboljeli, biti će uklonjen.

Egoizam, neistina, nasilje, požuda, pohlepa, strast - to su sve simptomi, indikacije. Oni su temperatura. Oni nisu bolesti. Naša borba ne treba biti uperena protiv njih ali kroz njih trebamo naučiti da je krivac unutra. Taj krivac je neznanje o sebi. To se neznanje o sebi izražava na bezbroj načina, kao egoizam, požuda, strah, bijes, nasilje, laži i tako dalje. A pošto su to samo indikacije, samo izrazi, njih se ne možemo riješiti udarajući ih.

Onda što moramo uraditi? Moramo li ih pokušati sakriti pokazujući umjetno cvijeće istine, ne-nasilja, dobrohotnosti, hrabrosti? Vi ste se isto tako u neko vrijeme okitili takvim cvijećem. Budite oprezni. Pazite da ne budete zavedeni od njega, iako ste možda uspjeli zavarati druge.

Pitanje nije riješiti se neistine i straha, već izdignuti se iznad neznanja o sebi. Oni su svi tu zbog tog neznanja. Bez njega ne mogu postojati. Ako nema neznanja o sebi sve ono će automatski nestati i njihova će mjesta automatski zauzeti istina, poniznost, stanje bez želja, sloboda od bijesa, ne-nasilje, ne-posesivnost. I to su znakovi. To su znakovi samo-saznanja.

TREĆE JUTRO

Ja vam nisam sposoban dati istinu. Ako vam itko kaže da vam može dati istinu, budite sigurni da vam je počeo davati neistinu. Nitko nema mogućnost dati istinu. To nije komentar o mogućnosti davatelja, to samo pokazuje da je istina živa. To nije neživi objekt koji se može dati ili uzeti. To je živo iskustvo kroz koje svatko mora sam proći.

Mrtvi objekti mogu se premještati od jedne osobe k drugoj, ali ne i iskustva. Mogu li vam prebaciti ljubav, iskustvo ljubavi koju sam imao? Mogu li vam dati ljepotu i muziku na koju sam naišao? Kako bih želio da vam mogu dati radost koju sam iskusio na tako neobičan način u mojem tako obično-izgledajućem tijelu! Ali nema načina da to učinim. Osjećam se nemirno i mučeno zbog toga ali ne mogu učiniti ništa. To je takva bespomoćnost!

Moj je prijatelj rođen slijep. Kako bih želio da sam mogao njemu dati svoj vid ali to nije bilo moguće. Možda će jednog dana biti moguće jer oči su dijelovi tijela i mogu biti sposobne za transplantaciju. Ali vid koji vidi istinu nikada ne može biti transferiran bez obzira kako to jako željeli. To pripada duši a ne tijelu.

Štogod je postignuto u svijetu svojeg ja postignuto je kroz napor svojeg ja. U svijetu duše nije moguć dug, niti posuđivanje niti oslanjanje na druge. Nitko tamo ne može hodati na posuđenim nogama. Tamo nema utočišta osim vlastitoga ja. Da polučite istinu morate biti svoje vlastito utočište. To je neizbježno stanje.

Zbog toga sam rekao da vam nisam u mogućnosti dati istinu. Samo riječi mogu biti komunicirane, riječi koje su beživotne i mrtve - a istina uvijek ostaje otraga. A ta razmjena riječi nije stvarna komunikacija. Ono što je živo - njihovo značenje, njihova duša, iskustvo koje je njihova bit - ne ide u korak s njima. To su kao prazne čahure, kao metci bez baruta. One su kao mrtva tijela, leševi. One vam mogu biti samo teret; one vas nikada ne mogu osloboditi. Riječima samo nosite lešinu istine. U lešu nema otkucaja srca istine.

Kao što sam rekao, istina se ne može dati. Ali mogu vam pomoći da odložite taj teret koji nosite na svojim plećima. To je teret koji ste nosili godinama i postao je vrlo težak, nepodnošljiv. Morate biti oslobođeni ovog tereta riječi. Kao što putnik bude prekriven prašinom dok ide cestom, prirodno je da prašina riječi i misli bude na nekome na putovanju kroz život. No tu prašinu morate otresti.

Riječi su mrtve stvari; one nisu istina. Ničije riječi nisu istina. Nemojte ih sakupljati. Njihovo je sakupljanje štetno. Hodočašće do istine ne može se izvršiti dok nosite tu težinu. Kao što penjač mora odložiti svoj ruksak prije nego što odmjeri planinu da osmotri vrhunce, onaj koji se otisnuo na putovanje do istine bolje da odloži teret riječi. Samo svjesnost slobodna od riječi može doseći uzvišene vrhunce istine.

Ja učim samo jednu vrstu ne-posesivnosti, neposjedovanje riječi i misli. Njihova mrtva težina otežava vam putovanje. Chuang Tzu je rekao: "Mreža je za lovljenje riba. Ulovite ribu i odbacite mrežu." Ali mi smo tako loši ribari da smo se zapleli u mreže i zaboravili na ribe.

Pogledajte na svoje glave. Vi nosite brodove na svojim glavama a zaboravili ste da u njima treba ploviti.

Riječi su simboli. One su pokazatelj i znakova. One same nisu istina. Razumijte značenje znakova i onda ih odbacite. Sakupljanje znakova nije različito od sakupljanja lešina.

Riječi su kao prsti koji pokazuju na mjesec. Čovjek koji svu svoju pažnju koncentrira na prste propušta mjesec. Prsti služe svojoj svrsi ako vas odvedu dalje od sebe. No obrnuto, oni vas privlače i tada postaju ne samo beskorisni nego i istinski štetni.

Nisu li riječi koje ste naučili o istini već postale izvor nesreće za vas? Nisu li vas odvojile jedne od drugih, čovjeka od čovjeka? Nisu li sve gluposti i okrutnosti počinjene u ime vjere počinjene zbog riječi? Nisu li sve sekte poznate kao različite religije samo temeljene na razlici u riječima?

Istina je jedna i može biti samo jedna, ali riječi su mnoge, kao što je mjesec jedan

dok prstiju koji pokazuju na njega može biti na tisuće. Oni koji su se uhvatili za jednu ili više od bezbrojnih riječi koje pokazuju na istinu odgovorni su za mnoge vjerske sekte. Te religije nisu se izdigle iz istine nego iz riječi. Istina je jedna. Religija također je jedna. Oni koji odbace riječi dosižu samo do te vjere i samo to te istine. To je bez premca.

Stoga ja ne želim još govora dodati na vaš teret riječi. Vi se već lomite pod tim teškim teretom riječi. Jasno vidim da su vam šije pogrbljene pod njihovom težinom.

Oni koji su spoznali istinu uopće ne otvaraju usta. Njihove su usne zapečaćene. Od njih se ne čuje niti riječ. Zar tako ne govore dovoljno? Ne predlažu li da istina leži u tišini, toj tišini koja je sama istina? Ali mi nismo sposobni razumjeti njihov jezik. Naše je razumijevanje ograničeno na riječi i zato nam oni govore riječima. Oni nam govore riječima o onome što se ne može prenijeti riječima. Njihovo ih suosjećanje navodi da pokušaju izvesti tu nemoguću majstoriju, i zbog našeg neznanja mi pokušavamo uhvatiti svaku njihovu riječ. Riječi spojene sa neznanjem oblikuju sektu - i još jednom smo zakinuti za istinu a istinska vjera udaljena je od nas kao i prije.

Morate se izdignuti iznad riječi. Samo tada znati ćete ono što je iza riječi. Riječi samo ispunjavaju vaše uspomene. Znanje ne dolazi od njih. I molim vas nemojte pogrešno zamijeniti sjećanje za znanje. Znajte jednom zauvijek da sjećanje nije ništa više nego zapis prošlosti. To je učenje, ne znanje.

Netko je upitao Ramana Maharshija što treba napraviti da se spozna istina. On je odgovorio: "Zaboravite sve što znate." Kad bi samo mogli zaboraviti sve što znate! Iz tog zaboravljanja izronila bi nevinost i jednostavnost u kojoj su poznati istina i svoje ja.

Kada se riječi i misli oblikovane iz riječi ne natiskuju na vašu svjesnost svjetlo pronalazi ulaz u tom slobodnom trenutku. Ono zasja i vi dopirete do znanja. Morate otvoriti prozore i vrata svjesnosti. A zidovi koji sada okružuju svjesnost moraju biti porušeni. Tada ćete susresti svjetlo koje je vaša prava priroda. U stvari, da susretnete nebo morate postati kao nebo - prazni, slobodni, beskrajni. Misli ne dozvoljavaju da se to dogodi. One vas okružuju kao oblaci. Ti oblaci se moraju raspršiti. I kako ja onda mogu raširiti još oblaka misli iznad vaših umova?

Ono što vam govorim, što vam želim reći ali nisam sposoban učiniti nije misao ili ideja kao takve - to je iskustvo, direktna realizacija. Da je to jednostavno misao koju želim prenijeti, mogao bih vam ju prenijeti - i da je iskustvo od vanjskoga svijeta, neka riječ ili neka druga bi ga mogla prenijeti. Ali to iskustvo nije od vanjskoga svijeta. To je iskustvo onoga koji iskušuje sve. To je znanje znalca, I tu leži poteškoća.

U prihvaćenom znanju, znalac i znano su odvojeni, vidjelac i viđeno su različiti, ali u ostvarenju svojega ja oni nisu odvojeni. Tamo znalac, znano i znanje čine jedno. I tako ovdje, riječi postaju potpuno beskorisne. Nije predviđeno da budu korištene u tom kontekstu. Upotrebljavati ih tako znači rastezati ih preko njihovih mogućnosti, preko njihovih sposobnosti. Nije čudo da postaju osakaćene i beživotne u tom potezanju užeta. I iako ukazuju na tijelo, na vanjski oblik istine, ne mogu dotaknuti srce istine. Istina će biti poznata tek kada riječi nisu prisutne.

Kako mogu riječi izraziti istinu? Ono što se postiže u stanju bez misli ne može se mislima zadržati na zemlji. Postoji li način da se priveže nebo? I možemo li ga zvati nebom ako ga se može zavezati? No zašto ne mislimo o istini na taj način? Je li istina i malo manje bezgranična i beskonačna nego nebo?

Da je nebo spakirano u svežnjeve i dano na prodaju na trgu nitko ne bi prišao i kupio ga. A mi nastojimo kupiti istinu! Istina, Bog i **moksha** nisu na prodaju na trgu. A prodavače ne treba kriviti. Oni samo zadovoljavaju zahtjeve kupaca. I dok ima kupaca, dok ima mušterija za istinu neće biti moguće zatvoriti dućane koji nude gotovu pripremljenu istinu. Sve organizacije i sve sekte koje djeluju u ime vjere pretvorene su u dućane. Vi u njima kupujete pripremljenu istinu. Ne samo da tržište nudi konfekcioniranu odjeću, tamo se nudi i konfekcionirana istina. Ja vam ne mogu dati konfekcioniranu istinu. Konfekcionirana istina jednostavno ne postoji.

Sjećam se priče. **Guru**, učitelj, jednom je postavio učeniku pitanje o istini. Ovaj je odgovorio i **guru** je rekao: "Da, to je točno." Slijedeći dan **guru** je postavio isto pitanje.

Učenik je rekao da je on već prethodnog dana odgovorio na to pitanje. **Guru** je zatražio da ponovo odgovori na to pitanje. Učenik je ponovio ono što je rekao dan ranije, na što je **guru** rekao: "Ne! Ne!" Učenik je bio iznenađen i rekao je svom **guruu** : "Jučer si rekao "Da, to je točno" pa kako onda danas kažeš "ne"? "Znate li što je **guru** odgovorio? On je rekao: "Jučer je to bilo "da", danas je to "ne"."

Što je poanta te priče? Je li vam jasno? Poanta je da učenikov odgovor postao stereotipan, bio je zarobljen u čvrstom uzorku. Izgubio je svoj život; bio je mrtav. Postao je dio sjećanja. Odgovor nije bio znanje. Naša su sjećanja puna takvih mrtvih odgovora i ono što živi ne može isplivati na površinu zbog svih tih lešina.

Prijatelji moji, morate probuditi iskustvo, a ne sjećanje. Sjećanje je mrtva težina; iskustvo je živo oslobađanje. Nemoguće je unaprijed začeti iskustvo istine. Istina ne može biti zarobljena bilo kojim nazivljem ili bilo kojom krutom definicijom koju je počinila neka filozofija, vjera ili ideologija. Ne smijemo očekivati da se istina prilagodi bilo kojoj ideologiji ili školi misli. Bilo koji trud da se istinu ograniči na neki uzorak biti će uzaludan.

Nije da mi moramo zarobiti istinu, već obrnuto moramo osloboditi sebe. Put do istine nije da ju se ograniči, put je da otkrijemo sebe. Ne zarobljavajte istinu; skinite lance sa sebe. To je jedini način da to postignete. Ostvarenje istine je jedino moguće kroz iskustvo. Ne može se upoznati ni na koji drugi način nego kroz samo-ostvarenje ili samo-iskustvo. Iskustvo i samo iskustvo je odlučujući faktor.

Jednom sam bio pokraj vodopada. Pio sam njegovu vodu i otkrio da je slatka. To se odnosi na istinu. Pijte i znajte. Ona ima okus koji jedino možete znati pijući ju.

Istina nije produkt vašeg znanja. To nije jedna od vaših kreacija. Vi ju ne radite. Nitko ju ne radi; nitko niti ne može. Ona postoji. Vi ju nigdje ne možete kupiti, ona postoji. Onaj trenutak kada otvorite oči ona postaje vidljiva; trenutak kada ih zatvorite istina postaje nevidljiva. Ona je kao svjetlo. Vi ju ne morate kupovati. Vi samo morate otvoriti svoje oči i tada se istina izdiže u svoj svojoj nevinosti, u svojoj savršenoj čistoći, u punoći svoga postojanja - i to vas preobražava. Da to bude moguće, bitno je da se ne izobličavate istrošenim i posuđenim mislima i da ne prihvaćate tuđe ostatke. Morate znati da život nema mjesta za ustajale i mrtve stvari.

Što da vam onda kažem? Ja neću govoriti o istini. Onda o čemu da govorim? Ja ću vam govoriti o tome kako se istinu može upoznati. Ja vam neću govoriti o svjetlu ali ću vam reći kako možete otvoriti vaše oči i vidjeti svjetlo. Ja neću reći što ja vidim ali ću vam reći kako ja to vidim. Samo to se može reći. I na vašu veliku sreću bar to vam mogu reći bez štetnih posljedica.

Vjera, istinska vjera, ne bavi se doktrinom istine, već sa metodom upoznavanja istine. Stoga ja neću reći ništa o istini. Ja ne želim s nje skinuti veo prije nego ju vi sami vidite. Želim vas odvesti na mjesto gdje ju sami možete upoznati, do mjesta gdje ju sami možete pogledati, do te točke vrenja gdje će vaše neznanje ishlapiti i vi ćete susresti plamen vatre koji je vaše pravo ja.

No hajdemo razgovarati o tom procesu. Oni koji čeznu da pođu stazom do istine vide dvojna vrata koja im se otvaraju: jedna od njih su mišljenje o istini; druga, slijeđenje **sadhane** za postizanje istine. Jedno je staza logike; druga **yoge**. Jedno je način kontemplacije istine; drugo, put discipline koji vodi do njezinog postizanja. Ali u mom pogledu, postoje samo jedna vrata. Za mene druga ne postoje, samo izgleda da postoje. Ta druga vrata su samo iluzija.

Staza mišljenja o istini nije prava staza. To su lažna i iluzorna vrata i zbog njih mnogi se izgube. Kroz vrata misli, misleći o istini, nikada nikamo nećete doći. Taj vas put vodi bez sumnje u stranu, on vas nikamo ne vodi, do nikakvog cilja. Čak nakon dugog hodanja tom stazom otkriti ćete da stojite na istom mjestu s kojega ste krenuli. To je samo početak; tome nema kraja. A početak hoda koji nema kraj može biti samo san.

Misleći o istini, što ćete uraditi? Kako ćete misliti o istini? Ne možete misliti o nečemu što nije poznato. Kako će misao misliti o nepoznatom? Njezin je djelokrug je samo u carstvu poznatoga. Mišljenje može postaviti probleme, ono ih ne može riješiti. Svatko tko ustraje na mišljenju naći će se izgubljen u kaosu i njegov će um završiti u vrsti ludila. Nije

slučajno da su mnogi mislioci poludjeli. To je kulminacija mišljenja, njegovo krajnje odredište. Put mišljenja nije put postizanja istine.

Da vam ispričam priču, čudesnu priču? Jednom davno čovjek je krenuo tražiti kraj svijeta. Nakon dugog puta, nakon skoro beskrajnog hodočašća došao je u hram gdje su riječi "To je kraj svijeta" bile napisane. On je bio jako iznenađen i nije mogao vjerovati svojim očima. Išao je i dalje i nakon kratkog vremena došao je do mjesta gdje je svijetu bio kraj. Duboki bezdan ležao je pred njim, neizmjeran, prazan. On je pogledao u nj. Tamo nije bilo apsolutno ničega. Njegov je dah izlazio u dahtajima i u glavi mu se zavrtjelo. On se okrenuo i pobjegao. I nikada se više nije vratio da pogleda u bezdan.

To je priča o kraju mišljenja. Ako mislimo o istini mi ćemo nastaviti misliti i misliti i misliti i doći ćemo do točke gdje daljnje mišljenje postaje nemoguće. To je kraj mišljenja. Postojati će prostor; bezdanski duboka praznina pred nama i naši će umovi odbiti i jedan dalji korak.

Takav trenutak dolazi u procesu misli ako provodimo mišljenje do kraja. To je neizbježno. I ako i dalje osjećate da postoji nešto više o čemu možete razmišljati, vjerujte mi da niste došli do kraja. Kada se više nema o čemu misliti, apsolutno ništa, i nije moguće niti jedan novi korak, znajte da je kraj stvaran, da ste stigli u hram u kojem svijet završava.

Da me čovjek koji je stigao do kraja svijeta pitao što da radi, možete li zamisliti koji bih mu savjet dao? Ja mu ne bih savjetovao da pobjegne. Ja bih mu rekao da pošto je tako daleko putovao bilo bi bolje da je napravio još jedan korak, zadnji i najvažniji korak. Ja bih od njega tražio da hrabro skoči u bezdan, u prazni prostor, u ponor pred njim. Ja bih mu rekao da je potreban samo taj zadnji korak, i tražio bih da zapamti da tamo gdje svijet prestaje Božje kraljevstvo počinje.

Nema važnije točke od one na kojoj svijet prestaje jer je to točka na kojoj vladavina Boga počinje. Vizija Boga počinje kada mišljenje dolazi do kraja. Gdje mišljenje završava istina se ostvaruje. Morate pustiti misli i skočiti u stanje bez misli. Od riječi morate skočiti u bezdan, u prazninu. To je put. To je hrabrost. To je kazna. To je **sadhana**.

Ako na toj točki vidite viziju Brahme, Vishnua i Mahesha, budite svjesni da još uvijek mislite. Ako vidite Mahaviru, Buddhu ili Krishnu, budite svjesni da još uvijek sanjate svoje snove. Tada niste došli do stvarnoga kraja. Istinski kraj je onaj gdje se nema o čemu misliti, gdje se nema što vidjeti, gdje se nema što znati. Ostaje samo vaša praznina. U stvari ni vi niste tamo. Samo praznina, ništavilo postoji.

Vi stojite na kraju svijeta. Vaš će um željeti ići natrag. On će to željeti svom snagom. U tom je trenutku potrebna hrabrost i morate načiniti još jedan korak. Još jedan korak, jedan skok je dovoljan. I sve je promijenjeno. Tada više nema mišljenja. Tada postoji realizacija. I tada znate.

Vi znate kada odbacite sve znanje; vi vidite kada odustanete od gledanja. I kada prestanete biti na svaki način, tada po prvi puta stvarno postojite. **Sadhana** je skok u dolinu smrti. Ali to je jedini način da ostvarite besmrtnost. Nije mišljenje potrebno, već skok iz mišljenja. I taj skok iz mišljenja je meditacija. Svaki dan govorim tu istu stvar.

Misli su valovi na oceanu svjesnosti. One su kao prolazni mjehurići koji nestaju skoro prije nego što su se oblikovali. Oni ukazuju na zabrinutu i uznemirenu površinu, ali ono što se može naći u njima ne može se naći u dubinama ispod. Ostajanje sa mjehurićima i valovima je ostajanje u plitkoj vodi. Sve su misli plitke. Niti jedna misao ne može biti duboka, kao što valova ne može biti u dubinama mora. Valovi su mogući samo na površini i misli također su samo igra na površini svjesnosti. Ocean nije u valovima, valovi su na oceanu. Nema valova bez oceana ali može postojati ocean bez valova. Ne mogu postojati misli bez svjesnosti ali može postojati svjesnost bez misli.

Svjesnost je izvor. Ako ga želite upoznati morate ići dalje od valova. Morate nadići valove. Ne možete samo sjediti na obali. Kabir je rekao: "Išao sam u potragu, ali sam budalasto sjedio na obali." Molim vas nemojte sjediti na obali kao Kabir. Morate otići dalje od obale. Obala postoji samo zato da s nje možete skočiti u more.

A isto je tako moguće da čovjek neće ostati stajati na obali ali će plutati na valovima. Po mojem mišljenju i to je obala. Štoga vas sprečava u zaranjanju i utapanju je obala.

Ljudi koji plivaju u mislima su takvi. Oni su u zabludi da su napustili obalu dok u stvari nisu. Da bi izmjerili dubinu mora moraju za sobom ostaviti valove.

Kada je Mahavira preminuo, svojem je voljenom učeniku Gautami, koji je bio odsutan, ostavio poruku. Rekao je : “Recite Gautami da je vrlo lijepo prešao rijeku, ali ga pitajte zašto se tako čvrsto drži obale. Recite mu da i to ostavi iza sebe.” Na koju je obalu Mahavira mislio? I ja govorim o istoj obali. To je obala mišljenja; to je obala onoga koji pliva u mislima.

Istinu se postiže ronjenjem, ne plivanjem. Plivanje se događa na površini; ronjenje vas vodi u nemjerljive dubine. Morate se odbaciti od obale misli u dubine praznine. Postoje ljupki stihovi iz Bihara:” Oni polu-utopljeni postali su potpuno utopljeni, oni potpuno utopljeni prešli su ocean.”

Što namjeravate učiniti? Ako želite preći ocean, tada je hrabrost da se utopite apsolutna potreba. Ja vas učim činu utapanja sebe tako da možete preći ocean, da možete biti ono što stvarno jeste.

TREĆA VEČER “

Prvo pitanje:

Po vama, nitko nije sposoban pružiti istinu. Zar onda ono što govorite nije istinito?

Ono što vam govorim je samo znak i ne treba to smatrati istinitim samo po sebi. Istina je udaljena od znaka. Vi ne trebate vidjeti pokazivača, već kamo vas upućuje. Dok gledate u tom smjeru ono što ćete vidjeti je istina. Ne postoji način da se govori ta istina. Još neće biti niti izgovorena a već će postati lažna. Istina nikada ne može biti izražena; Međutim ona može postati nečije iskustvo.

Drugo pitanje:

Predlažete da postanemo potpuno uronjeni, da se utopimo. Kako to možemo uraditi?

Kažem vam iz svojega iskustva da nema lakšeg puta nego stapanje sa svojim vlastitim ja. Jedino što treba napraviti je prestati tražiti potporu bilo čega na površini uma. Hvatajući misli ne možete se utopiti i zbog njihove potpore ostajete na površini.

Mi imamo naviku hvatati se misli. Čim jedna misao prođe mi se uhvatimo slijedeće - ali nikada ne ulazimo u prazninu između dviju slijedećih misli. Ta praznina je kanal utapanja u dubinama. Ne mičite se u mislima - idite duboko dolje između njihovih razmaka.

Kako se to može napraviti? To se može svjesnošću, promatranjem toka misli. Kao što čovjek koji stoji pokraj ceste promatra ljude koji prolaze, tako i vi promatrajte svoje misli. One su jednostavno pješaci, prolaze na cesti uma u vama. Samo ih promatrajte. Ne donosite presude o bilo kojoj od njih. Ako ih možete promatrati sa udaljenosti, šaka koja ih stišće otvoriti će se i naći ćete se kako stojite, ne u mislima, već u intervalu, u pukotini između njih. Ali pukotina nema temelje pa nije moguće tamo samo stajati. Samim time što se tamo nalazite vi se utapate.

A to samo utapanje je stvarna podrška jer kroz to dolazite do bića koje stvarno jeste. Onaj koji traži podršku u carstvu misli u stvari je obješen u zraku bez podrške - ali onaj koji odbaci sve štake dobiva podršku svog vlastitog ja.

Treće pitanje:

Želim pobijediti svoj um ali to izgleda nemoguće. A ipak vi kažete da je to vrlo lako. Kako da to napravim?

U samoj ideji pobjede vidim sjeme nemogućnosti pobjede. I upravo ta stvar ne dozvoljava čovjeku da pobijedi bilo što. Ako želiš pobijediti svoju vlastitu sjenu hoćeš li moći? Čim upoznate sjenu kao sjenu vi ste ju pridobili. Sjenu se ne može pobijediti, može ju se samo upoznati. A ono što je točno za sjenu točno je i za um. Tražim da upoznate um, ne da ga pobijedite.

Netko je jednom rekao Buddhi:” Moj je um nemiran. Molim te da mi pokažeš način da ga umirim?” Kao odgovor Buddha je postavio pitanje: “Gdje je tvoj um? Dovedi ga k meni i ja ću ga umiriti.” Čovjek je rekao: “To je teškoća. On izbjegava sve moje pokušaje da ga ulovim.”

Da sam ja bio na Buddhinom mjestu ja bi rekao: “Nemoj ga pokušavati uloviti, pusti ga. Sama tvoja želja da ga uloviš je nemir. Možeš li ikada uloviti sjenu?”

Znate li što je još Buddha rekao? On je rekao: “Gledajte me. Ja sam ga umirio zar ne?”

Ako samo možete promatrati svoj um i ne pokušavati ga uloviti ili pobijediti, otkriti ćete da ga ne možete naći. U starim danima običavali su pitati, kada su pokušavali konja naučiti na sedlo, da li je bolje konja izmoriti ili pritegnuti uzde. Isto tako postoje dvije

metode pobjeđivanja uma, dovođenja uma pod kontrolu. Ali ja ne bi prepisao niti jednu od tih dviju metoda.

Kao prvo, ja bi vam prvo rekao da vidite da li konj uopće postoji. Vi trebate izmoriti, zauzdati i osedlati nešto što uopće ne postoji. Oba su napora beskorisna jer nema konja. Konj je sjena vašeg neznanja. Kada se probudite, nema niti konja niti uma da se pobijedi, niti konja ni uma da se kontrolira.

Četvrto pitanje :

Vi od nas tražite da se ne držimo misli. Da li se to odnosi i na dobre misli?

Ako želite upoznati svoje stvarno biće morate se osloboditi i od dobrog i od lošeg i postati prazni, bez sadržaja. Misli, i dobre i zle, sve su stečene. One dolaze izvana: one se slijevaju izvana. Vaše stvarno biće je skriveno negdje dolje, ispod tog tereta lanaca. Potrebno je raskinuti lance. Nije važno da li su oni od željeza ili od zlata.

Štoga dolazi izvana je stečeno, stečevina - ali unutar nas je stanje čiste svjesnosti kamo ne može ući nikakva vanjska impresija. Duša dolazi na svoje samo u odsutnosti svih vanjskih zamki, nečijih svih vanjskih uvjetovanja. Da otkrijete svoju dušu morate imati neuvjetovani um. Ali mi smo puni misli i oni koji su religiozni čak su puniji, uvijek dodajući na hrpu misli o vjeri. A to se misli pod "biti religiozan"! Biti pun svetih pisama smatra se biti religioznim. To je apsolutno krivo.

Učitelj je jednom rekao jednom svom učenom učeniku: "Sve drugo je dobro, ali u tebi je još jedan nedostatak. "Učenik je dugo mislio ali u svojem ponašanju nije mogao pronaći nikakav nedostatak pa je pitao učitelja o tome. Učitelj je odgovorio: "Ti u sebi imaš previše religije. To je jedini nedostatak koji je preostao u tebi ali ni u kojem slučaju nije beznačajan."

Kako može biti previše religije? Može biti previše vjerskih svetih pisama, previše vjerske misli i um postaje tako opterećen da ne može poletjeti u nebo istine.

Ja od vas tražim da budete prazni. Oslobodite se potpuno od svih misli, od svih impresija i tada pogledajte što se dešava u toj praznini. Najveće čudo života događa se u toj praznini. Ona vas dovodi licem u lice sa vašim ja. Nema većeg čuda od toga! Čim stanete licem u lice sa sobom stojite licem u lice sa Bogom.

Peto pitanje:

Ja obožavam idole, ali s tvoga gledišta nema potrebe za idolom. Savjetuješ li mi da odustanem od toga?

Ja ne tražim da odustanete od ičega niti da nešto poduzmete. Ja vas samo zovem da se probudite. Ako, kada se probudite, vaši snovi prestanu, to će biti druga priča. Ponašanje se mijenja na stupnjevima svijesti. Kada djeca odrastaju ona se automatski prestaju igrati sa lutkama. Ona ne čine nikakve napore da se prestanu igrati, to samo prestaje.

Jednom je na rubu sela živio **sadhu**. Živio je sam u kolibi bez vrata. U kući nije bilo ničega zbog čega bi vrata bila potrebna. Jednog su dana naišli neki vojnici. Ušli su u kolibu i zatražili vode. Jedan od njih upitao je **sadhua** kako to da u kolibi nema niti jedan idol Boga a on je **sadhu**. **Sadhu** je odgovorio : "Koliba je vrlo mala. Vidite li u njoj mjesta za dvojicu?"

Vojnike su veselile **sadhuove** riječi, i drugog su mu dana donijeli kip Boga na dar. No **sadhu** je rekao: "Ja ne trebam prikazu Boga jer on sam ovdje već dugo živi. I "ja" sam bio izgubljen. Zar ne vidite da ovdje nema mjesta za dvojicu? "Vojnici su vidjeli da on pokazuje na svoje srce. To je bila njegova koliba.

Bog nema obličje. Isto tako, i njegovo prisustvo nema oblik. Svjesnost isto tako ne može imati oblik. Ona je bezgranična. Ona je bez početka i bez kraja, jer ono što naprosto jest, nema niti početak niti kraj.

Kako smo budalasti radeći te slike. Mi obožavamo idole koje smo od sebe napravili.

Čovjek je stvorio sliku Boga prema svom vlastitom obliku, i tako, na taj način na kraju obožava sebe. To je vrhunac samo-zavaravanja, egoizma i neznanja.

Boga ne treba obožavati. Boga treba živjeti. Morate postaviti Boga u svom životu a ne u hramu. Morate napraviti sve moguće napore da omogućite Bogu da dođe u vaše srce i bude u svakom vašem dahu. Za to je bitno nestajanje "ja". Sada taj "ja" zauzima vaše srce i ispunjava svaki trenutak vašeg života. Dok god je taj "ja" "u vama nemoguće je da Bog uđe. U jednoj od svojih pjesama Kabir je rekao da je staza ljubavi vrlo uska i da je nemoguće da dvoje po njoj hodaju istovremeno.

Jedne sam noći čitao duboko u noć uz svjetlo svjetiljke. Kada sam ugasio svjetiljku bio sam zadivljen. Vani je sijao puni mjesec ali svjetlo moje sićušne svjetiljke priječilo je mjesecini da ude u moju sobu. Čim je moja svjetiljka ugašena nektar mjeseca ispunio je moju sobu. Toga sam dana shvatio da tako dugo dok svjetlo "ja" "svijetli u meni, svjetlo Boga mora čekati vani.

Gašenje "ja", **nirvana**, **samadhi**, sve su to nazivi za dolazak Boga. One su sinonimi. Stoga molim vas nemojte stvarati bilo kakve slike Boga, samo uništite sliku "ja". Samo njezino odsustvo biti će prisustvo Boga.

Kako je onda jednostavno ostvariti istinu! Ali stvari koje se čine lakim i jednostavnim uvijek otkrivamo da su teške. To je zato tako jer sve što je lako i jednostavno brzo je i zaboravljeno zbog tog istog razloga. Mi ostajemo zaokupljeni stvarima koje su daleko i ne vidimo ono što je blizu. Mi ostajemo zaokupljeni onim drugim i zaboravljamo onoga koji je naše ja.

Zar se ne događa često u kazalištu da publika postane toliko zaokupljena onim što se događa na pozornici da zaboravi sebe? To se događa i u životu. Život je isto divovska pozornica i mi postajemo toliko zaokupljeni onime što se glumi na pozornici da zaboravljamo publiku, gledaoca, sebe. S ciljem da postignemo istinu, da postignemo sebe, morate napraviti samo jednu stvar - morate se samo probuditi, da shvatite da ste u igrokazu i ništa više.

Ja vidim da ste uvijek zaokruženi nekim nemirom koji je izražen u vašem ponašanju bez obzira sjedili, stajali, hodali ili spavali. On je prisutan u svakoj akciji, velikoj ili maloj. Osjećate li ga i vi? Jeste li ikada primijetili da štogod radili, radite to sa nemirnim umom?

Morate zaustaviti tu baražnu vatru nemira i stvoriti zonu tišine. Samo uz pozadinu tišine moći ćete iskusiti radost i glazbu koji su sveprisutni u vama - ali ju vi ne možete čuti i živjeti zbog divlje zbrke i graje u vama. Prijatelji moji, vanjska graja niti nije uznemiravanje. Ako je u vama mir to je kao da vanjska graja ne postoji. Ali mi smo nemirni unutar sebe. I to je jedina teškoća.

Netko me je jutros pitao : "Što moramo napraviti da imamo unutra mir? "Ja sam rekao "Pogledajte cvijeće. Pogledajte kako se otvara. Pogledajte potoke. Pogledajte kako teku. "Da li tamo vidite nemir? Kako spokojno to sve ide! Nemir ne postoji nigdje osim u čovjeku.

Vi možete živjeti kao što to čini cvijeće. Živite tako i iskusite sebe kao dio prirode. Vjerovanje u "ja", da je ono posebno, stvorilo je sav taj nemir i napetost. Oslobodite se potpuno od "ja" "prije nego djelujete, prije nego bilo što napravite. Tada ćete otkriti božanski mir koji se širi u vama.

Kada vjetar puše budite kao vjetar i kada kiša pada osjećajte da ste vi također kiša i tada vidite kako je mir postepeno postao dubok. Sa nebom budite nebo, u tami budite tama a na svjetlu svjetlo. Ne držite se po strani. Pustite kapljicu koja ste vi da padne u ocean. I tada ćete upoznati ono što je ljepota, glazba i istina.

Ako hodam moram biti svjestan da hodam; ako ustanem moram biti svjestan da stojim. Niti jedan čin tijela ili duha ne treba se dogoditi nesvjesno, u polu snu. Ako se na taj način probudite i živite svoj život sa svjesnošću, vaš će um postati čist, bez pogreške, proziran.

Kroz takvo svjesno življenje i ponašanje, meditacija je dio svake aktivnosti u nečijem životu. Njezin unutrašnji tok prati nas danju i noću. Smiruje nas. On pročišćava naša djela i čini nas ljudima punim vrlina. Imajte na umu da čovjek koji je budan i svjestan svakog svojeg djela, fizičkog ili duhovnog, ne može drugima činiti krivo. Zla djela mogu se počinuti

samo u nesvjesnosti, u stanju zablude. Može ih se lako izbjeći u budnom i svjesnom stanju.

Ja zovem **samadhi**, vrhuncem meditacije, “velikom smrću”, i u stvari to je ono što ona jest. Kroz običnu smrt vi ćete umrijeti - ali ćete se ponovo roditi jer u toj smrti vaše pravo ja neće prestati postojati. Pravo ja će se ponovo roditi i proći kroz još jednu smrt. Obična smrt nije stvarna smrt jer iza nje slijedi ponovo rođenje, nakon kojega opet slijedi smrt. I taj se ciklus nastavlja dok ne dođe **samadhi**, dok ne dođe velika smrt i oslobodi nas od ciklusa rođenja i smrti.

Samadhi je velika smrt, jer “ja “prestaje postojati u **samadhiju**, a s tim također prestaje i ciklus rođenja i smrti. Tada ono što preostaje je život. Kroz veliku smrt **samadhija** došimo život besmrtni, gdje nema niti rođenja niti smrti. Besmrtnost nema niti početak niti kraj. Tu veliku smrt zovemo **moksha**, emancipacija, **nirvana**, **Brahma**.

Ja također tražim od vas da uzmete u obzir **dhyanu**, meditaciju, kao odmor a ne kao aktivnost. “Ne-akcija “znači upravo to. To je savršeni odmor, potpuni zastoj svih akcija. I kada su sve akcije svedene na ništa i otkucaji uma su prestali, tada u tom opuštenom stanju nešto počinje izranjati, nešto što ne mogu podučiti sve religije svijeta zajedno. Samo onda kada nema akcija može se vidjeti ono što je ne-akcija, ono što je središte i život svih akcija. Samo tada možemo vidjeti činitelja.

Sarahapada je rekao : “O ume, idi i odmori se - negdje gdje sunce i mjesec ne dosežu i kamo se ni zrak ne usuđuje ući. “To je vaš **atman**, vaša duša.

S druge strane vaše se tijelo proteže do točke do koje i drugi imaju pristup. Granica ulaska svijeta u vas je granica vašeg tijela. Svijet može ući u tijelo jer je ono dio svijeta, dio od **samsare**. Osjetila su vrata kroz koja svijet ulazi. Um je smjesa utisaka koji su tako ušli u vas.

Ono što je onkraj tijela, onkraj uma i osjetila je duša, **atman**. Bez dosizanja te duše život je beskoristan, jer bez upoznavanja i dosizanja sva znanja i dostignuća su bezvrijedni.

Ja ne smatram **samsaru** i **nirvanu**, svijet i emancipaciju, kao dvije različite stvari. Razlika koja postoji među njima nema ništa zajedničko sa njihovim prirodama. To nije stvarna razlika. Razlika nije među njima, već u vašem gledanju na njih. **Samsara** i **nirvana** nisu dva različita pojma. **Samsara** i **nirvana** su vaša dva načina gledanja na jednu stvarnost. Stvarnost je samo jedna ali su gledišta dva. Viđeno sa gledišta znanja ono izgleda kao jedna stvar; viđeno sa gledišta neznanja to je druga stvar. Ono što u neznanju izgleda kao **samsara** postaje **nirvana** u znanju. Što je neznanje u svijetu postaje znanje u Bogu. Stoga je pitanje kako promijeniti unutrašnji svijet a ne vanjski. Ako se vi promijenite i sve ostalo se mijenja. Vi ste i **samsara** i **nirvana**.

Istinu se ne može imati pod svaku cijenu. Ne može ju se dobiti od drugih u zamjenu za nešto. To je plod samo razvoja.

Car Bimbisara jednom je otišao Mahaviri i rekao: “Ja želim doseći istinu. Voljan sam dati bilo što što imam ali moram imati istinu koja oslobađa čovjeka od svih žalosti. “Mahavira je vidio da je vladar želio osvojiti istinu na isti način kako je osvojio svijet, da je čak želio kupiti istinu. Razumjevši da to govori ego, Mahavira je rekao Bimbisari: “Veličanstvo, prvo otiđite do Punya Shravaka, građanina vašeg carstva, i od njega uzmite plod njegove meditacije. To će učiniti vaš put do emancipacije i istine lakšim.”

Bimbisara je otišao do Punya Shravaka i rekao : “Došao sam nešto pitati. Želim kupiti plod tvoje meditacije. Platiti ću koliko god tražiš.”

Kada je čuo carev zahtjev, Punya Shravak je odgovorio:”Gospodaru, meditacija znači spokoj. To znači čuvati um slobodan od svih napasti i mržnje i ostajanje postojano u svojem ja. Kako to jedna osoba može dati drugoj? Vi to želite kupiti ali to nije moguće. To morate sami sebi pribaviti.”

Ne postoji drugi način. Istina se ne može kupiti. Ona se ne može niti dobiti kao poklon niti prošnjem. I ne može se osvojiti napadom. Napadati istinu nije način da ju se postigne. Nasilje je izražavanje ega i gdje postoji ego ne može biti istina. Da postignete istinu morate smanjiti sebe do ničice. Istina dolazi kroz vrata bezdana, kroz vrata

praznine. Ona ne dolazi kroz napad ega već kroz osjećajnost i prihvaćanje praznine. Ne napadajte istinu - pripremite za nju u sebi mjesto.

Hui-neng je rekao da postoji način da se postigne istina: uzgajanje kroz ne-uzgajanje. Ne-uzgajanje je postavljeno kao uvjet da se izbjegne upotreba sile u uzgajanju. To je nedjelovanje, to je ne-uzgajanje. To nije postizanje već pražnjenje - ali to je način da se postigne istina. Domet do kojega se ispraznite je domet do kojega postižete.

Kamo ide kišnica? Ona ne ostaje na brežuljcima već ide u prazne jarke. Priroda istine je slična prirodi vode. Ako želite postići istinu ispraznite se potpuno. Čim budete prazni istina će sobom ispuniti prazno mjesto.

Istina je u vama. Ona je u meni. Ne morate nikamo ići da bi ju vidjeli. Morate ju samo iskopati iz sebe kao što se kopa bunar za vodu. Morate kopati bunar duše. A meditacija je lopata za kopanje tog bunara. Lopatom meditacije moramo iskopati zemlju vanjskog svijeta koja prekriva našu prirodu - i tada je onaj kojega tražimo blizu. On je sakriven u samom tražitelju.

ČETVRTO JUTRO

Ja sam uistinu vrlo sretan što vas sve vidim! Mogu vidjeti dubinu vaše želje, vaše žedi da upoznate istinu. Ja to vidim u vašim očima i osjećam u svakom vašem dahu. I kao što vaša srca kucaju za dosizanje istine tako i moje srce kuca. Duboko sam dirnut vašom žeđi za znanjem. To je takvo zadovoljstvo! To je tako prekrasno! Nema ništa slađeg ili ljepšeg na zemlji od želje da se spozna istina.

Što da vam kažem u ovom trenutku radosti? Što da vam kažem u ovom trenutku vaše potrage, dok očekujete moje riječi? Samo u takvim trenucima shvaćamo kako su beznačajne i opskurne riječi - kako su stvarno bez značenja i bez snage. Kada nema ničega posebno vrijednog govorenja one su sposobne to prenijeti; kada postoji nešto duboko za izreći riječi su bijedno neadekvatne. To je samo prirodno jer su realizacija istine, iskustvo radosti i vizija ljepote tako profinjene i nadzemaljske da im se ne mogu pripisati nikakva zemaljska obilježja. I čim im netko pokuša pripisati oblik iskustvo postaje mrtvo i bez značenja, i tada živo iskustvo ne dolazi u naše ruke živo, dolazi nam njegov leš. Duh je ostao otraga i na štogod se riječi odnosile više nije istinito.

I što da onda kažem? Zar bi bilo bolje da nisam kazao ništa, da vi niste ništa čuli? Kako bi lijepo bilo da smo ostali tiho i mirno, bez riječi, i da ste se mogli probuditi i u toj tišini nešto vidjeti, nešto što istinski je. U tom bi se slučaju ja spasio od govorenja a vi od slušanja a ipak bi istina bila nagoviještena jer je vječna istina u svima nama. Glazba koju tražite odjekuje svaki trenutak u dubinama vašeg bića, a trenuci u kojima tražite istinu, čak i kada su tihi, transformirani su u molitvu. I žedanje za Bogom i tiho čekanje su molitve.

Ono što čovjek traži je u njegovom vlastitom biću. Ono što ste ovdje prikupili da me o tome pitate i da od mene saznate je sveprisutno u vama. To nikada niste izgubili. Niti to ikada možete izgubiti. To je vaša egzistencija, vaše biće. To je ono bogatstvo koje se ne može izgubiti jer ste vi sami to bogatstvo. No mi ga svi tražimo, tražimo ono što se nikada ne može izgubiti. Koja kontradikcija izraza! Sjećam se čudesne propovijedi ali se ne sjećam kada ili tko ju je izrekao.

Jedne večeri trebao je biti veliki skup u hramu i zato se okupio veliki broj redovnika. Nakon dugog čekanja stigao je govornik. Kada je ustao da bi govorio netko od prisutnih postavio je pitanje: "Što je istina?" "Budna i iščekujuća tišina ispunila je sobu. Bilo je poznato da je govornik znao odgovor i stoga je svaka njegova riječ smatrana važnom. No znate li što je on rekao? Rekao je, i to vrlo glasno: "O redovnici!" U tišini su dvije riječi odjekivale i svi su pogledi bili upereni u njega. Svi su bili tihi, pozorni. Ali govornik više nije govorio. Njegov je govor završio; on je završio svoju propovijed.

Da li razumijete što je rekao? Po meni on je rekao sve. Sve što je bilo vrijedno reći bilo je sadržano u te dvije riječi. Ja ću reći isto. To je jedino što zavređuje da bude izrečeno, o nečemu što riječi ne mogu prenijeti.

Onda što je on rekao? On je rekao: "Ne tražite istinu nigdje vani. Ne pitajte nikoga o njoj. Ako uopće postoji, onda postoji u vama. U protivnom niti ne postoji. "I kada su ga pitali o istini on nije rekao apsolutno ništa o njoj. On je jednostavno pozvao okupljene. Pozvao ih je kao što bi pozvali nekoga da se probudi iz sna. To je jedini odgovor na pitanje o istini.

Probuditi se znači postići istinu. Nema drugog puta. Vi spavate i stoga ne vidite što stoji pokraj vas, ne možete vidjeti što ste stvarno. I u svojim snovima lutate na široko i daleko u potrazi za istinom, u potrazi za nečim što se već nalazi u vama, u samom tražitelju. Vi ste kao mošusni jelen u potrazi za mošusom.

No bez obzira kako jako pokušavali naći ono što živi u vama, nećete biti u stanju to pronaći. To se ne može dobiti traženjem. Vanjske stvari mogu se dobiti traženjem ali ne možete dobiti svoje ja takvom potragom. Istinu se ne nalazi traženjem, nju se nalazi buđenjem. I zato je govornik zazvao okupljene i nije više govorio. I zbog istog razloga Mahavira, Buddha, Krishna i Krist svi su vas zvali. To nije govorenje, to je dozivanje. To nije propovijed, već obraćanje, poziv.

Niti ja ne namjeravam govoriti, ja namjeravam dozivati. Hoćete li me čuti? Hoćete li mi dozvoliti da uznemirim vaš san i raspršim snove? Može biti da su vaši snovi slatki i umirujući, ali slatki i umirujući snovi su štetni jer vam oni ne dozvoljavaju da se probudite već čine opojenost snovima još jačom.

Želim da budete svjedoci radosti koju ja iskušavam kao rezultat mog buđenja. I zato sam vas odlučio dozvati. Ja vam neću niti govoriti, ja ću vas jednostavno pozvati. Oprostite mi ako moj zov uznemiruje vaš san i raspršuje maglu vaših snova. Ja sam nemoćan. Bez raspršivanja vaših snova ništa se ne može izreći o istini. Mi smo obavijeni snom i dok se taj san nastavlja sve naše akcije su beskorisne. Tako dugo dok spavate sve što znate nije ništa drugo nego snovi.

Prvo što treba napraviti je probuditi vas iz sna. Sve ostalo doći će kasnije. Ništa ne treba napraviti prije toga. Ne pridajte nikakvu važnost mislima koje imate ili vašim djelima za vrijeme sna. Gledajte na njih kao na događanja u snu. Dok vam vaše vlastito ja nije poznato nemoguće je napraviti išta što je ispravno, u stvarnom smislu te riječi. Vaše znanje, vaše ponašanje, sve je uvjetovano da bude lažno. Vaša vjera, vaša vjerovanja, vaša uvjerenja sva će biti slijepa. Kojom god stazom pošli, neće vas odvesti do istine. Ali sada nije u pitanju hodanje stazom. Da li hodate stazom spavajući? To je samo san o hodanju.

Neznanje o sebi je san o kojem vam govorim. Potrebno se iz njega probuditi. Da bi se probudili iz njega potrebno je razumjeti činioce koji stoje između vas i tog buđenja. Prije nego upoznate vjeru morate prvo znati što vjera nije i također znati čega se držite kao vjere. Umjesto da vas probudi ta vjera vjerojatnije će biti pilula za spavanje.

Karl Marx zvao je religiju opijumom, lijekom koji sadrži opijum da vas uspava. Religija sigurno nije opijum ali ono što se općenito smatra religijom jest opijum. Marx je imao krivo kada je označio religiju kao opijum a i vi ste u krivu. Ono što ste vi napravili je da ste pogrešno smatrali opijum religijom. Stoga je bitno znati što je religija a što opijum.

Hajdemo prvo razmatrati što religija nije i onda ćemo iskusiti što religija jest. Misлити o ne-religiji je dovoljno da bi vidjeli što religija nije, ali za religiju misao nije dovoljna. Da postignete religiju morate proći **sadhanu**.

Prvo vam želim spomenuti jednu stvar. Ako stvarno želite doseći određeni stupanj u religiji ili vjerskom životu, morate početi tako da ne uzimate pravo za gotovo niti jedno vjerovanje ili ideju. Ako želite znati istinu nemojte se držati unaprijed postavljenih pretpostavki o njoj. Morate prići istini u savršenom miru i praznini, bez ikakvih dogmi. Unaprijed postavljene ideje i rasponi zamagljuju i izvrću vaš pogled. Ono što tada znate nije istina već projekcija vašeg vlastitog mišljenja. Na taj način istina ne silazi na vas. Obrnuto, vi se namećete istini.

Nemojte imati nikakvu teoriju ili posebno viđenje istine. Upotrijebite svoje vlastito rasuđivanje. Samo tada ćete znati što je istinito. U protivnom nećete se moći osloboditi mreže uma. Ono što ćete znati neće biti znanje nego mašta.

Čovjekova mašta ima neograničenu moć i ta je mašta zid između vas i istine. Ako unaprijed donesete svoj sud o Bogu, istini i duši, vaš će se um držati te odluke i navesti vas da mislite da stvarno nešto znate. No u stvari niste znali ništa i lutate u carstvu mašte. To nije vizija istine nego mašta.

Vi vrlo dobro znate da vaš um ima neograničene mogućnosti za sanjanje. Naše želje nam pokazuju stvari koje ne postoje. One stvaraju priviđenja i tada ono što stvarno jest postaje sakriveno a ono čega nema postaje očito.

No vi ćete reći da se sanjanje događa samo u snu. Točno je da se snovi događaju u snu ali i san može biti potaknut i na neki način možete spavati dok ste budni. Zar vi ne sanjate?

Pa ako netko stalno ima određenu ideju o Bogu i, budan ili spavajući, ispunja se tom slikom, on sasvim sigurno može projicirati tu sliku i imati njezino direktno viđenje. To je intenzivirano sanjarenje. Pred očima u stvari nema ničega, no ono što je bilo hranjeno i njegovano iza očiju stvorilo se pred čovjekom. To je projekcija; tako se snovi vide.

A vizije istine temeljene na unaprijed postavljenim idejama isti tako postaju moguće -

i to na taj način. Sljedbenik Krista ima viziju Krista, sljedbenik Krishne vidi Krishnu a nečiji drugi učenik vidi nekoga drugoga. Ali to ni na koji način nije vizija ili ostvarenje Boga ili istine. To je projekcija nečije mašte jer istodobno ne mogu postojati dvije istine, dva Boga. Istina je jedna i ostvarenje je jedno, i onaj koji želi upoznati istinu mora odustati od svojih bezbrojnih predodžbi i maštanja. Ja ne tražim da odbacite svoje zamisli zbog neke određene koncepcije, ja od vas tražim da odbacite sve. Te su koncepcije rodile mnogim vjerovanjima i dogmama, i zbog toga, bezbrojna vjerovanja postoje ali nema religije.

Da bi upoznali istinu treba zaboraviti sve teorije o njoj. Samo oni koji se nalaze u stanju onkraj svih predrasuda i pristranosti, u stanju potpune nevinosti i neovisnosti mogu ju upoznati. Tamo gdje nema niti koncepcije niti primisli, niti očekivanja, tamo i samo tamo istina se može ostvariti. Zapravo, napor da ostvarimo istinu nije napor da ostvarimo istinu već napor da se oslobodimo stanja sanjanja.

Što je ostvarenje istine? To je jednostavno sloboda od halucinacija. Ta sloboda je realizacija istine. Kako smo izgubljeni u snovima, ono što je stalno prisutno izgleda kao odsutno, usprkos svojem stalnom prisustvu.

Istina postoji jer istina uvijek jest. Nju ne treba niotkuda donijeti. Ona je sveprisutna. Ali mi nismo prisutni. Mi smo izgubljeni u divljini svojih snova. Ne, ne trebamo sebi donijeti istinu, mi moramo sebe donijeti k istini. To je moguće, ne vidjevši snove i vizije o Bogu, već uklanjanjem svih snova i vizija - i buđenjem.

Zato vam ja kažem da istina ne treba maštanja, već realizaciju. Realizacija uma slobodnog od svih maštanja je realizacija uma u stanju istine. Mi vidimo svijet kada je um podijeljen, kada je u stanju dvojnosti. Mi vidimo istinu kada je um nepodijeljeno biće, jedinstvo.

Svi pojmovi i sva vjerovanja su nagađanja i stoga nisu vrata do istine. Oni su prepreke i ne vode nikamo. Obrnuto oni zaprečuju vašu stazu. Staza istine ne leži između njih već onkraj njih.

Molim vas nemojte usvojiti nikakve ideje ili koncepcije, ili bilo kakve oblike uvjerenja ili vjerovanja o istini, jer vjerovanje koje ćete oblikovati postati će iskustvo. A to iskustvo nije stvarno već mentalno, zamišljeno. Ova iskustva nisu duhovna. Sva vjerovanja o istini koja su oblikovana u neznanju su lažna. Nemojte misliti o tome što je istina i kakva jest. Sve takve misli su slijepe. To je kao kada slijepac pokušava zamisliti svjetlo. Jadnik! Bez vida on ne može zamisliti ništa o svjetlu. Štogaod mogao misliti biti će iz temelja krivo. On ne može točno zamisliti niti tamu, a kamoli svjetlo. Trebamo oči da bi vidjeli i tamu.

Što može učiniti čovjek bez vida? Ja bi mu rekao: "Nemoj misliti o svjetlu. Liječi svoje oči. "Pomoći mu ne može mišljenje nego liječenje. Ali što ja vidim? Ja ga vidim kako mu propovijedaju, vidim kako mu objašnjavaju filozofiju svjetla. Ali nitko se ne brine o liječenju očiju.

A što je još više iznenađujuće je da oni koji propovijedaju o svjetlu sami nisu nikada ugledali svjetlo! Oni također znaju o svjetlu, ali ga nisu upoznali. To kažem zato jer da su oni upoznali svjetlo znali bi uzaludnost svih propovijedi i usredotočili bi svoju brigu i simpatiju na liječenje sljepoće. Ako je vid izliječen, svjetlo se automatski iskušuje. Ono što je potrebno za vid je uvijek prisutno. Ako postoji vid, postoji svjetlo.

"Vid" i "svjetlo" su riječi koje mogu odvesti u različitim pravcima. Mišljenje o svjetlu vodi u filozofiju. To je pravac samog mišljenja. To ne vodi u iskustvo; to je samo misao. Ima puno hodanja ali se ne stiže ni na kakvo odredište. Postoji mnogo zaključaka ali niti jedan koji može riješiti naše probleme. To je samo prirodno. Čak i najsavršenija misao o vodi ne može ni najmanje ugasiti nečiju žeđ. Način na koji se može ugasiti nečiju žeđ je potpuno drugačiji.

Staza, **sadhana**, nije način mišljenja, to je liječenje vida. Rekao sam da je mišljenje o svjetlu filozofija a sada želim reći da je vizija kroz vid religija. Možete doći do intelektualnih zaključaka mišljenjem, dok vam **sadhana** daje duhovnu viziju, duhovna iskustva. Prvo je kao mišljenje o vodi; drugo, kao utaživanje nečije žeđi. Prvo je problem; drugo je rješenje.

Svima postavljam ovo pitanje: "Da li želite upoznati svjetlo ili želite znati o svjetlu? "A vi - da li želite upoznati istinu ili želite znati o istini? Da li želite znati o vodi ili želite ugasiti

svoju žeđ? Vaš odgovor na ova pitanja će odlučiti da li žeđate znanja ili samo želite sakupiti informacije.

I nemojte zaboraviti da su to suprotni pravci. Jedan vodi do konačnog rastapanja ego; drugi do njegovog vrhunca. Jedan vas čini nedužnima dok vas drugi čini složenima. Znanje razara ego dok ga informacije sve više napuhavaju. Sve sakupljanje ispunjava ego i zbog tog razloga ego je uvijek u potrazi za još više.

Misli su isto stečevine, iako vrlo profinjene. Misao isto tako hrani ego. Licemjerstvo koje nalazimo među učenjacima nije niti spontano niti slučajno, to je prirodni ishod misli.

Misli su stečene. One se natiskuju iz vanjskog svijeta, one nisu rođene unutra. One nisu od duše ali su na neki način njezini zidovi. Izvana, informacije o svjetlu mogu se dati slijepom čovjeku ali osjećaj svjetla treba biti stvoren u njemu iznutra. Jedno je stečevina; drugo energija. A to je točno razlika. Razlika između stečevine i energije je razlika između informacije i znanja. Stečevina dolazi izvana; energija, iz unutrašnjosti.

Ali stečevina daje iluziju energije. Ta je iluzija vrlo jaka i hrani ego. Egoizam nije energija, to je iluzija energije. To je u stvari ne-energija, jer ju jedna sićušna iskra istine može uništiti, može ju ispariti. Zbog tog je razloga nečija istinska energija potpuno slobodna od egoizma.

Nadam se da ste bili u mogućnosti slijediti razliku između učenja i mudrosti. Važno je da to razumijete. Lažno znanje je još veća prepreka na stazi samo-ostvarenja nego neznanje. Lažno znanje je impresija od "ja znam" dok stvarno ne znate. Takva lažna impresija može lako izrasti iz stečenih tuđih misli, iz učenja, iz školovanja. Ta lažna impresija također dolazi iz poznavanja pisama, iz znanja riječi. I zbog tog znanja riječi ljudi misle da su ostvarili istinu.

Riječi postaju dio sjećanja. One se oblikuju u pitanja i svako pitanje nosi automatski odgovor. Nečiji osjećaj razlikovanja se gubi i dominiraju u njemu posuđene ideje i prije nego čovjek može potražiti odgovor iznutra, debeli sloj posuđenih riječi i ideja izbacuje pripremljeni odgovor. Na taj način ne možemo razraditi problem, orobljeni smo za njegovo rješenje. Ako je problem moj potrebno je samo moje rješenje. Nikakvo posuđeno ili drugorazredno rješenje ne može biti od pomoći.

Ne možemo posuditi niti život niti rješenje njegovih problema. Rješenje problema ne dolazi izvana. Ono je sadržano u problemu. Rješenje se razvija iz problema. Ako je problem unutra, istina ne može biti izvana. I tamo se ne može naučiti istina. Treba ju ogoliti. Trebate ju otkriti. Istinu se ne može upoznati vježbanjem nego samo - ostvarenjem. I to je osnovna razlika između onoga koji je naučio pisma i onoga koji je ostvario dušu. Što se tiče ovoga svijeta dovoljno je biti dobro upućen u pisma ali to nije tako u carstvu duha. U toj sferi, to je mnogo manje čak i od polazne točke.

Vi možete samo imati informacije o tome što niste vi, o svijetu, o stvarnom svijetu. O tim stvarima ne možete imati znanje. Štoga se odnosi na vanjsko može se znati samo izvana. Možete tome biti vrlo blizu ali ono će još uvijek biti vrlo daleko. Koliko god sitna bila udaljenost među nama, ona nikada neće prestati. Uvijek će postojati. Tako da mi možemo postati bliski samo sa stvarima koje su ne-mi ali nikada ne možemo o njima imati znanje. Možemo znati o nečemu ali samo nešto ne možemo znati.

Potpuno eliminiranje udaljenosti je preduvjet svega znanja. Tek tada možete ući u svoje unutrašnje biće. Ali ono što je udaljeno ne može biti drugo nego udaljeno. Ono može biti drugačije ako u stvarnosti nema udaljenosti. Udaljenost se može eliminirati samo ako je prividna. Ako je stvarna, njezino je uklanjanje nemoguće.

Postoji jedno i samo jedno biće koje nije udaljeno od mene. Ja sam to biće. Da, to je moje vlastito ja. Samo o tome biću je moguće stvarno znanje. Udaljenost od tog bića je samo privid jer kako može postojati udaljenost od sebe? Ja sam središte svoga ja i tu imam svoj unutrašnji ulaz, svoje unutrašnje prebivalište i trajno prijestolje savršenstva. Moguće je znanje samo o tome.

Želim vas također podsjetiti na drugu činjenicu: mi ne možemo znati svijet, možemo se samo s njim upoznati i skupiti o njemu podatke. Ali o vlastitom ja moguće je samo znanje. Stoga ne mogu postojati informacije o vlastitom ja, o **atmanu** - moguće je samo

znanje o duši. To je razlog zašto, u slučaju objekata, u slučaju materijalnih stvari, u ne-mi stvarima, dovoljno je biti stručnjak u **shastrama**, u pismima, ali u slučaju vlastitoga ja to nije dovoljno.

Nauka je **shastra**; religija nije. Nauka su informacije o objektima dok je religija znanje o vlastitom ja. Nauka je **shastra**, pismo; religija je **sadhana**, staza do realizacije.

Ja ne propovijedam. Takav je pristup potpuno bez plodova. Ono što se traži nije propovijed nego liječenje. Ja ne namjeravam izlagati o doktrinama koje se bave istinom. One su sve beskorisne. Međutim, ono što vrijedi je metoda po kojoj netko može vidjeti istinu. Ta metoda služi kao liječenje bolesti i zbog nje se oči otvaraju. Tada ne morate misliti o svjetlu, odmah ga vidite. Kada je vid odsutan vi morate misliti, ali kada vid postoji, mišljenje ne dolazi u obzir. U sljepoći, mišljenje obavlja posao očiju, ali čim je vid obnovljen mišljenje postaje nepotrebno.

Sa mog gledišta, misao nije znak znanja nego neznanja. Znanje je stanje bez misli. To nije mišljenje, to je uvid. A taj uvid nije moguć kroz niti jednu dogmu o istini. Dogme samo svode stvari na intelektualne stečevine i one postaju dijelovi sjećanja. One nikada ne mogu postati dijelovi znanja.

Dogme se može podučavati ali one ne mogu promijeniti nečiju stvarnu osobnost. Kao odijelo, one iskazuju promjenu na vanjskom stupnju ali unutrašnje biće ostaje ono što je bilo. Duh ostaje netaknut od njih i veo, pokrov, uzima novu boju i novi oblik. Ako ste vi takvi, mudrost se ne može spustiti na vas. Upravo obrnuto, pasti ćete u jarak licemjerstva.

Postoji veliki ponor između čovjekovog bića i znanja. Ono je jedna stvar a ono što se zna je potpuno druga stvar. Njegova je osobnost rascijepljena na dvoje. Postoji i sukob i dvojnost između njegovog unutrašnjeg bića i njegove vanjske ljušture. I prirodni rezultat toga je licemjerje. Takav se čovjek počinje prikazivati kao netko tko u stvari ne postoji u njemu, i počinje skrivati onoga koji jest. Ovo je glumljenje nereligiozno. Ono ne samo da uništava živote drugih već i nečiji vlastiti život. To je samo-zavaravanje ali ono se prikazuje kao religioznost.

Intelektualno učenje dogma, doktrina, može napraviti samo toliko: one mogu promijeniti vanjski omot. Za duhovnu revoluciju potreban je neki drugi pristup. Pristup ne treba biti jedna od doktrina nego **sadhana**, hodanje po stazi samo-ostvarenja. To nije pristup propovijedi nego liječenje. To nije pristup mišljenja o istini nego otvaranja očiju prema istini.

Religija je metoda otvaranja očiju. A ako se vaše oči otvore vizija Boga postaje laka. Ali doktrine neće otvoriti vaše oči. Obrnuto, oni koji su njima zavedeni zaboravljaju da su njihove oči zatvorene i da istine o kojima raspravljaju oni sami nisu vidjeli vlastitim očima već očima drugih. Istina viđena od drugog je kao obrok pojeden od drugog. On nema svrhu niti za koga drugog.

Ostvarenje istine je potpuno privatno i osobno i ne može se ni u kom slučaju prenijeti. Ono ne može biti dano ili primljeno. Ono se mora postići od svakoga ponaosob. Ono ne može biti ukradeno ili prihvaćeno kao milostinja. To nije komad imovine, to je nečije vlastito ja. Istina nije imovina, to je nečije vlastito ja i stoga nije prenosivo. Do sada to nitko nikome nije dao. Niti će itko to učiniti u budućnosti jer onaj trenutak kada je to dano ono prestaje biti istina, i postaje objekt. Predmet se može dati ili uzeti. Istina se mora postići u sebi, po sebi samome. To je subjektivno. U stvari, to se ne može postići - to se mora postati, To je vaše vlastito biće, vaša vlastita egzistencija.

I zato gdje se javlja pitanje učenja istine? To se mora otkriti. Učenje samo stvara slojeve preko vlastitoga ja. Sva vanjska učenja samo prekrivaju istinu. Štogod dolazi izvana može samo prekrivati. Prekrivanje je jedina moguća stvar izvana. A odjeća misli nastavlja sve više prekrivati vlastito ja. Skinite tu odjeću i budite goli. Odbacite tu odjeću. S ciljem da upoznate svoje ja vi morate naučiti, a ne učiti. Kada svi vanjski gosti odu upoznati ćete onoga koji nije gost nego domaćin.

Istinu se ne može podučavati ali metodu poznavanja istine može. Danas nitko ne govori o toj metodi. Iako se mnogo govori o istini, ne govori se o metodi ostvarenja istine. Nema veće pogreške od toga. To je ovisnost o tijelu i propuštanje života. Kao rezultat toga

imamo bezbrojne religije, ali niti jednu religiju sa velikim R.

Bezbrojne sekte koje se skrivaju pod imenom religije niti nisu religija. Može postojati samo jedna religija. Može postojati samo jedan pridjev za njezin opis. **Dharma** znači **dharma** - religija znači religija. Na mojem jeziku ne možete reći "ova **dharma**", "ona **dharma**". Tamo gdje postoji "ovo" i "ono" "ne postoji religija.

Ove sekte su nastale zbog mnogih doktrina i teorija o istini i nastaviti će postojati dok god ljudi budu zahtijevali teorije i doktrine. Doktrine se sastoje od riječi i sekte se formiraju oko tih riječi. Riječi postaju uzrokom sukoba, hraneći neprijateljstva i sitne mržnje. Te riječi dijele čovjeka od čovjeka. A kako je to čudno! Ljudi vjeruju da će upravo riječi koje odjeljuju ljude sjediniti čovjeka sa Bogom! Ono što dijeli čovjeka od čovjeka ne može ga sjediniti sa Bogom, sa istinom, sa njim samim.

To razdvajanje religije u sekte može se slijediti do raznih doktrina, do riječi, do vjerovanja, do stavova. Sve je to osnova na neznanju i na znanju. Istina nema sektu. Sve sekte proizlaze iz doktrina. Čim čovjek spozna istinu on je slobodan od sekta i u tom trenutku ulazi u religiju - religiju koja nije niti hinduska, niti džainistička, kršćanska, islamska, već jednostavno religija - neograničena, ništa do svjetlo, ništa drugo nego svjesnost. Religija je istinsko ostvarenje vlastitoga ja.

Sekta nije vjerska. Što ima organizacija zajedničko sa religijom? Sve organizacije su političke ili društvene; one su sve svjetovne. One se temelje na strahu jedne od druge a tamo gdje postoji strah postoji i mržnja. One počinju postojati ne iz istine, već zbog sigurnosti. Bilo da je to nacija, društvo ili sekta, sve su rođene iz straha, a zadovoljstvo onoga što je rođeno iz straha leži u izazivanju straha u drugima.

Sve su sekte točno takve. One nemaju namjeru bilo koga učiniti religioznim, one žele samo povećati svoju brojnost. Brojnost je snaga i garancija sigurnosti. One su oboje samo-zaštita i sposobnost za napad. Sekte su oduvijek bile takve. I danas su takve i nastaviti će biti takve. One nisu sjedinile čovjeka i religiju, one su ga otrgnule od nje.

Dharma, religija, nije društvena pojava, to je čisto i jednostavno najosobnija transformacija. To nema nikakve veze sa drugima; to je povezano samo sa nečijim vlastitim ja. To nije bavljenje onim što čovjek radi sa drugima već što radi sa sobom. **Dharma** se bavi onim kako se ponašate sa sobom u svojoj potpunoj osamljenosti i izolaciji.

Što ste vi u svojoj potpunoj izolaciji? To je ono što morate znati - tko ste vi? Samo znanje o vašem biću će vas odvesti do religije. Nema puta kojim se nekoga može povesti do religije. Nema hrama, nema džamije, nema crkve koja me može odvesti do mjesta gdje sam ja. Ne morate se penjati ni po kakvim vanjskim stepenicama da tamo dođete. Svi hramovi su vani. Svi hramovi su dijelovi od **samsare**, od svijeta, i ne možete doći do sebe kroz njihova vrata. Nikakvo putovanje u vanjskom svijetu ne može biti hodočašće do istine, do svetoga mjesta. To je mjesto unutra, gdje netko ima iskustvo religije i gdje se misterija, radost i ljepota života otkrivaju. Bez njih sve ostalo je jadno; sve ostalo je beskorisno, beznačajno.

Da bi upoznali sebe morate ići unutra, ne van. No sva čovjekova osjetila vode ga van. Ona se kreću van. Njegove oči gledaju van, njegove ruke se šire van, njegove noge idu van a čak njegov um odražava i odjekuje vanjske pojave. I to je razlog zašto je čovjek podigao idole, prikaze Boga, i stvorio hramove istini. To je zato da njegove oči mogu vidjeti Boga i da njegove noge mogu napraviti hodočašće do istine! Mi smo sami stvorili to samo-zavaravanje; uzeli smo tu čašu otrova svojim vlastitim rukama. A sada trošimo svoje živote i provodimo ih u mrtvilu, koji je prouzročio taj otrov i samo-zavaravanje.

Da bi se prilagodili pogodnostima naših osjetila mi smo prikazali religiju kao da postoji izvan nas pa smo i svoj vid upravili prema van. No vi morate ići iza pozornica da upoznate dharmu, da upoznate religiju. Vaše znanje i svjesnost o svijetu dolaze posredstvom osjetila. Vi nikako ne možete upoznati vlastito ja na taj način. Nije moguće upoznati onoga koji zna, upoznati onoga koji je znanje, kao što se može upoznati drugu osobu ili objekt. Vidjelac, snaga da se vidi, ne može se pogledati kao običan objekt. A cijeli se problem javlja jer ta jednostavna činjenica nije bila jasna. Ljudi traže Boga kao da je on

vanjski objekt. Kako je to glupo! Boga ne treba tražiti, on je sakriven u samom tražitelju.

Istina je u vama. Ona je u meni. A ne da će biti u vama sutra, ona je tu i sada, u ovom trenutku. Ja jesam. Moje samo biće je moja istina. A što god vidim možda nije istina, to je sve možda san. Ja isto tako vidim snove i dok ih gledam oni izgledaju istinito. Vi ste za mene možda svi san. Može biti da sam ja u snu i vi uopće niste ovdje prisutni. Ali vidjelac ne može biti lažan. On ne može biti u snu jer da je tako on ne bi mogao vidjeti da je to san. San ne može vidjeti san. Neistina ne može upoznati neistinu. Da bi se vidio san potreban je netko tko sam nije san. Čak da bi vidio neistinu potreban je istinski vidjelac. Stoga ja kažem da sam ja istina. Istina je moje biće. Ja ne moram ići u potragu za njom.

Vi samo morate iskopati istinu unutar sebe. Kao što kopate bunar, tako morate iskopati istinu. Uvijek postoji nekoliko slojeva kamenja i zemlje koji prekrivaju izvor vode, ali čim odstranite te slojeve izvor je oslobođen. Na isti je način vaše ja pritisnuto slojevima drugih stvari, stvari koje pripadaju ne-sebi. Vi se samo morate probiti kroz te slojeve i ono što ste tražili u bezbrojnim prošlim životima nađeno je.

Do sada niste mogli doseći istinu jer ste ju tražili na daleko i široko, dok je u stvari ona bila vrlo blizu. To je zapravo onaj koji traži. Vi morate iskopati bunar svoje duše. A meditacija je sredstvo do tog cilja. Sa lopatom meditacije morate odstraniti slojeve zemlje, slojeve drugoga koji ste nagomilali na sebi. To je jedini lijek, jedini postupak. O tome namjeravam govoriti.

Kao prvo, potrebno je znati što je to prekrivalo vaše vlastito biće, vašu pravu prirodu. Što vas to skriva od vas samih? Možete li to vidjeti? Možete li vidjeti kakav je to prekrivač? Kada krenete unutra što nalazite?

Hume je rekao: "Kadgod sam otišao unutra nisam mogao naći ništa drugo osim misli. "Hume nije otkrio nikakvu dušu, niti ćete vi naći svoju na taj način. Hume je samo vidio pokrovne slojeve i došao je natrag; on je otišao samo do ljuske i vratio se. Tek kada probijete ljusku možete vidjeti što je unutra. To je kao čovjek koji ode do jezera i videći površinu prekrivenu mahovinom i lišćem vraća se govoreći da jezera niti nema. Općenito to je ono što se događa. Mi svaki dan odlazimo unutra, vidimo prekrivač od misli i vraćamo se.

Misli uvijek okružuju vlastito ja i ne znate ništa drugo osim misli. Misli su vaš svijet i onaj koji živi samo u mislima je svjetovni čovjek. Znati bilo što onkraj misli je početak postojanja religioznim. Upoznati stanje bez misli, upoznati ono što je dalje od misli je ući u carstvo religije.

Može biti da vaše misli nisu o ovome svijetu već su o duši, o Bogu, i vi možete biti u zabludi da ste religiozni. Ja želim razbiti tu vašu iluziju. Sve misli su prekrivač, vanjska ljuska. One su sve želje, strasti, zato jer su vanjske, upravljene prema van. Ne može biti mišljenja o vlastitome ja. Postoji znanje ali ne misao o sebi. Misli su prekrivač, ljuska.

Stanje bez misli odstranjuje prekrivač. Stanje bez misli je meditacija. Kada nema mišljenja, tada upoznajemo onoga koji je skriven našim mislima. Kada nema oblaka plavo nebo se vidi. Prijatelji moji, u vama isto postoji nebo. Odstranite oblak misli tako da se može vidjeti nebo, da ga se može upoznati. To je moguće. Kada se um odmara i nema misli u njemu, tada u toj tišini, u tom dubokom stanju bez misli, u dubokom odsustvu misli, istina se vidi.

Što da napravimo da se to dogodi? Moramo napraviti vrlo jednostavnu stvar ali vi ćete otkriti da je vrlo teška jer ste postali tako složeni. Ono što je moguće novorođenom djetetu nemoguće je vama. Dijete jednostavno gleda i ne misli. Ono samo vidi. A jednostavno gledanje je čudesno. To je tajna, ključ koji otključava vrata do istine.

Ja vas vidim. Ja vas samo vidim. Da li me razumijete? Ja vas samo vidim; ja ne mislim. I tada se nečuvani mir, živa tišina spušta na mene i sve se vidi i sve se čuje a ništa u meni nije uznemireno. Unutra nema nikakve reakcije; nema misli. Postoji samo **darshan**, samo viđenje.

Pravo-svjesnost je metoda meditacije. Vi morate vidjeti, samo zato da vidite što je vani a što unutra. Vani postoje objekti, unutra misli. Vi ih morate pogledati bez ikakve namjere. Nema namjere, samo viđenje. Vi ste svjedok, odmaknuti svjedok, i vi

jednostavno vidite. To promatranje, ta budnost, postepeno vas vodi u mir, u prazninu, u bezdan, u stanje bez misli. Pokušajte i znati ćete. Dok se misli rastapaju, svjesnost se budi i oživljava. Usputno samo stanite nakratko - bilo gdje, bilo kada. Samo gledajte i slušajte i budite svjedokom svijeta i sebe. Nemojte misliti. Samo budite svjedokom i vidite što se dešava. Tada dopustite da se svjedočenje proširi. Neka prožima sva vaša fizička i duševna djela. Dozvolite da uvijek bude s vama. Ako postoji svjedočenje vaš ego će prestati postojati i vi ćete vidjeti, vi ćete ostvariti ono što stvarno jeste. "Ja "će umrijeti i doseći ćete sebe.

U toj **sadhani** svjedočenja, u tom promatranju nečijeg duševnog stanja, laka transformacija, laka promjena se događa između onoga što se svjedoči i onoga koji je svjedok. Dok promatrate svoje misli letimično vidite onoga koji promatra. A tada jednog dana vidjelac se pojavljuje u svoj svojoj veličanstvenosti i slavi i cijelo vaše siromaštvo i bijeda završavaju.

To nije **sadhana** koju se može vježbati od vremena do vremena a ipak doseći oslobođenje. To treba vježbati stalno, danju i noću. Kada vježbate svjedočenje, kada idete dublje u stanje svjedočenja, to stanje postaje stabilnije i postaje prisutno cijelo vrijeme. Postepeno počinje stalno biti sa vama, dok ste budni i dok spavate. Čak počinje biti prisutno u snu. A kada se to dogodi, kada počinje biti prisutno čak i u snu možete biti sigurni da je svjedočenje otišlo duboko unutra, da je raširilo svoje korijenje duboko i široko. Danas spavate čak i kada ste budni. Sutra ćete biti budni i kada spavate.

To svjedočenje rastapa misli budeći nas iz naših snova i iz sna. Valovi se rastapaju u umu slobodnom od misli i snova. Um postaje spokojan, bez valova, bez drhtaja, kao što je more mirno kada nema valova, kao što plamen svjetiljke ne treperi kada u kuću ne puše povjetarac. U takvom stanju Bog se upoznaje, onaj koji je vlastito ja, onaj koji sam ja, koji je istina. I tada se otvaraju vrata Božje palače.

Ta vrata, taj ulaz ne leži u **shastrama**, u riječima - on leži u vlastitom ja. Zato kažem da ne kopate drugdje već unutar sebe. Nemojte ići nikamo drugamo. Idite u sebe. Ja sam vam objasnio kako da uđete.

Iz vašeg spokoja i iskrica u vašim očima zaključujem da ste razumjeli što sam imao reći. Ali samo to razumijevanje nije dovoljno. Samo duhovno iskustvo a ne razumijevanje može postati temeljom života istine. Hodajte malo u pravcu koji sam vam pokazao i vidite. Čak i ako samo malo hodate otići ćete daleko jer kada se krećete prema istini, kada joj se približavate, dolazite pod utjecaj njezinog privlačenja - i tada više ne hodate, vi ste jednostavno privučeni.

I na kraju, zapamtite da čovjek koji i dalje hoda jednog dana stiže na odredište. Niti jedan korak u pravcu Boga nije uzaludan. Ja svjedočim o toj istini. Kako želim da ostvarite tu istinu makar i na trenutak tako da i vi možete svjedočiti o njoj! Ona je tako blizu vas. To je samo stvar vašeg buđenja. Sunce je već izašlo. Morate samo otvoriti oči da ga vidite.

Ja vas pozivam da otvorite oči. Hoćete li čuti moj poziv i otvoriti oči? Odluka je vaša i samo vaša. Otvoriti ili ne otvoriti?

ZAVRŠNA VEČER

Prvo pitanje:

Zar ne pridajete nikakvu vrijednost filozofiji? Zar nije potrebno znati o istini da bi se upoznala istina?

Istinu se ne može znati prije nego što ste ju ostvarili. A znati nešto o istini je potpuno drugačije od poznavanja istine. Štoga znati o istini obavezno će biti neistinito. To je neistinito jer je u odsustvu osobnog iskustva to nemoguće razumjeti. To je neistinito, ne sa gledišta govornika već sa gledišta slušatelja.

Ako ja kažem nešto o istini hoćete li razumjeti na isti način na koji ja to kažem? To nije moguće jer da bi razumjeli nešto na točno isti način morali bi biti potpuno isti kao ja i u istoj situaciji. Ono što ja govorim postaje neistinito do trenutka kada dođe do vas. To se događa jer ja mogu govoriti riječi i njihova interpretacija mora doći od vas. Značenje će doći od vas i stoga neće biti različito od vas. Riječi će biti moje; značenje i interpretacija vaša.

To značenje ili interpretacija ne mogu biti ništa više nego što ste sada vi niti može biti dalje od vašeg sadašnjeg iskustva. Da li mislite da čitate Krishnu kada čitate Gitu? Ako to mislite, jako griješite. Moji prijatelji, vi samo čitate sebe u Giti - u protivnom kako bi mogle postojati tolike interpretacije i komentari Gite? U svakoj **shastri**, u svakom pismu, mi vidimo svoju vlastitu sliku i svaka religija nije ništa drugo nego ogledalo.

Prije nego upoznate istinu samo su riječi poznate, ne istina. Te riječi će biti od drugih, iz svetih knjiga, iz **avatara** i **teerthankarasa**, od prosvijetljenih, ali značenje i interpretacije će biti vaše. Vaše "ja" će biti u njima. Zar to nije razlog što ima toliko antagonizma i da ima toliko razlika između takozvanim religijama? Može li bilo koje suprotstavljanje ili antagonizam postojati između Buddhe i Krista? Razlika interpretacije, suprotstavljanja, antagonizam je između vas i mene i mi to nastavljamo u njihovo ime.

Religija dolazi od onih koji znaju istinu i sekte organiziraju oni koji jednostavno čuju i vjeruju. I stoga postoje bezbrojne sekte - ali je samo jedna religija. Iskustvo poznavanja istine je jedinstveno i iskustvo je jednako za sve. No to nije slučaj sa vjerovanjem. Znanje je jedno, jedinstveno, ali vjerovanja su toliko brojna koliko ima osoba koje vjeruju.

Religija je posljedica **darshana**, vizije istine, ali religije su posljedica ne viđenja istine. Religiju zasnivaju oni koji znaju ali religije organiziraju oni koji ne znaju - i čak njihovim dobronamjernim naporima, religija postaje ireligija. Kroz cijelu svoju povijest čovjek je bio žrtva tog prokletstva, ove kontradikcije izraza.

Drugo pitanje:

Zar nismo sposobni misliti o istini bez stvaranja shvaćanja o njoj?

Ja ne tražim da vi uopće mislite. Mišljenje nikada ne može otići dalje od onoga što znate, a ako ne znate istinu kako možete misliti o njoj? Mišljenje uvijek ostaje unutar granica vašeg iskustva. To je samo prepuštanje mračnim mislima o znanju. Mišljenje nikada nije stvaralačko, ono je samo ponavljačko. Ono što je nepoznato ne može postati znano kroz mišljenje. Ako želite saznati nepoznato morate izaći iz onoga što znate. Da bi ušli u nepoznato morate napustiti obale poznatoga.

Stoga je bolje ne stvoriti predodžbu o istini. Ta predodžba će biti potpuno neistinita, beživotna riječ bez živog značenja. Ta riječ može biti poštovana po tradiciji, štovana od tisuća, podržana od **shastra**, ali za vas neće imati nikakve vrijednosti. Jedna je stvar vidjeti slomljene prikaze istine kroz uski i ograničeni okvir te riječi, a čisto drugo kada okviri otpadnu i vi vidite cijelo prostranstvo neba.

Nebo nije ničim porubljeno. Niti je istina u nečemu sadržana. Svi okviri su napravljeni od čovjeka; sve predodžbe su napravljene od čovjeka. Ako vi želite znati istinu iskoračite iz okvira. Zaboravite riječi i misli i takozvano znanje i napustite znano tako da nepoznato

može uči. I odbacite sve predodžbe koje je čovjek napravio. Tada ćete upoznati onoga koji nije ničija kreacija, već sam temelj svakog stvaranja.

Treće pitanje:

Kako uopće možemo upoznati istinu bez pomoći shastra? Zar ne možemo samo kroz njih upoznati istinu?

Želite li reći da ako sva pisma, sve **shastre**, budu uništene da će i istina s njima biti uništena? Zar istina ovisi o **shastrama** ili su **shastre** ovisne o istini? Prijatelji moji, istina nikada nije dosegnuta uz pomoć **shastra**. Suprotno, **shastre** su dobivene, otkrivene nakon što je istina realizirana. Nisu **shastre** vrijedne, istina je vrijedna. Temeljna je stvar istina, ne **shastre**. I ako se istina može doseći kroz **shastre** bila bi to vrlo jeftina istina. Vi bi ju mogli doseći bez da u sebi napravite neke promjene.

Ali **shastre** mogu samo ispuniti vaše pamćenje, ne mogu vam dati znanje o vlastitom ja. A u pravcu istine izvježbano pamćenje uopće ne pomaže. Za istinu morate platiti cijenu samo-transformacije. **Shastre** vas mogu učiniti punditom, učenjakom. ali vam ne mogu dati znanje. **Shastre** pak mogu rađati nove **shastre**. To je samo prirodno. Materija može stvoriti samo materiju. Ali kako može znanje proizići iz toga? Znanje je oblik svjesnosti. Ne može se roditi iz nesvjesne materije. **Shastre** su bez života, bez svjesnosti. To nije tako glede istine. **Shastre** mogu obogatiti samo nesvjesno, beživotno pamćenje. Svjesno znanje se ne može doseći kroz njih već samo odlaskom u vlastito ja.

Pitate kako se istina može spoznati bez pomoći **shastra**. Na to ja pitam kako možete znati istinu dok ste ograničeni na **shastre**? Lažna je pomisao da se istina može dobiti od nekoga drugoga, od **shastra** ili od **guru**a, jer vam to ne dozvoljava da istinu potražite u sebi. Ta je ideja velika prepreka. To je isto tako potraga u **samsari**, u svijetu. Imajte na umu da su i **shastre** dio svijeta. Štogod je vani je svijet. Istina je tamo, unutra a ne vani - unutar, gdje je vlastito ja. Vlastito ja je stvarna **shastra**. To je također i jedini stvarni **guru**. Ulazeći u sebe, dosižemo istinu.

Četvrto pitanje:

Zar ono što intelekt predlaže kao istinu nije istinito?

Intelekt je mišljenje. Intelekt nije znanje. Mišljenje je pipanje u mraku, to nije znanje. Istinu se ne može misliti nju se vidi, realizira. Ona se ne ostvaruje kroz intelekt ali se ostvaruje kada je intelekt spokojan i prazan. To stanje unutrašnjeg znanja je intuicija. Intuicija nije mišljenje, to je uvid. Onome koji želi vidjeti istinu, intuicija je kao stjecanje vida slijepom čovjeku. Nitko nikamo ne stiže pomoću mišljenja. To je beskrajno pipanje. Slijepi čovjek može pipati godinama no hoće li uspjeti doseći svjetlo? Kao što nema veze između pipanja i svjetla, nema niti veze između mišljenja i istine. To su potpuno različite dimenzije.

Peto pitanje:

Da li smatrate viziju Krishne ili Krista duhovnim iskustvom?

Ne, to nije duhovno iskustvo. Niti jedna vizija nije duhovno iskustvo jer su na tom stupnju sva iskustva psihološka. Dok postoji vizija ili ostvarenje nekoga drugoga to ne može biti realizacija sebe. Čak i u takvim iskustvima vi ste još uvijek izvan sebe, još uvijek niste došli u sebe. To dolaženje u vlastito ja događa se kada nema vanjskih iskustava. Kada svjesnost nije povezana niti sa jednim objektom ona se spontano smješta na vlastito ja. Samo svjesnost bez objekta može se smjestiti na vlastito ja.

Izvan sebe ja sam okružen sa dva svijeta, svijetom materije i svijetom uma. Oba su izvan mene. Ne samo da je materija izvan, um je također izvan. Stoga što je um unutar tijela on stvara iluziju da je unutrašnji, ali um nije unutra. Unutrašnje je vlastito ja, iza uma, onkraj uma.

Mi ne miješamo fizička iskustva sa duhovnim iskustvima, ali naša psihološka iskustva

stvaraju iluziju da su duhovna jer su mentalne prikaze koje vidimo različite od onih svjetovnih koje znamo i mi ih također vidimo nakon što smo zatvorili oči. Ali među mentalnim iskustvima mi ne mislimo o snovima kao o duhovnim iskustvima iako se snovi samo javljaju kada zatvorimo oči i iako buđenje, kontakt sa vanjskim svijetom, ih privodi kraju.

Postoje određena mentalna iskustva koja stvaraju iluziju da su stvarna i duhovna. To su mentalne projekcije. Um ima sposobnost da se hipnotizira do takvog stupnja da može vidjeti snove koje vidi zatvorenih očiju čak nakon što su oči otvorene. To se događa u nekom budnom snu. Tako vidimo Boga onako kako to želimo - Krishnu ili Krista. Takve vizije su samo mentalne projekcije u kojima ne vidimo ono što stvarno jest već svakoga koga želimo vidjeti. Ta iskustva nisu niti duhovna niti božanska. To su samo psihološka iskustva i uzrokovana su samo-hipnozom.

Šesto pitanje:

Kako onda možemo vidjeti Boga?

Ovdje riječ "vidjeti" vodi u krivom pravcu. Ona vas navodi da pretpostavite da postoji netko koga se može vidjeti i sama riječ "Bog" stvara iluziju osobe, ličnosti. Nema osobe kao Bog. Postoji pobožnost; postoji sila. Ne postoji osoba, već sila. Bog je beskrajni ocean energije, beskrajni ocean svjesnosti. On se pokazuje u mnogim oblicima. Kao stvoritelj, Bog nije odvojen; on sam je stvaranje. On sam je kreativna stvarnost. On je život.

Biti okružen egom stvara iluziju o različitosti, o odvojenosti od života. To je vaša udaljenost, vaše odvajanje od Boga. A u stvari, nije moguće nikakvo odvajanje niti udaljenost - sama iluzija "ja" je udaljenost. To odvajanje je zbog neznanja. U stvari, neznanje je odvajanje. Kao takvo stvarno odvajanje ne postoji.

Beskrajna, neograničena, kreativna život-sila koja je realizirana sa nestajanjem ega je Bog. Iskustvo koje netko ima poslije smrti "ja", nakon gašenja ega je istinska vizija Boga. I što tada vidim? Nigdje ne vidim "ja", nigdje ne vidim "onaj", "drugi". Ono što je u valovima oceana je u meni; ono što je u novom proljeću je u meni; ono što je u jesenjem padajućem lišću je u meni. Nigdje nisam odvojen od kozmičkog bića. Ja sam u njemu; ja sam ono. To je istinska vizija Boga. Vidjelac je rekao: "**Tattvamasi svetaketu** - Ti si to". Onaj dan kada osjetite i iskusite to ostvarili ste Boga. Sve što je manje od toga ili je različito od toga je mašta.

Što je vizija Boga ako to nije spajanje vlastitoga ja s njim? Što je vizija oceana jednoj kapi kiše? Ona može samo izgubiti svoj identitet i postati sam ocean! Dokle god je ona kišna kapljica ocean se razlikuje od nje, vrlo je daleko od nje, ali kada ona izgubi svoj identitet, svoje biće, stopiti će se sa oceanom. Za istinu, kap je postala ocean.

Da li tražite Boga? Tražite postizanje pobožnosti. Staza te potrage je ista kao staza kišne kapljice u potrazi za oceanom.

Sedmo pitanje:

Ja imam vjeru u Boga no ti kažeš da je vjera štetna. Trebam li odustati od nje?

Ne nalazi li se odgovor na tvoje pitanje u samom pitanju. Kakva je vrijednost vjere koju se može zadržati ili ispustiti prema željama. To je samo slijepi mentalni pojam koji jasno nema nikakve vrijednosti. To je slijepa vjera i što imate manje sljepoće u životu to bolje.

Ja ne tražim da vjerujete, ja tražim da znate. Samo stanje uma koje je netko dosegao pomoću znanja, pomoću realizacije, ima neku vrijednost. To možete nazvati pravo--vjerovanje ako želite, ali to nije vjerovanje, to je znanje. Nemojte vjerovati u neku nejasnu opće priznatu istinu. Tražite istinu. Nađite ju. Ali nemojte se držati nekog vjerovanja ili koncepta. To je znak slabosti uma. To je letargija; to je nedostatak brige. To je poguban način da se spasite od posla da vidite sebe.

Slijepa vjera je bijeg od **sadhane**, od napora za samoostvarenjem. Na neki način to

nije ništa manje nego samoubojstvo jer kada jednom napravimo taj propust postajemo nesposobni da se popnemo na vrhunac istine. Te vas staze vode u dva suprotna pravca. Jedan je jarak u koji upadate; drugo je uzvišeni vrhunac do kojeg se treba penjati.

Vjera je laka stvar jer čovjek ne treba učiniti ništa. U tom smislu znanje nije lako. Znanje je potpuna transformacija života. Vjera je vanjska odora: znanje je unutrašnja revolucija. Radije nego da vam dopusti da dođete do vrhunca okajanja prema kojem stremlite vaš duh, jednostavna vjera vas može lako baciti natrag u drijemež slijepe vjere. Religija nije vjera ali na nesreću religije jesu. Ono što je religija meni na poklapanje se s pojmovima onoga što su svjetske religije. U tome je Karl Marx bio u pravu kada je žigosao religije kao opojna sredstva no bio je u krivu kada je to rekao za pravu religiju!

Vama je rečeno da vjerujete u **shastre**, da vjerujete u riječi Boga, da vjerujete učiteljima. Ja uopće ne govorim tako. Ja kažem: vjerujte u sebe. Samo poznavanjem svoga ja biti ćete sposobni znati što se govori u **shastrama**, što je Bog rekao. Za onoga tko ne vjeruje u sebe, uzaludno je da slijedi bilo koju drugu vjeru. Možete li stajati na tuđim nogama. Buddha je rekao: "Budite svoja vlastita svjetiljka. Budite svoje vlastito utočište. Nema boljeg utočišta od utočišta svojeg vlastitog ja." A ja vam kažem to isto.

Jedne noći određeni **sadhu** je zaželio zbogom drugom **sadhuu** koji je bio njegov gost, kada je ovaj posljednji rekao: "Noć je vrlo tamna. Kako da vidim otići?" Domaćin je upalio svjetiljku i dao ju svojem gostu. Ali dok je gost silazio stepenicama domaćin je ugasio svjetiljku. Mjesto je bilo ponovo obavijeno tamom. Tada je domaćin rekao: "Moja svjetiljka ti neće moći osvijetliti put. Zato moraš imati svoju vlastitu svjetiljku." Gost je razumio **sadhuov** savjet i to razumijevanje je postalo takva svjetiljka na putu njegovog vlastitog života koja se više nikada nije mogla ponovo ugasiti.

Sadhana nije samo dio života, ona mora prožeti nečiji cijeli život - stajanje, sjedenje, govor, smijanje. Ona mora biti prisutna cijelo vrijeme i samo tada može postati spontana. Religija se ne sastoji od nekog određenog djela, obreda ili molitve. Ona ima način života u kojem sve u životu postaje obred i molitva. To nije ritual, to je način života. U toj religiji, nisu nečija djela religiozna, pojedinac je religiozan. Nikakvo ponašanje nije religiozno, život je religiozan.

Samo slobodna od podložnosti egu, "ja", može se svjesnost izdignuti iznad pojedinca i postati jedno sa sveukupnim. Kao što zemljani ćup odvaja vodu od oceana, tako glineni lonac ega čuva pojedinca daleko od istine.

Što je taj ego, taj "ja"? Jeste li ga ikada potražili u sebi? On jedino postoji jer ga niste nikada potražili. Kada sam ga ja pokušao naći otkrio sam da ne postoji. U nekom spokojnom trenutku pođite duboko u sebe i pogledajte. Nigdje nećete pronaći "ja". "Ja" ne postoji. To je samo iluzija koju smo uveli u egzistenciju zbog njezine društvene uloge. Kao što vi imate ime, tako imate i ego. Oboje su korisnosti, vrijedne sa praktične strane, ali nisu stvarne. Ono što je u vama nema niti imena niti ega.

Ne postoji nešto kao ulazak u **nirvanu**, u **mokshu**, u oslobođenje, u dušu, u **atman**. Kako možete ući u mjesto koje niste nikada napustili? I što se tada događa? Kao što sam rekao, ne postoji nešto kao ulaz u **nirvanu**, ali ono što se događa jest da se svijet u kojem smo bili rastapa kao san i mi se nalazimo u sebi. Kao takvo, ovo iskustvo uopće nije kao ulazak, više je kao nalaženje sebe na krevetu u trenutku naglog prekida putovanja na kojem ste bili u snu. Pošto niste nikuda otišli nema niti povratka; pošto niste ništa izgubili, razgovor o dobivanju nečega je bespredmetan. Vi samo sanjate san; vaše putovanje i potraga su u snu. Ne morate nikuda otići ili nešto naći. Sve što morate učiniti je probuditi se.

Ostvarenje istine je uvijek savršeno, uvijek potpuno. A to iskustvo, to dostignuće nije postupno. To nije evolucija, to je revolucija. Da li se iz sna budi postepeno? Ili postoji san ili ga nema. Nema sredine.

Da, **sadhani** može trebati puno vremena ali ostvarenje istine događa se u bljesku munje - u trenutku i u potpunosti. Ostvarenje ne treba vremena da se dogodi kao takvo, jer sve što se događa u određenom vremenu je uvijek postupno, progresivno. **Sadhana** se događa i zauzima jedno vremensko razdoblje, ali ostvarenje ne treba vremena. Ono je

onkraj vremena.

Za ostvarenje istine, **sadhana** dobrote i odricanja nije dovoljna. To je djelomična **sadhana**. Za ostvarenje istine bitno je izdignuti se iznad i dobra i zla, ljubavi i mržnje, iznad i **samsare** i **mokshe**, svijeta i emancipacije. To stanje, na našem jeziku, zovemo **veetaragata**, stanje onkraj i vezanosti i nevezanosti. **Veetaragata chaitanya**, svjesnost bez želja, je stanje gdje ne postoji niti ljubav niti mržnja, niti dobro niti zlo, ali gdje je samo čista **chaitanya**, čista svjesnost, postojanost u vlastitom ja. Ostvarenje istine događa se samo u tom stanju.

Morate njegovati nezainteresiran i budan um. Morate u sebe uplesti to mentalno stanje kao dah koji je isprepleten kroz sav vaš život i danju i noću. Vi morate biti nezainteresirani i budni u svakoj aktivnosti, vježbajući ne-akciju u akciji kao što je glumac potpuno svjestan da glumi kada igra svoju ulogu. On ne postaje zainteresiran za lik i ne gubi svoju svjesnost u njemu. Iako glumi, on ostaje odmaknut. Vi morate postati takvi i ostati takvi.

Ako je čovjek oprezan dok je uključen u aktivnost za njega nije teško da ostane nezainteresiran. To je prirodna posljedica promatranja. Ja hodam cestom. Ako promatram djelo hodanja, osjećati ću da hodam a u isto vrijeme i da ne hodam. Hodanje se vrši na fizičkom planu ali nema hodanja na stupnju svjesnosti. Vi ćete se osjećati slično dok jedete ili radite druge stvari. Postojati će u vama jedna točka koja će ostati svjedokom. Ona neće biti niti činitelj niti uživatelj. Što dublje postaje iskustvo ovog svjedočenja, to će više nestajati osjećaji sreće i tuge - tada ćete shvatiti da apsolutna i čista svjesnost je **atman**, vaše vlastito ja.

Što je um? On je i sakupljač i zbirka svega što je percipirano osjetilima. Svatko tko je smatrao um za svoje ja zamijenio je pogreškom slugu za gospodara. I ako želite ostvariti svoje stvarno ja morate se odreći onoga što znate i morate slijediti onoga tko zna. Vaš um je samo ono o čemu znate; vlastito ja je sredstvo putem kojega znate sve.

Svjedok, znalac je vlastito ja. To vlastito ja je različito od rođenja i smrti, različito od **maye** i **mokshe**, od iluzije i oslobođenja. To je samo svjedok, svjedok svim stvarima - svjetlu, tami, svijetu, nirvani. Vlastito ja je onkraj svih dvojnosti.

Čim osoba upozna tog svjedoka ona je kao lopoč odvojen od mulja iz kojega je rođen i odvojen od vode u kojoj živi. Takav je čovjek miran i staložen u svim životnim situacijama - u zadovoljstvu i u bolu, u časti i poniženju jer je on samo svjedok. Štoga se događa, događa se. Ali to se ne događa njemu, događa se pred njim. On svjedoči. On postaje upravo kao ogledalo. Ogledalo odražava tisuće slika ali na njemu ne ostaje niti trag.

Stari **sadhu** došao je na obalu rijeke sa mladim pratiocem. Mladi čovjek je pitao: "Kako ćemo prijeći rijeku?" Starac je odgovorio: "Tako da ne smočiš noge". Mladić ga je čuo i kao bljesak munje nešto mu je postalo jasno i očito. Rijeka je došla i otišla ali tajnovita maksima prodrila je duboko u njegovo srce. Postala je vodeće načelo njegovog života. On je naučio prijeći rijeku tako da mu se noge ne smoče! Vi trebate postati kao taj mladić - kao čovjek koji jede a posti, kao čovjek koji je u sredini gomile a sam je, kao čovjek koji spava a budan je - jer samo takav čovjek doseže oslobođenje u svijetu i nalazi Boga u svakom kamenu.

Netko je rekao da um ne bi trebao sadržavati svijet i da svijet ne bi smio zaokupiti um. To je postavka koju treba slijediti. I ako se prva polovica maksime usavrši, drugi dio automatski slijedi. Prva polovica je uzrok; druga njegova posljedica. Ali oni koji počinju sa drugim djelom čine grešku. Stoga vam samo kažem toliko o maksimi: ne dopustite umu da sadrži svijet. Ono što slijedi to nije maksima, to je posljedica. Ako um ne sadrži svijet, svijet nikada neće zaposjesti um. Ono što nije sadržano u umu ne može ga zaposjesti.

U **samadhiju** nema objekta koji se može upoznati, stoga se stanje **samadhija** ne može nazvati znanjem. To sigurno nije znanje u uobičajenom smislu ali istovremeno nije niti neznanje. Tamo ne postoji ništa čime se može znati. To je različito i od znanja i od neznanja. To nije niti znanje niti ne-znanje o nekom objektu jer tamo objekt ne postoji. Postoji samo subjektivnost. Postoji samo onaj koji zna. Ne postoji znanje o nekom objektu, postoji samo čisto znanje svjesnost prazna od sadržaja.

Netko je jednom pitao **sadhua**: "Što je meditacija?" "On je odgovorio: "Biti u onome što je blizu je **dhyana**, meditacija."

Što vam je blizu? Osim vašeg ja, nije li sve odvojeno od vas? Vi sami ste blizu vas. Biti u svome ja a ne u susjedstvu je meditacija. Kada niste nigdje i vaš um nije nigdje, čak i tada ste negdje. To negdje je meditacija.

Kada sam ja nigdje ja sam u svojem vlastitom ja. To je ne biti u susjedstvu; to je ne biti odsutan. To je unutarnjost; to je intimnost. Samo bijući tamo možemo se probuditi za istinu. Vi ste izgubili sve bivajući u susjedstvu ali sve se to može povratiti bivajući u svojem ja.

Ja ne tražim da odbacite svijet, ja tražim da promijenite sebe. Ako zaniječete svijet nećete se promijeniti, ali ako se promijenite, svijet će prestati postojati za vas. Istinska religija ne odbacuje svijet, ona je samo-transformirajuća. Nemojte misliti o svijetu već o svojim pogledima u odnosu na svijet. To morate promijeniti. Zbog toga postoji svijet i postoji ropstvo. Jednom kada se vidici promijene, cijelo stvaranje se promijeni. U **samsari**, u svijetu nema pogreške. Greška je u vama i vašem vidiku.

Yoga je nauka transformacije, samo-promijene. Kroz samo-analizu fizika dolazi do atoma i atomske energije ali yoga dolazi do duha i duhovne energije. Kroz prvo se otkriva tajna skrivena u materiji; kroz drugo, otkriva se svijet skriven u samome ja.

Ali yoga je važnija od nauke jer na svijetu nema ničega važnijeg od sebe. Čovjek nije uravnotežen jer zna mnogo o materiji a ništa o samome sebi. Naučio je kako zaroniti u neizmjerne dubine oceana i kako poletjeti u čudesne visine ali je zaboravio kako se povući u sebe. To je samoubilačko stanje. To je upravo vaš jad. Yoga može ponovo uspostaviti tu ravnotežu i stoga je potrebno učenje yoge.

Samo kroz yogu može se dogoditi rođenje novoga čovjeka - i samo tada se mogu postaviti temelji nove humanosti. Nauka je pobijedila materiju i sada čovjek mora pobijediti sebe. Njegova pobjeda materije je učinila imperativnim da sada upozna i pobijedi sebe. U protivnom, njegovo će vladanje neograničenom snagom materije, atomskom snagom, uzrokovati njegovo vlastito uništenje jer je moć u rukama neukih uvijek kobna.

Ako nauka padne u ruke neukih, kombinacija nauke i neukosti mora biti razorna - ali ako je nauka u rukama onih koji imaju znanje to će dovesti do rođenja neviđene stvaralačke energije koja će promijeniti svijet u raj.

Stoga vam kažem da je budućnost i sudbina čovjeka sada u rukama yoge. Yoga je nauka budućnosti, jer je to nauka čovjeka.

RASTANAK

Jedan i samo jedan trenutak odlučnosti, **sankalpe**, potpune odlučnosti je dovoljan, dok je cijeli život bez nje ništa. Zapamtite da nije vrijeme nego odlučnost ono što je važno. Dostignuća svijeta su napravljena u carstvu vremena a ona od istine u carstvu odlučnosti. **Sankalpa**, odlučnost, mora živjeti u vašoj **sadhani**.

I što da vam danas kažem? Noćas ćemo se rastati i vidim da su vam zbog toga srca već sada teška. Samo je pet dana prošlo otkako smo se okupili na ovom osamljenom mjestu. Tko je tada mislio o odlasku?

Ali nemojte zaboraviti da je rastajanje bitan dio sastajanja. To su dvije strane istog novčića. Iako izgledaju različito one uvijek idu zajedno. Zato što se pokazuju odvojeno i u različitim prilikama mi smo zavarani u lažno vjerovanje da one nisu povezane. Ali ako idete malo dublje otkriti ćete da je sastajanje po sebi rastajanje, da je sreća isto tako i tuga i da je svako rođenje i smrt. Stvarno jedva da postoji razlika između dolaženja i odlaženja - ili radije, razlika niti ne postoji. Isto je i u životu. Tek što ste došli a već počinje proces odlaženja, i ono što našem umu izgleda kao ostajanje samo je priprema za odlazak.

Stvarno, što je udaljenost između rođenja i smrti? Udaljenost između njih može biti beskrajna. Ako život, ako ta udaljenost između rođenja i smrti, postane potraga za samo-ostvarenjem, ova udaljenost može biti bez kraja. Ako život postane **sadhana**, putovanje do samo-ostvarenja, smrt može postati **moksha**, oslobođenje. Dok nema velike udaljenosti između rođenja i smrti, razmak između **mokshe** i smrti je neograničen. Ta je udaljenost tako velika kao ona između tijela i duše, između sna i istine. Ta udaljenost je mnogo veća nego sve udaljenosti zajedno. Niti jedne druge dvije točke nisu udaljenije nego **moksha** i smrt.

Iluzija "Ja sam tijelo" je smrt; realizacija "Ja sam duša" je oslobođenje, spasenje, **moksha**. A vaš je život prilika za ostvarenje istine. Ako tu priliku pravilno upotrijebite i ne istrošite uzalud, udaljenost između rođenja i smrti postaje beskrajna.

Isto tako, može postojati velika udaljenost između vašeg dolaska ovamo i vašeg odlaska - ogromna udaljenost, u samo nekoliko dana koje smo proveli ovdje. Zar nije moguće da ćete biti drugačiji kada se budete vraćali od onoga kada ste došli? Zar nije moguće da ćete se možda vratiti kao potpuno novi i promijenjeni ljudi?

Ako to želite, ta revolucija ili transformacija može se dogoditi u trenutku. Pet dana je puno previše. Ako je čak pet prethodnih rođenja bilo premalo, zašto razgovarati o pet dana? Samo jedan trenutak odluke, potpune odlučnosti je dovoljan. Cijeli život bez odlučnosti je ništa.

Zapamtite da su odlučnost i vrijeme važne stvari. Dostignuća svijeta napravljena su u vremenu; ona od istine, u odlučnosti. To je intenzitet **sankalpe**, odlučnosti, koji daje neizmjerne dubine i beskrajna prostranstva u trenutku. Zapravo u intenzitetu **sankalpe** vrijeme prestaje postojati i samo vječnost ostaje.

Odlučnost su vrata da se oslobodite od vremena i sjedinite sa vječnosti. Dopustite da vaša odlučnost bude duboka i jaka. Dajte da prožme svaki vaš dah. Dajte da bude u vašem pamćenju, spavajuća ili budna. Samo kroz nju se može dogoditi novo rođenje, rođenje koje ne poznaje smrt. To je stvarno rođenje. Postoji rođenje, rođenje fizičkog tijela, koje neumitno završava smrću ali ja to ne zovem stvarnim rođenjem. Kako može nešto što završava smrću biti početak života?

Ali postoji drugo rođenje koje ne završava smrću. To je stvarno rođenje. Njegovo ispunjenje je besmrtnost. Zbog tog rođenja sam vas pozvao ovamo, i na to sam vas rođenje pozivao prošlih dana. Ovdje smo se okupili zbog tog rođenja. Ali samo doći ovamo nije vrijedno. Ako postanete cijeli, ako postanete jedno i zovete iz žedi svoga vlastitog bića, tada će vas odlučnost vašeg cijelog bića odvesti u prisustvo istine. Istina je vrlo blizu ali trebate odlučnost, trebate volju da joj se približite. Žed za istinom postoji u vama ali i odlučnost je potrebna. Ta žed postaje **sadhana** samo onda kada ide pod ruku sa odlučnošću. Što znači "odlučnost"?

Čovjek je jednom upitao fakira za način da dosegne Boga. Fakir je pogledao njegove oči i vidio žed. Fakir je bio na putu do rijeke i pozvao je čovjeka da ga prati i obećao da će mu pokazati način da dosegne Boga nakon što se okupaju.

Došli su do rijeke, i čim se čovjek bacio u vodu fakir je zgrabio njegovu glavu i svom snagom ju gurnuo pod vodu. Čovjek se počeo boriti da se oslobodi iz fakirovog zahvata. Život mu je bio u opasnosti. On je bio mnogo slabiji od fakira ali njegova se skrivena snaga postepeno uskomešala i uskoro ga fakir više nije mogao zadržati.

Čovjek se napregnuo do krajnjih granica i konačno je izašao iz rijeke. Bio je zaprepašten. Fakir se glasno smijao i čovjek nije mogao razumjeti njegovo ponašanje.

Nakon što se čovjek smirio fakir ga je upitao: "Kada si bio pod vodom koje su ti želje bile na umu?" Čovjek je odgovorio: "Želje! Nije bilo želja, bila je samo jedna - da udahnem zraka". Fakir je rekao: "To je tajna dosizanja Boga. To je odlučnost. I tvoja je odlučnost probudila sve tvoje skrivene snage."

U stvarnom trenutku jake odlučnosti stvara se ogromna snaga - i čovjek može napustiti svijet i ući u istinu. Samo pomoću odlučnosti netko može prijeći iz svijeta u istinu; samo pomoću odlučnosti netko se može probuditi iz sna u istinu.

U ovo vrijeme, u satu našeg rastanka, želim vas podsjetiti na ovo: odlučnost je potrebna. I što još? Odlučnost je potrebna, plus nastavljanje u vašoj **sadhani**. Vaša **sadhana** mora biti stalna. Jeste li ikada vidjeli vodopad kada se spušta niz planinu? To je stalni tok vode koji može slomiti ogromna stijenja. Ako čovjek stalno nastoji slomiti stijenja neznanja, ona stijenja koja su u početku izgledala nesalomljiva jednog će se dana pretvoriti u prašinu. I tada će čovjek naći svoj put.

Staza je tamo da bude otkrita, bez sumnje, ali nemojte nastojati pronaći pripremljenu stazu. Morate ju sami naći, svojim naporima. A koje to dostojanstvo donosi čovjeku! Kolike nam zasluge pripadaju da dosizemo istinu vlastitim naporima! Mahavira je to želio reći kada je govorio o istini postignutoj radom.

Istina nije milostinja dana iz milosrđa, ona je postignuće. Vi trebate odlučnost, stalni napor i još jednu stvar: beskrajno strpljenje. Istina je bezgranična, beskonačna, i stoga u očekivanju nje potrebno je beskrajno strpljenje. Bog se pojavljuje samo nakon beskrajnog čekanja. Oni koji nemaju strpljenja ne mogu doseći Boga. Na to sam vas isto želio podsjetiti.

Na kraju, sjetio sam se priče koju ću vam prenijeti. Iako je samo zamišljena, ona je savršeno istinita.

Anđeo je prošao pored mjesta gdje je sjedio stari **sadhu**. **Sadhu** je rekao anđelu: "Molim te pitaj Boga koliko mi treba da dosegnem **mokshu**, oslobođenje. "Blizu starog **sadhua** živio je vrlo mladi novo upućeni sannyasin. On je sjedio pod drvom banyan. Anđeo je upitao i mladog sannyasina da li i on želi upitati Boga o svojoj **mokshi**. Ali sannyasin nije rekao niti riječi. Bio je miran, spokojan i tih.

Nakon nekog vremena anđeo se vratio. Rekao je starom **sadhuu**: "Pitao sam Boga o tvojoj **mokshi**. On je rekao da će trebati još tri rođenja. "Stari čovjek se razbjesnio i oči su mu se podlile krvlju. Bacio je svoju brojanicu i rekao: "Još tri rođenja! To je okrutno!"

Tada je anđeo otišao do mladog čovjeka i rekao mu: "Pitao sam Boga i za tebe. On je rekao da moraš vježbati svoju **sadhanu** kroz toliko rođenja koliko je lišća na drvu **banyan** pod kojim sjediš." Mladi sannyasin bio je vrlo sretan i oči su mu se ispunile suzama radosnicama. Skočio je i počeo plesati. "U tom slučaju ja sam postigao! Postoji toliko mnogo stabala na svijetu i toliko lišća na svakome! I ako ću doseći Boga u samo toliko rođenja koliko je lišća na ovom malom drvu banyan tada sam ga skoro dosegao."

Tako se žanje žetva istine. A znate li kraj ove priče? Mladi je sannyasin i dalje plesao i plesao i u tom je trenutku postao slobodan i dosegao je Boga. Taj trenutak nepomućene i beskrajne ljubavi i strpljenja bio je sve. Taj trenutak je bio emancipacija. Ja to zovem beskrajno strpljenje. A onaj koji ima beskrajno strpljenje postiže sve i sada. Taj mentalni stav je sam konačno postignuće. Jeste li voljni čekati toliko dugo? S tim vam pitanjem želim zbogom.

Neka vam Bog da snagu da rijeka vašeg života dođe do oceana istine. To je i moja

želja i moja molitva.

Bilješka:

Osho je vodič par excellence: vodič kroz nepregledne nepoznate predjele - kroz zemlju vrhunaca i dolina, neprohodnih šuma i rijeka, kroz blještavu svjetlost i najtamniji mrak. Nekolicina najhrabrijih duša ostvarila je to putovanje, a ono što oni opisuju uzdiže naša srca. Oni govore o silnoj tišini, o ljepoti i radosti koja nadilazi riječi.

Osho u "Savršenom putu" nama osvjetljava stazu kojom treba krenuti na putovanje.

Tamo gdje mi očekujemo da je potreban napor Oshov je savjet: "Budi opušten i prirodan". Tamo gdje mi očekujemo tešku potragu, odgovor je: "Traži i promašiti ćeš".

Tamo gdje su nas učili odricanju i potiskivanju Oshova je poruka potpuno samoprihvatanje. To je put ljubavi i opuštanja, budnosti i zapažanja.

To je poklon krajnjeg razumijevanja koji nam daje Učitelj čije svjetlo i smjeh inspirira vrhunsko putovanje - putovanje u sebe.